

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-168-25

Druk nr 1685

Warszawa, 9 września 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie niektórych ustaw w celu weryfikacji
prawa do świadczeń na rzecz rodziny dla
cudzoziemców oraz o warunkach pomocy
obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem
zbrojnym na terytorium tego państwa.**

Jednocześnie, ze względu na konieczność pilnego przedłużenia okresu obowiązywania tymczasowej ochrony obejmującej obywateli Ukrainy uciekających przed wojną, która obowiązuje do 30 września 2025 r., na podstawie art. 51 ust. 2 Regulaminu Sejmu przedstawiam wniosek o skrócenie postępowania z projektem ustawy przez przystąpienie do pierwszego czytania bez zachowania terminu określonego w art. 37 ust. 4 Regulaminu Sejmu, przystąpienie do drugiego czytania bez kierowania projektu do komisji, przystąpienie do drugiego czytania bez zachowania terminu określonego w art. 44 ust. 3 Regulaminu Sejmu, przystąpienie do trzeciego czytania bez kierowania projektu do komisji w razie zgłoszenia w drugim czytaniu poprawek i wniosków oraz o rozpatrzenie przez Sejm sprawozdania komisji o uchwale Senatu w sprawie ustawy bez zachowania terminu określonego w art. 54 ust. 5 Regulaminu Sejmu.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia

o zmianie niektórych ustaw w celu weryfikacji prawa do świadczeń na rzecz rodziny dla cudzoziemców oraz o warunkach pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, z późn. zm.²⁾) w art. 52zo w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia i w ust. 2 oraz w art. 52zp–52zr wyrazy „do dnia 31 grudnia 2025 r.” zastępuje się wyrazami „do dnia 31 grudnia 2026 r.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 278, z późn. zm.³⁾) w art. 38wc w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia i w ust. 2 oraz w art. 38xb wyrazy „do dnia 31 grudnia 2025 r.” zastępuje się wyrazami „do dnia 31 grudnia 2026 r.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2024 r. poz. 1287 i 1897 oraz z 2025 r. poz. 619 i 769) w art. 7:

1) w ust. 1d:

- a) we wprowadzeniu do wyliczenia po wyrazie „jeżeli” dodaje się wyrazy „w okresie 4 lat bezpośrednio poprzedzających dzień złożenia wniosku o uznanie czasu wykonywania zawodu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za równoważny z odbyciem stażu podyplomowego”,

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawę z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, ustawę z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej, ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawę z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz ustawę z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 340, 368, 620, 680, 1022 i 1180.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 340, 620, 680, 1022, 1074 i 1218.

- b) w pkt 2 po wyrazie „przez” dodaje się wyraz „łącznie”;
- 2) po ust. 2d dodaje się ust. 2da–2dc w brzmieniu:
- „2da. Lekarz albo lekarz dentysta, który uzyskał zgodę, o której mowa w ust. 2a, składa wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 2e, do okręgowej rady lekarskiej w terminie 6 miesięcy od dnia wydania decyzji, o której mowa w ust. 2b.
- 2db. Właściwa okręgowa izba lekarska wydaje lekarzowi potwierdzenie złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 2da, wraz ze wskazaniem daty złożenia tego wniosku.
- 2dc. W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 2da, po terminie wskazanym w ust. 2da, okręgowa rada lekarska odmawia przyznania prawa wykonywania zawodu. W takim przypadku przepisu ust. 21 nie stosuje się.”;
- 3) w ust. 2e zdanie czwarte otrzymuje brzmienie:
- „Okręgowa rada lekarska niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw zdrowia o przyznaniu prawa wykonywania zawodu, odmowie przyznania prawa wykonywania zawodu albo innym rozstrzygnięciu lub działaniu skutkującym nieprzyznaniem prawa wykonywania zawodu przez radę, jednocześnie wskazując przyczyny takiego rozstrzygnięcia lub działania.”;
- 4) po ust. 12b dodaje się ust. 12c–12e w brzmieniu:
- „12c. Lekarz albo lekarz dentysta, który uzyskał zgodę, o której mowa w ust. 9 lub 10, składa wniosek o przyznanie prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 13, do okręgowej rady lekarskiej w terminie 6 miesięcy od dnia wydania decyzji, o której mowa w ust. 12.
- 12d. Właściwa okręgowa izba lekarska wydaje lekarzowi potwierdzenie złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 12c, wraz ze wskazaniem daty złożenia tego wniosku.
- 12e. W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 12c, po terminie wskazanym w ust. 12c, okręgowa rada lekarska odmawia przyznania prawa wykonywania zawodu. W takim przypadku przepisu ust. 21 nie stosuje się.”;
- 5) w ust. 13 zdanie czwarte otrzymuje brzmienie:
- „Okręgowa rada lekarska niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw zdrowia o przyznaniu warunkowego prawa wykonywania zawodu, odmowie przyznania warunkowego prawa wykonywania zawodu albo innym rozstrzygnięciu lub działaniu skutkującym nieprzyznaniem warunkowego prawa wykonywania zawodu przez radę, jednocześnie wskazując przyczyny takiego rozstrzygnięcia lub działania.”;

- 6) po ust. 18b dodaje się ust. 18c w brzmieniu:

„18c. Lekarz lub lekarz dentysta, który uzyskał zgodę, o której mowa w ust. 2a albo w ust. 9 lub 10, jest obowiązany do poinformowania ministra właściwego do spraw zdrowia o zmianie danych osobowych oraz zmianie adresu do korespondencji.”;

- 7) po ust. 21 dodaje się ust. 21a w brzmieniu:

„21a. Okręgowa rada lekarska albo Naczelna Rada Lekarska niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw zdrowia o wszelkich rozstrzygnięciach, w tym rozstrzygnięciach sądów administracyjnych, wydanych w ramach postępowania w sprawie przyznania prawa wykonywania zawodu lekarza albo lekarza dentysty, o którym mowa w ust. 21, oraz przekazuje potwierdzoną za zgodność z oryginałem kopię tych rozstrzygnięć.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913) w art. 6d w ust. 4a pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych – w celu weryfikacji danych dotyczących dziecka, na które jest ustalane lub weryfikowane prawo do świadczenia „aktywni rodzice w pracy”, świadczenia „aktywnie w żłobku” lub świadczenia wychowawczego i osób pobierających te świadczenia.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1557 i 1717 oraz z 2025 r. poz. 1006, 1019 i 1158) uchyla się art. 13aa.

Art. 6. W ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2025 r. poz. 274, 1006, 1176, 1191 i 1216) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 18 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Jeżeli osoba, której dotyczy wniosek o nadanie numeru PESEL, określona w art. 7 ust. 2, jest cudzoziemcem niebędącym:

- 1) obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, obywatelem państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, obywatelem Konfederacji Szwajcarskiej bądź członkiem jego rodziny,
- 2) obywatelem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, o którym mowa w art. 10 ust. 1 lit. b lub d Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego

Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2020, str. 7, z późn. zm.⁴⁾), bądź członkiem jego rodziny, o którym mowa w art. 10 ust. 1 lit. e lub f tej umowy – wymagane jest jej osobiste stawiennictwo, z wyjątkiem dzieci urodzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”;

2) w art. 40 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Jeżeli zameldowania w miejscu pobytu stałego lub czasowego dokonuje cudzoziemiec:

- 1) niewymieniony w art. 41 ust. 1–2a lub
- 2) niebędący obywatelem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, o którym mowa w art. 10 ust. 1 lit. b lub d Umowy o Wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej, bądź członkiem jego rodziny, o którym mowa w art. 10 ust. 1 lit. e lub f tej umowy

– nieposiadający numeru PESEL, wymagane jest jego osobiste stawiennictwo.”;

3) w art. 43:

a) ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Obywatel Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, o którym mowa w art. 10 ust. 1 lit. b lub d Umowy o Wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej, dokonując zameldowania na pobyt stały, przedstawia ważne zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu albo ważny dokument potwierdzający prawo stałego pobytu, a członek jego rodziny, o którym mowa w art. 10 ust. 1 lit. e i f tej umowy, przedstawia ważną kartę pobytową lub ważną kartę stałego pobytu.”;

b) w ust. 3a po wyrazach „art. 10 ust. 1 lit. b” dodaje się wyrazy „lub d”;

⁴⁾ Zmiany wymienionej umowy zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 187 z 12.06.2020, str. 12, Dz. Urz. UE L 225 z 14.07.2020, str. 53, Dz. Urz. UE L 443 z 30.12.2020, str. 3, Dz. Urz. UE L 43 z 24.02.2022, str. 84, Dz. Urz. UE L 131 z 05.05.2022, str. 9, Dz. Urz. UE L 102 z 17.04.2023, str. 61, Dz. Urz. UE L 184 z 21.07.2023, str. 109, Dz. Urz. UE L 184 z 21.07.2023, str. 111, Dz. Urz. UE L 2023/2471 z 07.11.2023, Dz. Urz. UE L 2024/2134 z 07.08.2024, Dz. Urz. UE L 2025/1738 z 13.08.2025, Dz. Urz. UE L 2025/1743 z 13.08.2025 oraz Dz. Urz. UE L 2025/1744 z 13.08.2025.

4) po art. 46 dodaje się art. 46a w brzmieniu:

„Art. 46a. 1. W celu bieżącej weryfikacji danych zawartych w rejestrze PESEL oraz w rejestrze prowadzonym przez Komendanta Głównego Straży Granicznej i zapewnienia ich zgodności minister właściwy do spraw informatyzacji przekazuje z rejestru PESEL do rejestru prowadzonego przez Komendanta Głównego Straży Granicznej dane cudzoziemców, z wyjątkiem posiadających zarejestrowany w rejestrze PESEL status, o którym mowa w art. 8 pkt 24a lit. a lub b, w zakresie:

- 1) nazwiska i imienia (imion);
- 2) daty urodzenia;
- 3) miejsca urodzenia, o ile znajduje się w rejestrze;
- 4) kraju urodzenia;
- 5) płci;
- 6) numeru PESEL;
- 7) obywatelstwa albo statusu bezpaństwowca;
- 8) serii, numeru i daty ważności ważnego dokumentu podróży cudzoziemca lub innego ważnego dokumentu potwierdzającego tożsamość i obywatelstwo;
- 9) statusu cudzoziemca.

2. W przypadku danych dotyczących dzieci minister właściwy do spraw informatyzacji przekazuje Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, poza danymi określonymi w ust. 1, informacje o:

- 1) imionach i nazwiskach rodowych rodziców, o ile znajdują się w rejestrze PESEL;
- 2) numerach PESEL rodziców, o ile znajdują się w rejestrze PESEL.

3. Minister właściwy do spraw informatyzacji przekazuje z rejestru PESEL do rejestru prowadzonego przez Komendanta Głównego Straży Granicznej informację o zmianie danych lub usunięciu niezgodności w danych, o których mowa w ust. 1 i 2.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49) w art. 187a w ust. 2a w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) prawo do świadczeń na podstawie programu, o którym mowa w ust. 1, przysługuje tylko tym cudzoziemcom, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3–5, którzy spełniają warunki dotyczące aktywności zawodowej lub podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, wymagane zgodnie z ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy

państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576 oraz z 2025 r. poz. 619 i ...).”.

Art. 8. W ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 814, 854 i 1897 oraz z 2025 r. poz. 129, 619 i 637) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 35a dodaje się ust. 30 i 31 w brzmieniu:

„30. Przepisu ust. 12 nie stosuje się do pielęgniarki albo położnej, która posiada zgodę ministra właściwego do spraw zdrowia, o której mowa w ust. 1 lub 14, i prawo wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 6 lub 18, oraz w okresie jego obowiązywania wykonuje zawód na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i jednocześnie kształci się w szkole pielęgniarskiej, o której mowa w art. 52 ust. 2 pkt 1, lub szkole położnych, o której mowa w art. 53 ust. 2 pkt 1.

31. Właściwa okręgowa rada pielęgniarek i położnych na wniosek pielęgniarki lub położnej może przedłużyć prawo wykonywania zawodu, o którym mowa w ust. 6 i 18, na okres kształcenia się w szkole pielęgniarskiej, o której mowa w art. 52 ust. 2 pkt 1, lub szkole położnych, o której mowa w art. 53 ust. 2 pkt 1, jednak na nie dłużej niż 3 lata, po przedłożeniu przez wnioskodawcę zaświadczenia o aktualnym zatrudnieniu w zawodzie pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zaświadczenia o realizacji kształcenia w szkole pielęgniarskiej, o której mowa w art. 52 ust. 2 pkt 1, lub szkole położnych, o której mowa w art. 53 ust. 2 pkt 1.”;

- 2) uchyla się art. 55a.

Art. 9. W ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576 oraz z 2025 r. poz. 619) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 po ust. 2 dodaje się ust. 2a–2g w brzmieniu:

„2a. Prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje osobom, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c–f, za dany miesiąc, jeżeli były aktywne zawodowo na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miesiącu poprzedzającym ten miesiąc z zastrzeżeniem ust. 2b. Warunek ten nie dotyczy osób, które wnioskuje o ustalenie prawa lub mają prawo do świadczenia na dziecko będące obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej lub legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym bądź znacznym stopniu niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia

1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913).

2b. Jeżeli osoby, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c–f, nie były aktywne zawodowo na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miesiącu poprzedzającym dany miesiąc, o którym mowa w ust. 2a, ale w tym miesiącu podlegały ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.⁵⁾), nabywają prawo do świadczenia wychowawczego:

- 1) na okres 3 miesięcy lub
- 2) na okres 6 miesięcy, jeżeli spełniają pozostałe warunki do świadczenia na troje lub więcej dzieci.

2c. Zachowanie prawa do świadczenia wychowawczego na zasadach określonych w ust. 2b przysługuje nie dłużej niż do końca okresu, o którym mowa w art. 18 ust. 1, oraz nie więcej niż jeden raz w okresie, o którym mowa w art. 18 ust. 1.

2d. Prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje osobom, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c–f, jeżeli dziecko, na które ubiegają się o świadczenie wychowawcze lub otrzymują świadczenie wychowawcze, realizuje odpowiednio obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny albo obowiązek nauki, zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043 i 1160), co zostało potwierdzone w wyniku weryfikacji dokonanej na podstawie art. 66b ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 152, 858, 1572 i 1933 oraz z 2025 r. poz. 1019 i 1160), chyba że dziecko jest w wieku, w jakim obowiązki te go nie dotyczą, albo obowiązki te zostały mu odroczone albo dziecko realizuje obowiązek nauki przez uczęszczanie do uczelni należącej do polskiego systemu szkolnictwa wyższego, na kwalifikacyjny kurs zawodowy albo na praktykę absolwencką, o której mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich (Dz. U. z 2018 r. poz. 1244 oraz z 2025 r. poz. 620), zgodnie z art. 36 ust. 12 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

2e. Realizację przez dziecko obowiązku nauki poprzez naukę w uczelni należącej do polskiego systemu szkolnictwa wyższego lub uczęszczanie na kwalifikacyjne kursy

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 858, 1222, 1593, 1615 i 1915 oraz z 2025 r. poz. 129, 304, 620, 637, 779, 1083, 1192 i 1211.

zawodowe albo na praktykę absolwencką, o której mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich, osoba ubiegająca się lub pobierająca świadczenie wychowawcze potwierdza zaświadczeniem wydanym przez uczelnię, organizatora kwalifikacyjnego kursu zawodowego albo praktyki absolwenckiej.

2f. Wypłata świadczenia wychowawczego podlega wstrzymaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli występują wątpliwości dotyczące spełnienia warunków do jego otrzymywania, w szczególności zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez wnioskodawcę, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c–f, lub przez dziecko, na które przysługuje świadczenie.

2g. W celu weryfikacji przesłanki zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o której mowa w ust. 2f, Komendant Główny Straży Granicznej udostępnia Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, w drodze teletransmisji danych, informacje o cudzoziemcu oraz dziecku, na które wnioskowane jest świadczenie lub na które pobierane jest świadczenie wychowawcze, w zakresie:

- 1) imienia (imion) i nazwiska (nazwisk);
 - 2) daty urodzenia;
 - 3) numeru PESEL;
 - 4) rodzaju, serii i numeru dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy;
 - 5) kraju wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy;
 - 6) rodzaju, serii, numeru, daty wydania oraz daty ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 7) przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej w kierunku wjazdowym;
 - 8) przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej w kierunku wyjazdowym.”;
- 2) w art. 2:
- a) po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:
„1a) aktywności zawodowej – oznacza to:
 - a) podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1–5a, 7 i 7b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, z późn. zm.⁶⁾) oraz z tytułu wykonywania umowy uaktywniającej

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 620, 622, 769, 820, 1083, 1160 i 1216.

określonej w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798), od podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia stanowiącej nie mniej niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę,

- b) podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 9, 9a, 9c, 20 i 21 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- c) podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym jako osoby przebywające na urlopach wychowawczych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- d) prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, o której mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236, z późn. zm.⁷⁾) oraz w art. 18a i art. 18c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- e) pobieranie zasiłku macierzyńskiego, zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego, zasiłku chorobowego, zasiłku opiekuńczego, zasiłku wyrównawczego albo świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501 i 1083), zasiłku chorobowego, zasiłku wyrównawczego albo świadczenia rehabilitacyjnego na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 257, 620 i 1083), jeżeli podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ostatnio przyjęta do obliczenia składek albo kwota zasiłku, świadczenia albo wynagrodzenia stanowi nie mniej niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę w odniesieniu do osób, o których mowa w lit. a, albo nie mniej niż 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę w przypadku osób, o których mowa w lit. d,

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1222 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 222, 621, 622, 769 i 1168.

- f) podleganie obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 16, 16a, 24a, 25, 28c i 37 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
 - g) podleganie, na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2025 r. poz. 197, 620, 621 i 1160), ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników z mocy ustawy albo przez nieprzerwany okres co najmniej 12 miesięcy ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników na wniosek, z wyjątkiem osób, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz ust. 2 pkt 2 tej ustawy,
 - h) podleganie dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym na podstawie art. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych;”,
- b) po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:
- „8a) minimalnym wynagrodzeniu za pracę – oznacza to minimalne wynagrodzenie za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2024 r. poz. 1773);”;
- 3) w art. 13 w ust. 3:
- a) w pkt 1:
 - lit. a–c otrzymują brzmienie:
 - „a) w przypadku rodzica – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, numer PESEL, adres poczty elektronicznej, numer telefonu oraz informację, czy osoba występująca o przyznanie świadczenia wychowawczego lub członek rodziny wykonują pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 11 ust. 1, oraz rodzaj, serię, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy, rodzaj, serię, numer, datę wydania i datę ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce, w przypadku osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c–f,
 - b) w przypadku opiekuna faktycznego dziecka i opiekuna prawnego dziecka – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, adres poczty elektronicznej, numer telefonu oraz informację, czy osoba występująca o przyznanie świadczenia

wychowawczego lub członek rodziny wykonują pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 11 ust. 1, oraz rodzaj, serię, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy, rodzaj, serię, numer, datę wydania i datę ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce, w przypadku osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c–f,

- c) w przypadku rodziny zastępczej i osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, adres poczty elektronicznej i numer telefonu oraz rodzaj, serię, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy, rodzaj, serię, numer, datę wydania i datę ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce, w przypadku osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c–f,”
- w lit. d średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. e w brzmieniu:
 - „e) dane dotyczące aktywności zawodowej wykonywanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu zgodnie z art. 1 ust. 2b, w przypadku gdy o świadczenie wychowawcze ubiega się osoba, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c–f;”
- b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) dane dotyczące dzieci, na które osoba, o której mowa w ust. 1, ubiega się o przyznanie świadczenia wychowawczego, w tym:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) stan cywilny,
 - d) obywatelstwo,
 - e) numer PESEL,
 - f) adres zamieszkania – w przypadku gdy w sprawie mają lub mogą mieć zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz w przypadku dzieci osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c–f,
 - g) rodzaj, serię, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy, rodzaj, serię, numer, datę wydania i datę ważności

dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce, w przypadku dzieci osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c–f;”;

- 4) w art. 14 w ust. 2 w pkt 1 w lit. ia skreśla się wyrazy „(Dz. U. z 2024 r. poz. 152 i 858)”;;
- 5) w art. 21 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Wypłata świadczenia wychowawczego następuje po weryfikacji spełnienia przez osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c–f, warunku, o którym mowa w art. 1 ust. 2a lub 2b, za miesiąc poprzedni.”;

- 6) w art. 25 w ust. 10 skreśla się wyrazy „(Dz. U. z 2024 r. poz. 497, 863 i 1243)”.

Art. 10. W ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, 620 i 621) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) użyte w art. 2 w ust. 1 w zdaniu pierwszym i w ust. 2 w zdaniu pierwszym, w art. 4 w ust. 20a w zdaniu pierwszym, w art. 12a w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia, w art. 42 w ust. 3a w zdaniu pierwszym, w ust. 5a, w ust. 6 w zdaniu pierwszym, w ust. 7 w zdaniu pierwszym, w ust. 8 w części wspólnej, w ust. 11 w części wspólnej i w ust. 12a, w art. 42a w ust. 1 w zdaniu pierwszym, w art. 42b, w art. 55b w ust. 1, w art. 64b we wprowadzeniu do wyliczenia oraz w art. 100d w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „do dnia 30 września 2025 r.” zastępuje się wyrazami „do dnia 4 marca 2026 r.”;
- 2) w art. 2:
 - a) w ust. 3:
 - pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) którzy uzyskali ochronę czasową na terenie innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej przyznaną z powodu działań wojennych prowadzonych na terytorium Ukrainy;”;
 - dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) którzy przekroczyli granicę państwową na podstawie zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego.”;
 - b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców przekazuje na bieżąco Komendantowi Głównemu Straży Granicznej informacje o dokumentach i złożonych wnioskach, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i 2.”;
- 3) w art. 3 w ust. 4:

- a) w pkt 1 lit. e i f otrzymują brzmienie:
 - „e) rodzaj dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy,
 - f) serię i numer dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy,”
 - b) uchyla się pkt 6,
 - c) dodaje się pkt 7 w brzmieniu:
 - „7) odciski palców, o których mowa w art. 4 ust. 8, jeżeli występują.”;
- 4) w art. 4:
- a) w ust. 2 skreśla się zdanie trzecie,
 - b) w ust. 3a skreśla się zdanie drugie,
 - c) w ust. 4 pkt 20a otrzymuje brzmienie:
 - „20a) oświadczenie o braku posiadania tytułów pobytowych, o których mowa w art. 2 ust. 3 pkt 1, lub wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 3 pkt 2–4;”;
 - d) w ust. 8 skreśla się zdanie drugie,
 - e) po ust. 11 dodaje się ust. 11a w brzmieniu:
 - „11a. Organ gminy potwierdza istnienie więzów rodzinnych, o których mowa w ust. 4 pkt 20, stosownymi dokumentami stanu cywilnego bądź innymi dokumentami wydanymi przez właściwe władze, chyba że istnienie tych więzi będzie możliwe do potwierdzenia na podstawie danych znajdujących się w rejestrze PESEL.”;
 - f) po ust. 14 dodaje się ust. 14a w brzmieniu:
 - „14a. Minister właściwy do spraw informatyzacji, jeżeli warunki techniczne i organizacyjne to umożliwiają, udostępnia Komendantowi Głównemu Straży Granicznej w drodze teletransmisji danych fotografię, o której mowa w ust. 7, osoby, której ma zostać nadany numer PESEL, w celu potwierdzenia tożsamości i autentyczności danych tej osoby podczas weryfikacji, o której mowa w ust. 14. Komendant Główny Straży Granicznej udostępnia ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji z rejestru prowadzonego przez Komendanta Głównego Straży Granicznej wynik weryfikacji wraz z imieniem, nazwiskiem, datą urodzenia, numerem PESEL – jeśli widnieje w rejestrze, obywatelstwem, krajem wydania dokumentu podróży i numerem tego dokumentu, w celu zapewnienia poprawności danych wprowadzanych do rejestru PESEL i rejestru obywateli Ukrainy.”;

- g) w ust. 17a pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) uzyskaniu przez obywatela Ukrainy ochrony czasowej, o której mowa w art. 2 ust. 3 pkt 3.”,
- h) ust. 17k otrzymuje brzmienie:

„17k. W przypadku ujawnienia, że obywatelowi państwa członkowskiego Unii Europejskiej został nadany numer PESEL na podstawie ust. 1 lub że takiemu obywatelowi został nadany status UKR na podstawie ust. 1a, status UKR jest zmieniany na status, o którym mowa w art. 8 pkt 24a lit. a ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności. Zmiany statusu dokonuje dowolny organ wykonawczy gminy. Datą zmiany statusu jest data nadania statusu UKR.”,
- i) po ust. 17k dodaje się ust. 17l w brzmieniu:

„17l. W przypadku ujawnienia, że osobie, która posiadała jeden z dokumentów potwierdzających uprawnienie, o którym mowa w art. 2 ust. 3 pkt 1, został nadany numer PESEL na podstawie ust. 1 lub że takiej osobie został nadany status UKR na podstawie ust. 1a, status UKR zmienia się na status, o którym mowa w art. 8 pkt 24a lit. c ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności. Zmiany statusu dokonuje dowolny organ wykonawczy gminy. Datą zmiany statusu jest data nadania statusu UKR.”,
- j) ust. 20b otrzymuje brzmienie:

„20b. W przypadku zmiany danych, o których mowa w art. 8 pkt 1, 9, 11 lub 24 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, obywatel Ukrainy jest zobowiązany dokonać zgłoszenia zmiany tych danych w dowolnym organie gminy. W organie tym obywatel Ukrainy może także dokonać rejestracji danych, o których mowa w art. 8 pkt 3 i 3a ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności.”;
- 5) w art. 10 w ust. 1a we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „w ramach publicznej aplikacji mobilnej, o której mowa w art. 19e ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne,” zastępuje się wyrazami „w aplikacji mObywatel w rozumieniu ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o aplikacji mObywatel”;
- 6) w art. 11 w ust. 4 wyrazy „Korzystanie przez obywatela Ukrainy z” zastępuje się wyrazami „Uzyskanie przez obywatela Ukrainy”;
- 7) w art. 12:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zapewnieniu zakwaterowania zbiorowego z całodziennym wyżywieniem, za które uznaje się zakwaterowanie w obiekcie:

- a) w którym przebywa co najmniej 20 osób lub
- b) w którym za zgodą ministra właściwego do spraw rodziny przebywają osoby, o których mowa w art. 27e, lub
- c) będącym własnością lub przedmiotem trwałego zarządu jednostek sektora finansów publicznych;”;

b) ust. 17 otrzymuje brzmienie:

„17. Wojewoda oraz podmioty określone w ust. 3 i 4 mogą zapewnić pomoc, o której mowa w ust. 1 pkt 1, nie dłużej niż przez 120 dni od dnia pierwszego wjazdu obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie dłużej niż do dnia 31 października 2025 r.”;

c) uchyla się ust. 17a i 17b,

d) ust. 17c otrzymuje brzmienie:

„17c. Od dnia 1 listopada 2025 r. wojewoda oraz podmioty określone w ust. 3 i 4 mogą zapewnić pomoc, o której mowa w ust. 1 pkt 1, obywatelowi Ukrainy, który przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, w przypadku posiadania przez niego statusu UKR oraz gdy spełnia jeden z warunków:

- 1) posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, lub orzeczenie równoważne, o którym mowa w art. 5 pkt 1–2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913), lub jest opiekunem takiej osoby i nie pobiera świadczenia pielęgnacyjnego;
- 2) ukończył:
 - a) w przypadku kobiet – 60. rok życia,
 - b) w przypadku mężczyzn – 65. rok życia– o ile nie pobiera polskiego świadczenia emerytalnego;
- 3) jest kobietą w ciąży lub osobą wychowującą dziecko do 12 miesiąca życia, na podstawie przedstawionych dokumentów;

- 4) samotnie sprawuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opiekę nad trojgiem lub więcej dzieci, o ile przynajmniej jedno z dzieci nie ukończyło 7. roku życia, na podstawie przedstawionych dokumentów;
- 5) jest małoletnim w pieczy zastępczej lub jest małoletnim, na którego nie jest pobierane świadczenie wychowawcze;
- 6) jest opiekunem tymczasowym ustanowionym dla małoletnich, o których mowa w art. 25a ust. 1, lub jest opiekunem ustanowionym przez władze ukraińskie, o którym mowa w art. 25¹ ust. 1;
- 7) jest pełnoletnim uczniem szkoły ponadpodstawowej prowadzącej kształcenie w formie dziennej, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. a–d ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043 i 1160), nie dłużej niż do końca roku szkolnego, w którym ukończył 20. rok życia, na podstawie przedstawionych dokumentów;
- 8) jest osobą bezpośrednio po hospitalizacji finansowanej przez Narodowy Fundusz Zdrowia lub Fundusz Pomocy, o którym mowa w art. 14 ust. 1, trwającej przynajmniej 7 dni, nie dłużej niż do ustania przyczyny będącej powodem hospitalizacji;
- 9) z góry pokrył część kosztów pomocy w wysokości 15 zł za osobę dziennie w przypadku pobytu:
 - a) małoletniego, na którego pobierane jest świadczenie wychowawcze,
 - b) emeryta, który pobiera polskie świadczenie emerytalne.”,
- e) uchyla się ust. 17d,
- f) ust. 17e otrzymuje brzmienie:

„17e. Partycypacja obywateli Ukrainy, o których mowa w art. 1 ust. 1, w kosztach pomocy, o której mowa w ust. 17c pkt 9, obniża wysokość pomocy zapewnianej przez wojewodę oraz podmioty określone w ust. 3 i 4. Koszty te obywatel Ukrainy uiszcza podmiotom realizującym na rzecz wojewody oraz podmiotów określonych w ust. 3 i 4 usługi w zakresie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego.”,
- g) uchyla się ust. 17f,
- h) w ust. 17g w pkt 5 skreśla się wyrazy „lub 17d”,
- i) ust. 17h otrzymuje brzmienie:

„17h. W przypadku pisemnego oświadczenia o niepobieraniu świadczenia wychowawczego lub emerytalnego, lub pielęgnacyjnego wojewoda oraz podmioty, o których mowa w ust. 3 i 4, mają prawo pozyskiwać informacje o pobieraniu

świadczeń, a organy właściwe do gromadzenia tych danych obowiązane są do udzielenia informacji, w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia wpływu wniosku.”,

j) w ust. 17j skreśla się wyrazy „i ust. 17d pkt 1”,

k) po ust. 17j dodaje się ust. 17k w brzmieniu:

„17k. Wojewoda ma prawo nakazać natychmiastowe wykwaterowanie obywateli Ukrainy, którzy:

1) notorycznie łamią przyjęty w obiekcie zakwaterowania regulamin wewnętrzny w zakresie ciszy nocnej, utrzymania czystości i porządku wewnątrz użytkowanych pomieszczeń, przyjmowania gości i zasad trzymania zwierząt domowych;

2) spożywają alkohol, używają środków odurzających, stosują przemoc fizyczną lub psychiczną w stosunku do innych osób;

3) nie wywiązują się z partycypacji z góry w kosztach pobytu.”;

8) w art. 12a w ust. 3 wyrazy „5 dni roboczych” zastępuje się wyrazami „10 dni roboczych”;

9) w art. 14:

a) uchyla się ust. 4c,

b) ust. 4d otrzymuje brzmienie:

„4d. Odsetki od zgromadzonych środków z Funduszu podlegają zwrotowi na wydzielony rachunek prowadzony w Banku Gospodarstwa Krajowego w terminie 15 dni od dnia upływu każdego kwartału, z wyjątkiem odsetek znajdujących się na wyodrębnionych dla dysponentów rachunkach pomocniczych Funduszu, które zwracane są w terminie określonym w porozumieniach, o których mowa w ust. 10.”,

c) w ust. 5 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) ze środków z zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji, o których mowa w art. 16 ust. 3;”,

d) w ust. 6 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) spłatę zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 16 ust. 3, wraz z odsetkami i innymi kosztami bezpośrednio związanymi z tymi kredytami i pożyczkami;”,

e) uchyla się ust. 16–17,

f) po ust. 17 dodaje się ust. 17a i 17b w brzmieniu:

„17a. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może żądać od upoważnionych podmiotów, o których mowa w ust. 4 i 4a, bieżących informacji

i wyjaśnień w zakresie finansowanych lub dofinansowanych z Funduszu zadań, o których mowa w ust. 1.

17b. Podmioty, które otrzymały środki z Funduszu, są zobowiązane przekazać na żądanie upoważnionych podmiotów, o których mowa w ust. 4 i 4a, lub wojewodów bieżące informacje i wyjaśnienia w zakresie, o którym mowa w ust. 17a.”,

g) uchyla się ust. 18,

h) w ust. 21a i 22 wyrazy „ust. 17 i 21” zastępuje się wyrazami „ust. 21”,

i) w ust. 27 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) kwotę planowanych do zaciągnięcia kredytów i pożyczek oraz planowanych do wyemitowania przez Bank Gospodarstwa Krajowego obligacji w kraju i za granicą na rzecz Funduszu, o których mowa w art. 16 ust. 3;”,

j) ust. 32 otrzymuje brzmienie:

„32. Plan finansowy Funduszu stanowi podstawę dokonywania wypłat ze środków Funduszu, zaciągania kredytów i pożyczek oraz przeprowadzania emisji obligacji, o których mowa w art. 16 ust. 3.”;

10) w art. 16:

a) ust. 1–4 otrzymują brzmienie:

„1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych przekazuje do Funduszu środki niezbędne do terminowej obsługi zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji, o których mowa w ust. 3, w przypadku gdy poziom środków Funduszu jest niewystarczający do obsługi tych zobowiązań.

2. W przypadku niedoboru na rachunku Funduszu środków niezbędnych do terminowej obsługi działań, o których mowa w art. 14 ust. 6, 6a i 6d–6f, finansowanie ich realizacji może odbywać się, po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, ze środków Banku Gospodarstwa Krajowego.

3. Bank Gospodarstwa Krajowego może zaciągać kredyty i pożyczki lub emitować obligacje w kraju i za granicą na rzecz Funduszu.

4. Zobowiązania Banku Gospodarstwa Krajowego z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek lub wyemitowanych obligacji, o których mowa w ust. 3, są

objęte gwarancją Skarbu Państwa, reprezentowanego przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych.”,

- b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Gwarancja, o której mowa w ust. 4, jest udzielana do wysokości 100 % pozostającej do spłaty kwoty kredytu lub pożyczki objętych gwarancją lub 100 % pozostających do wypłaty świadczeń pieniężnych wynikających z wyemitowanych obligacji objętych gwarancją, wraz ze 100 % należnych odsetek od tych kwot i innych kosztów bezpośrednio związanych odpowiednio z tym kredytem, pożyczką lub obligacjami, wynikających z warunków udzielenia kredytu, pożyczki lub emisji obligacji.”,

- c) dodaje się ust. 11 w brzmieniu:

„11. Warunki finansowe obejmujące parametry ekonomiczne kredytów lub pożyczek wymagają uprzedniej akceptacji ministra właściwego do spraw budżetu.”;

- 11) uchyla się art. 22a–22h;

- 12) w art. 25¹:

- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna, o którym mowa w ust. 1, a także osób, o których mowa w art. 27e pkt 2, oraz nad zapewnieniem dziecku odpowiednich warunków opieki i wychowania, w tym przestrzegania praw dziecka, sprawuje powiatowe centrum pomocy rodzinie właściwe ze względu na miejsce pobytu dziecka z ukraińskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej.”,

- b) dodaje się ust. 13 w brzmieniu:

„13. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna, o którym mowa w art. 25¹ ust. 1, a także osób, o których mowa w art. 27e pkt 2, oraz nad zapewnieniem dziecku odpowiednich warunków opieki i wychowania, mając na uwadze przestrzeganie praw dziecka i dobro dziecka oraz potrzebę zapewnienia skutecznego, jednolitego i kompleksowego nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna.”;

- 13) w art. 26:

- a) w ust. 1 w pkt 2 wyrazy „albo obowiązki te zostały mu odroczone” zastępuje się wyrazami „albo obowiązki te zostały mu odroczone, albo dziecko realizuje obowiązek nauki przez uczęszczanie do uczelni należącej do polskiego systemu

szkolnictwa wyższego, na kwalifikacyjny kurs zawodowy albo na praktykę absolwencką, o której mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich (Dz. U. z 2018 r. poz. 1244 oraz z 2025 r. poz. 620), zgodnie z art. 36 ust. 12 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Świadczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, przysługuje, jeżeli wnioskodawca spełnia warunki, o których mowa w art. 1 ust. 2a lub 2b ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

1b. Przepisu ust. 1a nie stosuje się do opiekunów tymczasowych małoletnich obywateli Ukrainy, o których mowa w art. 25.”,

c) po ust. 3bc dodaje się ust. 3bd w brzmieniu:

„3bd. Realizację przez dziecko obowiązku nauki przez uczęszczanie do uczelni należącej do polskiego systemu szkolnictwa wyższego, na kwalifikacyjny kurs zawodowy albo na praktykę absolwencką, o której mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich, osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze lub je pobierająca potwierdza zaświadczeniem wydanym przez uczelnię, organizatora kwalifikacyjnego kursu zawodowego albo praktyki absolwenckiej.”;

14) uchyla się art. 28;

15) uchyla się art. 31a i art. 31b;

16) w art. 37:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, jest uprawniony na tym terytorium do świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych na zasadach i w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.⁸⁾) osobom objętym obowiązkowym i dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym, z wyłączeniem:

1) leczenia uzdrowiskowego i rehabilitacji uzdrowiskowej;

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 858, 1222, 1593, 1615 i 1915 oraz z 2025 r. poz. 129, 304, 620, 637, 779, 1083, 1192 i 1211.

- 2) podania produktów leczniczych wydawanych świadczeniobiorcom w ramach programów polityki zdrowotnej ministra właściwego do spraw zdrowia;
 - 3) programów zdrowotnych;
 - 4) rehabilitacji leczniczej;
 - 5) leczenia stomatologicznego;
 - 6) programów lekowych;
 - 7) ratunkowego dostępu do technologii lekowych;
 - 8) świadczeń opieki zdrowotnej polegających na przeszczepianiu lub zastosowaniu u ludzi komórek, w tym komórek krwiotwórczych szpiku, krwi obwodowej oraz krwi pępowinowej, tkanek i narządów pochodzących od żywego dawcy lub ze zwłok, o którym mowa w ustawie z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1185);
 - 9) zabiegów endoprotezoplastyki i usunięcia zaćmy;
 - 10) leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych dostępnych w aptece na receptę, objętych refundacją na podstawie ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 907 i 1192);
 - 11) zaopatrzenia w wyroby medyczne, na zlecenie osoby uprawnionej, oraz ich naprawy, o których mowa w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.”,
- b) w ust. 1b wyrazy „Opieka medyczna, o której mowa w ust. 1, przysługuje” zastępuje się wyrazami „Świadczenia opieki zdrowotnej, o których mowa w ust. 1, w tym świadczenia określone w ust. 1 pkt 3–11, przysługują”,
- c) po ust. 1b dodaje się ust. 1c w brzmieniu:
- „1c. Do świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w ust. 1 pkt 3–11, są uprawnieni obywatele Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, którzy nie ukończyli 18. roku życia. W przypadku gdy w trakcie udzielania świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w ust. 1 pkt 3–9, pacjent ukończył 18. rok życia, udzielanie tych świadczeń jest kontynuowane do zakończenia leczenia.”;

17) w art. 42a:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Obywatelowi Ukrainy zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może być udzielone tylko raz.”,

b) w ust. 5:

- w pkt 2 wyrazy „obowiązujących Rzeczpospolitą Polską.” zastępuje się wyrazami „obowiązujących Rzeczpospolitą Polską, lub”,
- dodaje się pkt 3 i 4 w brzmieniu:

„3) w postępowaniu w sprawie udzielenia obywatelowi Ukrainy zezwolenia na pobyt czasowy:

- a) złożył on wniosek zawierający nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje lub dołączył do niego dokumenty zawierające takie dane lub informacje, lub
 - b) zeznał on nieprawdę lub zataił prawdę albo podrobił lub przerobił dokument w celu użycia go jako autentycznego lub takiego dokumentu używał jako autentycznego, lub
- 4) związek małżeński został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.”;

18) w art. 42c w pkt 1 i w art. 42g w ust. 4 w pkt 10 wyrazy „w dniu 4 marca 2024 r.” zastępuje się wyrazami „w dniu 4 czerwca 2025 r.”;

19) po art. 42w dodaje się art. 42x w brzmieniu:

„Art. 42x. Jeżeli do dnia 4 marca 2026 r. uprawniony obywatel Ukrainy złoży wniosek, o którym mowa w art. 42c lub art. 42d, w trybie przewidzianym w art. 42f ust. 1, pobyt obywatela Ukrainy, dla którego został złożony wniosek, uważa się za legalny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do dnia:

- 1) odbioru karty pobytu lub jej unieważnienia w trybie art. 42r ust. 2,
- 2) w którym decyzja o odmowie wydania karty pobytu lub umorzeniu postępowania w sprawie wydania karty pobytu stanie się ostateczna.”;

20) w art. 50:

- a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Jednostki samorządu terytorialnego, w terminie do dnia 31 marca 2026 r., zwracają środki z Funduszu niewykorzystane do dnia 31 grudnia 2025 r. na wydzielony rachunek, z którego otrzymały środki z Funduszu.”,

- b) uchyla się ust. 5b,

- c) po ust. 5b dodaje się ust. 5c w brzmieniu:

„5c. Jednostki samorządu terytorialnego w terminie do dnia 15 kwietnia 2026 r. informują ministra właściwego do spraw finansów publicznych o dokonaniu zwrotu środków, o którym mowa w ust. 4, lub o całkowitym wykorzystaniu środków z Funduszu, o których mowa w ust. 1, 6 i 6a.”;

- 21) w art. 50a wyrazy „Do dnia 30 września 2025 r.” zastępuje się wyrazami „Do dnia 31 grudnia 2025 r.”;

- 22) art. 50ba otrzymuje brzmienie:

„Art. 50ba. W roku 2025 przy podziale łącznej kwoty potrzeb oświatowych między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, o którym mowa w art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, nie uwzględnia się dzieci i uczniów będących obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie niniejszej ustawy albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa.”;

- 23) w art. 50c:

- a) w ust. 10 objaśnienie symbolu WbU_{t-1} otrzymuje brzmienie:

„ WbU_{t-1} – poniesione w 2025 r. z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, inne niż wymienione w $WbUE_{t-1}$, WbI_{t-1} i WbP_{t-1} wydatki bieżące na prowadzenie przez tę jednostkę szkół danego typu, w których jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, niebędących szkołami specjalnymi, związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami, będącymi obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie niniejszej ustawy albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy

przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa,”

b) w ust. 11 objaśnienie symbolu WbU_{t-1} otrzymuje brzmienie:

„ WbU_{t-1} – poniesione w 2025 r. z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, inne niż wymienione w $WbUE_{t-1}$, WbI_{t-1} i WbP_{t-1} wydatki bieżące na prowadzenie przez tę jednostkę szkół danego typu będących szkołami specjalnymi, związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie niniejszej ustawy albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa,”;

24) w art. 56 i art. 57 wyrazy „W latach szkolnych 2021/2022–2024/2025” zastępuje się wyrazami „Do dnia 4 marca 2026 r.”;

25) w art. 56a i w art. 58 w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia i w ust. 3 we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy „31 sierpnia 2025 r.” zastępuje się wyrazami „4 marca 2026 r.”;

26) w art. 57a wyrazy „W roku szkolnym 2024/2025” zastępuje się wyrazami „Do dnia 4 marca 2026 r.”;

27) po art. 100d dodaje się art. 100da w brzmieniu:

„Art. 100da. 1. W okresie do dnia 4 marca 2026 r. bieg terminów przewidzianych na załatwienie spraw dotyczących udzielenia ochrony międzynarodowej w postępowaniach prowadzonych przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców nie rozpoczyna się, a rozpoczęty – ulega zawieszeniu na ten okres.

2. Czynności dokonane w okresie, o którym mowa w ust. 1, w postępowaniach w sprawach, o których mowa w ust. 1, są skuteczne.

3. Do dnia 4 marca 2026 r.:

1) przepisów o beczynności organu, przewlekłym prowadzeniu postępowania ani obowiązku organu prowadzącego postępowanie w sprawach, o których mowa

w ust. 1, do powiadamiania strony lub uczestnika postępowania o niezakończonym sprawie w terminie nie stosuje się;

- 2) organowi prowadzącemu postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 1, nie wymierza się grzywny ani nie zasądza się od niego sum pieniężnych na rzecz skarżących za niewydanie rozstrzygnięć w terminach określonych przepisami prawa.

4. Zaprzestanie czynności przez organ prowadzący postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 1, lub ich dokonywanie z opóźnieniem w okresie, o którym mowa w ust. 1, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących bezczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki.

5. Jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 1, upłynęło 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, stosuje się przepis art. 35 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”;

- 28) art. 115 otrzymuje brzmienie:

„Art. 115. Rada Ministrów raz na 12 miesięcy składa Sejmowi i Senatowi szczegółowe sprawozdanie na piśmie z wykonania ustawy. Ostatnie sprawozdanie składa się w terminie 6 miesięcy od daty wskazanej w art. 2 ust. 1, określającej legalny pobyt obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Sprawozdanie czyni się niezwłocznie przedmiotem debat Sejmu i Senatu.”.

Art. 11. W ustawie z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz. U. z 2024 r. poz. 858 oraz z 2025 r. poz. 619 i 1083) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 28 w ust. 1:

- a) w pkt 1 lit. a–c otrzymują brzmienie:

„a) w przypadku matki lub ojca – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, stan cywilny, adres poczty elektronicznej, numer telefonu oraz informację, czy osoba ubiegająca się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, członek rodziny tej osoby lub rodzic dziecka wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 25 ust. 1, oraz rodzaj, serię, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy i rodzaj, serię,

- numer, datę wydania i datę ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce w przypadku osób, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lit. c–f,
- b) w przypadku opiekuna faktycznego dziecka – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, adres poczty elektronicznej, numer telefonu oraz informację, czy osoba ubiegająca się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub członek rodziny tej osoby wykonują pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 25 ust. 1, oraz rodzaj, serię, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy i rodzaj, serię, numer, datę wydania i datę ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce w przypadku osób, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lit. c–f,
- c) w przypadku rodziny zastępczej i osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, adres poczty elektronicznej i numer telefonu oraz rodzaj, serię, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy i rodzaj, serię, numer, datę wydania i datę ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce w przypadku osób, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lit. c–f,”
- b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) dane osoby, z którą wnioskodawca wspólnie wychowuje dziecko: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL oraz dane dotyczące aktywności zawodowej wykonywanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz aktywności zawodowej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwach, do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, oraz rodzaj, serię, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy i rodzaj, serię, numer, datę wydania i datę ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce w przypadku osób, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lit. c–f,”
- c) w pkt 3:
- lit. c otrzymuje brzmienie:

- „c) adres miejsca zamieszkania – w przypadku gdy w sprawie mają lub mogą mieć zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz w przypadku dzieci osób, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lit. c–f,”
 - lit. e otrzymuje brzmienie:
 - „e) numer PESEL,”
 - w lit. f średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. g w brzmieniu:
 - „g) rodzaj, seria, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy i rodzaj, seria, numer, data wydania i data ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce w przypadku dzieci osób, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lit. c–f;”;
- 2) w art. 29 w ust. 1:
- a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:
 - „1) dane dotyczące wnioskodawcy, w tym imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL oraz adres poczty elektronicznej i numer telefonu, a w przypadku wnioskodawcy będącego dyrektorem placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorem regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub dyrektorem interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego dodatkowo nazwę, adres, NIP i REGON placówki lub ośrodka, którymi kieruje dyrektor;”
 - b) w pkt 2 lit. c otrzymuje brzmienie:
 - „c) numer PESEL;”
- 3) w art. 30 w ust. 1:
- a) w pkt 1 lit. a i b otrzymują brzmienie:
 - „a) w przypadku matki lub ojca – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, stan cywilny, adres poczty elektronicznej, numer telefonu oraz informację, czy osoba ubiegająca się o świadczenie „aktywnie w domu”, członek rodziny tej osoby lub rodzic dziecka wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 25 ust. 1, oraz rodzaj, seria, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy i rodzaj, seria, numer, data wydania i data ważności dokumentu potwierdzającego legalność

pobytu w Polsce, w przypadku osób, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. c–f,

- b) w przypadku opiekuna faktycznego dziecka – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, adres poczty elektronicznej, numer telefonu oraz informację, czy osoba ubiegająca się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub członek rodziny tej osoby wykonują pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 25 ust. 1, oraz rodzaj, seria, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy i rodzaj, seria, numer, data wydania i data ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce, w przypadku osób, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. c–f;”,

b) w pkt 2:

- lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) adres zamieszkania – w przypadku gdy w sprawie mają lub mogą mieć zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz w przypadku dzieci osób, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. c–f;”,

- lit. e otrzymuje brzmienie:

„e) numer PESEL;”,

- w lit. f średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. g w brzmieniu:

„g) rodzaj, seria, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy i rodzaj, seria, numer, data wydania i data ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce w przypadku dzieci osób, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. c–f;”;

4) w art. 50 po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Wypłata świadczenia „aktywni rodzice w pracy” lub świadczenia „aktywnie w domu” podlega wstrzymaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli występują wątpliwości dotyczące spełnienia warunków do jego otrzymywania, w szczególności zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w art. 8 ust. 2 i w art. 18 ust. 2, przez wnioskodawcę lub dziecko, na które przysługuje świadczenie.

1b. W celu weryfikacji przesłanki zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o której mowa w ust. 1a, Komendant Główny Straży Granicznej udostępnia Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, w drodze teletransmisji danych, informacje

o cudzoziemcu oraz dziecku, na które wnioskowane jest świadczenie lub na które pobierane jest świadczenie, w zakresie:

- 1) imienia (imion) i nazwiska (nazwisk);
- 2) daty urodzenia;
- 3) numeru PESEL;
- 4) rodzaju, serii i numeru dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy;
- 5) kraju wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy;
- 6) rodzaju, serii, numeru, daty wydania oraz daty ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce;
- 7) przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej w kierunku wjazdowym;
- 8) przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej w kierunku wyjazdowym.”.

Art. 12. 1. Do postępowań w sprawie decyzji, o których mowa w art. 7 ust. 1d ustawy zmienianej w art. 3, wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 3, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. W przypadku osób, które uzyskały zgodę, o której mowa w art. 7 ust. 2a albo 9 lub 10 ustawy zmienianej w art. 3, przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, bieg terminu, o którym mowa w art. 7 ust. 2da i 12c ustawy zmienianej w art. 3, na złożenie wniosku o przyznanie prawa wykonywania zawodu rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Do postępowań w sprawie przyznania prawa wykonywania zawodu, o którym mowa w art. 7 ust. 2e lub 13 ustawy zmienianej w art. 3, wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Przepisy art. 7 ust. 2e, 13 i 21a ustawy zmienianej w art. 3, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się także do rozstrzygnięć podjętych w wyniku postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 13. Warunki uzyskania prawa do świadczenia na podstawie programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 7, o których mowa w art. 187a ust. 2a pkt 3 tej ustawy, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, mogą być zastosowane po raz pierwszy przy ustalaniu tego prawa z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego 2026/2027.

Art. 14. Przepisy ustawy zmienianej w art. 9, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, mają zastosowanie po raz pierwszy przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego na okres, który rozpocznie się 1 czerwca 2026 r. W sprawach dotyczących świadczenia

wychowawczego za okresy, które rozpoczęły się przed 1 czerwca 2026 r., stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 15. 1. Do zamówień na usługi lub dostawy udzielane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w związku z wdrożeniem zadań wynikających z niniejszej ustawy, realizacją zadań związanych z określaniem warunków nabywania prawa do świadczeń, o których mowa w ustawach zmienianych w art. 7, art. 9 i art. 11, oraz zasad przyznawania i wypłacania tych świadczeń nie stosuje się przepisów o zamówieniach publicznych.

2. Zamawiający, w terminie 7 dni od dnia udzielenia zamówienia, o którym mowa w ust. 1, zamieszcza w Biuletynie Zamówień Publicznych informację o udzieleniu tego zamówienia, w której podaje:

- 1) nazwę i adres siedziby zamawiającego;
- 2) datę i miejsce zawarcia umowy lub informację o zawarciu umowy drogą elektroniczną;
- 3) opis przedmiotu umowy, z wyszczególnieniem odpowiednio ilości rzeczy lub innych dóbr oraz zakresu usług;
- 4) cenę albo cenę maksymalną, jeżeli cena nie jest znana w chwili zamieszczenia ogłoszenia;
- 5) okoliczności faktyczne uzasadniające udzielenie zamówienia bez zastosowania przepisów o zamówieniach publicznych;
- 6) nazwę (firmę) podmiotu albo imię i nazwisko osoby, z którymi została zawarta umowa.

Art. 16. Przepisu art. 2 ust. 3 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie stosuje się do obywateli Ukrainy, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy posiadali numer PESEL ze statusem UKR, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 10, pomimo wcześniejszego posiadania ochrony czasowej na terenie innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Art. 17. Minister właściwy do spraw informatyzacji, jeżeli warunki techniczne i organizacyjne to umożliwiają, udostępnia Komendantowi Głównemu Straży Granicznej fotografię, o której mowa w art. 4 ust. 7 ustawy zmienianej w art. 10, osoby, która posiada lub posiadała status UKR, w celu potwierdzenia w sposób niebudzący wątpliwości tożsamości i autentyczności danych tej osoby. Komendant Główny Straży Granicznej udostępnia ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji wynik weryfikacji wraz z danymi osoby, w tym jej fotografię zgromadzoną w związku z odprawą graniczną, w celu weryfikacji poprawności zapisów danych w rejestrze PESEL i rejestrze obywateli Ukrainy oraz weryfikacji, czy osoba posiada tylko jeden numer PESEL.

Art. 18. Przepis art. 12 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się również do osób zamieszkujących w miejscach zakwaterowania zbiorowego do dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 19. Minister właściwy do spraw informatyzacji usunie dane użytkowników systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 22a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 10, gromadzone na profilu pracownika, w tym dane użytkowników usługi online lub usługi sieciowej, o których mowa w uchylanym art. 22f ust. 2 ustawy zmienianej w art. 10, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie przepisu art. 10 pkt 11.

Art. 20. Odsetki, o których mowa w art. 14 ust. 4c ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu dotychczasowym, niewykorzystane do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, podlegają zwrotowi na wydzielony rachunek prowadzony w Banku Gospodarstwa Krajowego w terminie 15 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 21. Do procedur związanych z nadzorem, o którym mowa w art. 25¹ ust. 2 ustawy zmienianej w art. 10, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 22. Przepisy art. 26 ust. 1 pkt 2 i ust. 3bd ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, mają zastosowanie po raz pierwszy przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego na okres, który rozpoczął się 1 czerwca 2025 r. W sprawach dotyczących świadczenia wychowawczego za okresy, które rozpoczęły się przed 1 czerwca 2025 r., stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 23. 1. Prawo do świadczeń, o których mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu dotychczasowym, przysługuje do dnia 31 stycznia 2026 r.

2. Osoby, pobierające świadczenie, o którym mowa w ust. 1, od 1 lutego 2026 r. mogą złożyć wniosek o ustalenie prawa do świadczenia, o którym mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 24. 1. Żłobki i kluby dziecięce utworzone lub prowadzone zgodnie z przepisami art. 28 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu dotychczasowym, mogą być prowadzone po dniu 31 grudnia 2025 r., o ile do dnia 28 lutego 2026 r.:

- 1) spełnią wymagania dotyczące żłobków i klubów dziecięcych określone w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798) oraz

- 2) podmiot prowadzący odpowiednio żłobek lub klub dziecięcy wystąpi do organu prowadzącego rejestr żłobków i klubów dziecięcych, o którym mowa w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, z wnioskiem o zmianę danych obejmujących wymagania dotyczące odpowiednio żłobka i klubu dziecięcego określone w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

2. Dzienny opiekun sprawujący opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 zgodnie z przepisami art. 28 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu dotychczasowym, może sprawować tę opiekę po dniu 31 grudnia 2025 r., o ile do dnia 28 lutego 2026 r.:

- 1) spełni wymagania dotyczące dziennego opiekuna określone w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz
- 2) odpowiednio podmiot zatrudniający dziennego opiekuna lub dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek wystąpi do organu prowadzącego wykaz dziennych opiekunów, o którym mowa w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, z wnioskiem o zmianę danych obejmujących wymagania dotyczące dziennych opiekunów określone w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

3. Organ prowadzący odpowiednio rejestr żłobków i klubów dziecięcych lub wykaz dziennych opiekunów, o których mowa w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, jest obowiązany do dnia 31 marca 2026 r. do uzupełnienia danych zawartych odpowiednio w rejestrze lub wykazie o dane, o których mowa odpowiednio w ust. 1 pkt 2 lub ust. 2 pkt 2.

Art. 25. Przepisów art. 37 ust. 1 pkt 3–9 ustawy zmienianej w art. 10, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie stosuje się do świadczeń opieki zdrowotnej, których udzielanie obywatelom Ukrainy rozpoczęło się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, aż do zakończenia ich udzielania.

Art. 26. Ograniczenie, o którym mowa w art. 42a ust. 1a, ustawy zmienianej w art. 10, stosuje się do przypadków udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy na podstawie art. 42a ust. 1 tej ustawy w okresie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 27. W latach 2025 i 2026 środki rezerwy, o której mowa w art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1572 i 1717), mogą być przeznaczone na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności dla jednostek samorządu terytorialnego, które realizują zadania

oświatowe związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie ustawy zmienianej w art. 10 albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa. Przy podziale środków rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego mogą być uwzględniane zdarzenia, które wystąpiły w latach poprzednich.

Art. 28. 1. W latach 2025–2034 maksymalny limit wydatków budżetu państwa będących skutkiem finansowym ustawy wynosi dla Komendanta Głównego Straży Granicznej 24,76 mln zł, z czego w:

- 1) 2025 r. – 0 zł;
- 2) 2026 r. – 19,64 mln zł;
- 3) 2027 r. – 0,64 mln zł;
- 4) 2028 r. – 0,64 mln zł;
- 5) 2029 r. – 0,64 mln zł;
- 6) 2030 r. – 0,64 mln zł;
- 7) 2031 r. – 0,64 mln zł;
- 8) 2032 r. – 0,64 mln zł;
- 9) 2033 r. – 0,64 mln zł;
- 10) 2034 r. – 0,64 mln zł.

2. Organem monitorującym wykorzystanie limitów wydatków określonych w ust. 1 jest Komendant Główny Straży Granicznej, który dokonuje oceny wykorzystania tego limitu według stanu na koniec każdego kwartału, a w przypadku IV kwartału – według stanu na dzień 20 listopada danego roku.

3. W przypadku gdy wysokość wydatków po pierwszym półroczu danego roku budżetowego wyniesie więcej niż 65% limitu wydatków przewidzianych na dany rok, dysponent środków zmniejsza wysokość środków przeznaczonych na wydatki w drugim półroczu o kwotę stanowiącą różnicę między wysokością tego limitu a kwotą przekroczenia wydatków.

4. W latach 2025–2034 maksymalny limit wydatków budżetu państwa będących skutkiem finansowym ustawy wynosi dla Ministerstwa Cyfryzacji 0,8 mln zł, z czego w:

- 1) 2025 r. – 0 mln zł;

- 2) 2026 r. – 0,8 mln zł;
- 3) 2027 r. – 0 zł;
- 4) 2028 r. – 0 zł;
- 5) 2029 r. – 0 zł;
- 6) 2030 r. – 0 zł;
- 7) 2031 r. – 0 zł;
- 8) 2032 r. – 0 zł;
- 9) 2033 r. – 0 zł;
- 10) 2034 r. – 0 zł.

5. Organem monitorującym wykorzystanie limitów wydatków określonych w ust. 4 jest minister właściwy do spraw informatyzacji, który dokonuje oceny wykorzystania tego limitu według stanu na koniec każdego kwartału, a w przypadku IV kwartału – według stanu na dzień 20 listopada danego roku.

6. W przypadku gdy wysokość wydatków po pierwszym półroczu danego roku budżetowego wyniesie więcej niż 65% limitu wydatków przewidzianych na dany rok, dysponent środków zmniejsza wysokość środków przeznaczonych na wydatki w drugim półroczu o kwotę stanowiącą różnicę między wysokością tego limitu a kwotą przekroczenia wydatków.

7. W latach 2025–2034 maksymalny limit wydatków budżetu państwa będących skutkiem finansowym ustawy wynosi dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych 31,02 mln zł, z czego w:

- 1) 2025 r. – 9,78 mln zł;
- 2) 2026 r. – 2,36 mln zł;
- 3) 2027 r. – 2,36 mln zł;
- 4) 2028 r. – 2,36 mln zł;
- 5) 2029 r. – 2,36 mln zł;
- 6) 2030 r. – 2,36 mln zł;
- 7) 2031 r. – 2,36 mln zł;
- 8) 2032 r. – 2,36 mln zł;
- 9) 2033 r. – 2,36 mln zł;
- 10) 2034 r. – 2,36 mln zł.

8. Organem monitorującym wykorzystanie limitów wydatków określonych w ust. 7 jest Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który dokonuje oceny wykorzystania tego limitu

według stanu na koniec każdego kwartału, a w przypadku IV kwartału – według stanu na dzień 20 listopada danego roku.

9. W przypadku gdy wysokość wydatków po pierwszym półroczu danego roku budżetowego wyniesie więcej niż 65% limitu wydatków przewidzianych na dany rok, dysponent środków zmniejsza wysokość środków przeznaczonych na wydatki w drugim półroczu o kwotę stanowiącą różnicę między wysokością tego limitu a kwotą przekroczenia wydatków.

Art. 29. Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 5, art. 6, art. 10 pkt 11 i 14 oraz art. 19, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.;
- 2) art. 4, art. 7, art. 9 pkt 1 i 3–5, art. 10 pkt 13 lit. b oraz art. 11, które wchodzi w życie z dniem 1 lutego 2026 r.;
- 3) art. 10 pkt 3 lit. c, która wchodzi w życie z dniem 1 marca 2026 r.;
- 4) art. 10 pkt 7 lit. a i c–j, które wchodzi w życie z dniem 1 listopada 2025 r.;
- 5) art. 10 pkt 18 i 19, które wchodzi w życie z dniem określonym w komunikacie, o którym mowa w art. 33 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 854).

UZASADNIENIE

Od 2014 r. obserwujemy znaczący wzrost napływu cudzoziemców do Polski, zarówno w celach zarobkowych, jak i w związku z sytuacją na terytorium Ukrainy (zajęcie Krymu przez Rosję, a następnie pełnoskalowa agresja Rosji na Ukrainę). Od 2020 r. znacząco wzrosła również liczba wniosków o legalizację pobytu przez cudzoziemców z państw trzecich. W efekcie, Polska przekształciła się z kraju o charakterze typowo emigracyjnym w państwo imigracyjno-emigracyjne, z rosnącym napływem cudzoziemców. Z różnych statystyk wynika, że obecnie w Polsce mieszka między 2,3 a 2,5 mln cudzoziemców, których pobyt można określić jako długookresowy (przebywają w Polsce powyżej 12 miesięcy). Doświadczenia wielu państw, na terenie których znajduje się liczna grupa cudzoziemców, wskazują na ryzyko wykorzystywania przez nich systemu polityki społecznej w celu uzyskiwania dodatkowych dochodów lub traktowania świadczeń rodzinnych i socjalnych jako alternatywy dla poszukiwania i podejmowania zatrudnienia. Według danych OECD zatrudnienie uchodźców z Ukrainy w 2023 r. w Niemczech wynosiło tylko 25%, podczas gdy w Polsce 71%.

Projektowane rozwiązania mają na celu umożliwienie wymiany i porównywania danych cudzoziemców między poszczególnymi rejestrami państwowymi, co będzie prowadzić do skutecznej eliminacji nadużyć. Pozwoli również Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych na bieżącą weryfikację spełnienia warunku zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez cudzoziemców i ich dzieci, na które pobierane są świadczenia. Proponowane rozwiązania, a także powiązanie prawa do świadczeń z aktywnością na rynku pracy mają zapobiec napływowi cudzoziemców z państw trzecich, których celem jest głównie utrzymywanie się ze świadczeń oferowanych na terytorium Polski. Jednocześnie proponowane zmiany zapobiegają ryzyku wystąpienia wykluczenia społecznego cudzoziemców z państw trzecich legalnie przebywających na terytorium Polski. Projektowane rozwiązania nie będą dotyczyły cudzoziemców, którzy podlegają koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, bądź odrębnym regulacjom w tym zakresie na podstawie umów dwustronnych.

Doświadczenia związane ze stosowaniem ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, z późn. zm.), zwanej dalej również „ustawą o pomocy”, w zakresie możliwości przekazywania danych do systemu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z rejestru, prowadzonego przez Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz rejestru PESEL prowadzonego przez ministra właściwego do spraw informatyzacji pokazało, że obecny system wypłaty świadczeń na rzecz rodziny dla cudzoziemców z państw trzecich przebywających

legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie ustawy o cudzoziemcach zawiera luki. Weryfikacja kwestii zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez obywateli państw trzecich nie jest obecnie przeprowadzana automatycznie i istnieje ryzyko wypłaty świadczeń na dzieci, które nie zamieszkują w Polsce.

W rejestrze PESEL status UKR, uprawniający m.in. do pobierania świadczeń, dotychczas odebrano łącznie 967 760 osobom ze względu na wyjazd poza granice Rzeczypospolitej Polskiej na okres powyżej 30 dni. Tylko w maju 2025 r. 4 757 osób utraciło status UKR z tego powodu. Dzięki mechanizmom zawartym w ustawie o pomocy nie wypłacono tym osobom świadczeń. Zakład Ubezpieczeń Społecznych prowadzi ponad 52,3 tys. postępowań o zwrot nienależnie pobranego przez cudzoziemców świadczenia. Zdecydowana większość tych spraw dotyczy obywateli Ukrainy ze statusem UKR – ponad 51,5 tys. spraw (są to głównie sprawy dotyczące okresu przed wejściem w życie zmian umożliwiających automatyczną weryfikację). Dane te obrazują jak bardzo potrzebny jest automatyczny system monitorowania zamieszkiwania na terytorium Polski pozostałych cudzoziemców z państw trzecich w sytuacji, gdy pobierają świadczenia na rzecz rodziny tj. świadczenie wychowawcze, świadczenie Dobry Start i świadczenie Aktywny Rodzic.

Dodatkowo możliwość wpisywania we wniosku w przypadku nieposiadania numeru PESEL rodzaju, numeru i serii dokumentu poświadczającego tożsamość mogło prowadzić do sytuacji, w której cudzoziemiec posiadający kilka różnych obywatelstw próbowałby złożyć na jedno dziecko kilka wniosków posługując się innymi paszportami (często z odmienną transliteracją).

System prowadzony przez Komendanta Głównego Straży Granicznej gromadzi m.in. dane dotyczące przekroczeń granicy, imię, nazwisko oraz rodzaj, serię, numer, kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy, a także dane z systemu POBYT dotyczące legalności pobytu, tj. rodzaj, serię, numer, datę wydania i datę ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce. Proponowane rozwiązania umożliwiają uzupełnienie tych danych o informacje z rejestru PESEL, co będzie się wiązać z możliwością weryfikacji danych między rejestrami i wykrycia ewentualnych nieprawidłowości. Dane te następnie będą zestawiane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z danymi w elektronicznym wniosku o świadczenie złożonym przez wnioskodawcę.

Kluczowe jest zbudowanie systemu weryfikacji w taki sposób, żeby mogła się ona odbywać w każdym miesiącu, w którym ma być wypłacone świadczenie, a także, aby jej koszt nie przekroczył korzyści płynących z wprowadzonych rozwiązań. Każda z osób przypisana do kategorii aktywnych zawodowo, określonych w projektowanej ustawie widoczna jest

w systemie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Już dziś Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dla osób pobierających świadczenie wspierające i ich opiekunów) weryfikuje cyklicznie (miesięcznie) ciągłość podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu. Aktywność zawodowa badana jest też dla świadczeń wypłacanych na podstawie ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. 858, z późn. zm.).

Porównywanie danych z trzech rejestrów pozwoli na pełną transparentność i uszczelni system wypłaty świadczeń na rzecz rodziny.

Jednocześnie, w związku ze zgłoszonym wetem Prezydenta RP do przyjętej przez Sejm i Senat ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw powstała konieczność pilnego uregulowania statusu prawie 1 mln uchodźców z Ukrainy, którzy w przypadku braku wprowadzenia stosownych rozwiązań od 1 października br. utraciliby możliwość potwierdzania legalności pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Tym samym blisko pół miliona osób, które legalnie pracują w Polsce mogłoby stracić podstawę do tego zatrudnienia. Dlatego też projekt zakłada przedłużenie do 4 marca 2026 r. niektórych rozwiązań, przewidzianych w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, która została uchwalona w celu stworzenia szczególnej regulacji prawnej zapewniającej doraźną podstawę prawną do legalnego pobytu obywatelom Ukrainy, którzy w wyniku działań wojennych zostali zmuszeni do opuszczenia swojego kraju pochodzenia. Decyzją wykonawczą Rady (UE) 2024/1836 z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony wprowadzonej decyzją wykonawczą (UE) 2022/382, przedłużono ochronę tymczasową udzielaną obywatelom Ukrainy uciekającym przed wojną do dnia 4 marca 2026 r., co wymaga wprowadzenia stosownych zmian do ustawy.

Jak wynika z raportu BGK z marca 2025 r. obecność migrantów z Ukrainy wywiera pozytywny wpływ na polski PKB, rynek pracy oraz sytuację budżetową. Wpływa ona pozytywnie, przede wszystkim przez zwiększenie zasobu siły roboczej oraz impuls popytowy wspierający konsumpcję. Z badań wynika, że napływ przedwojennych imigrantów i uchodźców przekłada się co roku na wzrost polskiego PKB o od 0,5% do nawet 2,7% – wg *Analizy wpływu uchodźców z Ukrainy na gospodarkę Polski*, opracowanego przez Deloitte i UNHCR. Wg danych ZUS pod koniec 2024 r. Ukraińcy stanowili 5% osób pracujących w Polsce. Natomiast wg danych CEIDG w 2024 r. co ósma firma, będąca JDG w Polsce zakładana była przez obywateli Ukrainy.

Biorąc pod uwagę, że uchodźcy z Ukrainy odnoszą coraz większe sukcesy w zakresie integracji na rynku pracy oraz w społeczeństwie, a obecny poziom napływu nowych uchodźców jest stabilny, po ponad trzech latach od wybuchu wojny niektóre przepisy nadzwyczajne i formy pomocy zostaną wygaszone.

Podatki

Zmiany w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych mają na celu wydłużenie o rok preferencji podatkowych stanowiących podatkowe wsparcie w związku z trwającym konfliktem w Ukrainie. Preferencje przewidziane obecnie w tych ustawach obowiązują do końca 2025 r. Zasadne jest przedłużenie ich obowiązywania do końca 2026 r. w celu nieutrudniania udziału w projektach wsparcia uchodźców, finansowanych ze środków zagranicznych. Preferencje te dotyczą:

- możliwości zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów kosztów wytworzenia lub ceny nabycia rzeczy lub praw będących przedmiotem darowizn przekazanych określonym podmiotom na cele związane z przeciwdziałaniem skutkom działań wojennych na terytorium Ukrainy oraz kosztów poniesionych z tytułu nieodpłatnego świadczenia, którego celem było przeciwdziałanie skutkom działań wojennych na terytorium Ukrainy, realizowanego na rzecz określonych podmiotów (niezaliczonych wcześniej do takich kosztów, w tym przez odpisy amortyzacyjne),
- niezaliczania do przychodów wartości otrzymanych darowizn i nieodpłatnych świadczeń przez podatników, o których mowa powyżej,
- niezaliczania do wydatków niezwiązanych z działalnością gospodarczą, o których mowa w art. 28m ust. 1 pkt 3 ustawy CIT (tzw. estoński CIT), wydatków odpowiadających wysokości poniesionych kosztów wytworzenia lub cenie nabycia rzeczy lub praw będących przedmiotem darowizn, o których mowa powyżej i kosztów poniesionych z tytułu nieodpłatnego świadczenia, o których mowa powyżej,
- zwolnienia z PIT pomocy humanitarnej otrzymanej przez podatników będących obywatelami Ukrainy, którzy po dniu 23 lutego 2022 r. przybyli z terytorium Ukrainy, na skutek toczących się na tym terytorium działań wojennych, na terytorium RP,
- możliwości ustalenia rezydencji podatkowej obywatela Ukrainy w Polsce na podstawie pisemnego oświadczenia o istnieniu w Polsce centrum interesów życiowych.

Za projektowanym rozwiązaniem przemawiają nadzwyczajne uwarunkowania gospodarcze spowodowane przedłużającą się wojną, a także trwające projekty służące

usamodzielnieniu się przez uchodźców wojennych z Ukrainy, finansowane ze środków zewnętrznych.

Dostęp lekarzy z Ukrainy do wykonywania zawodu

Zmiany w ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty mają na celu uszczelnienie tzw. systemu uproszczonego umożliwiającego wykonywanie zawodu lekarza i lekarza dentysty przez obywateli Ukrainy oraz inne osoby, które uzyskały kwalifikacje lekarza lub lekarza dentysty poza Unią Europejską i polegają na wprowadzeniu w:

- art. 7 ust. 1d ww. ustawy możliwości uznania czasu wykonywania zawodu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach trybu uproszczonego za równoważny z odbyciem stażu podyplomowego, jeżeli wymagany czas 2 lat wykonywania zawodu, miał miejsce w okresie 4 lat bezpośrednio poprzedzających dzień złożenia wniosku o uznanie czasu wykonywania zawodu za równoważny z odbyciem stażu podyplomowego;
- art. 7 ust. 2da–2 dc ww. ustawy przepisów, zgodnie z którymi lekarze i lekarze dentyści, którzy uzyskali zgodę na wykonywanie zawodu na określony zakres czynności zawodowych, okres i miejsce zatrudnienia będą obowiązani do wystąpienia o prawo wykonywania zawodu w terminie 6 miesięcy od dnia wydania decyzji zawierającej zgodę;
- art. 7 ust. 2e ww. ustawy, w celach porządkowych, obowiązku, aby okręgowe rady lekarskie niezwłocznie informowały ministra właściwego do spraw zdrowia, nie tylko o odmowie przyznania prawa wykonywania zawodu, ale również o przyznaniu prawa wykonywania zawodu oraz o innym rozstrzygnięciu lub działaniu skutkującym nieprzyznaniem prawa wykonywania zawodu przez radę, jednocześnie wskazując przyczyny takiego rozstrzygnięcia lub działania;
- art. 7 ust. 12c–12e ww. ustawy przepisów zgodnie z którymi lekarze i lekarze dentyści, którzy uzyskali zgodę na warunkowe wykonywanie zawodu będą zobowiązani do wystąpienia o przyznanie prawa wykonywania zawodu w terminie 6 miesięcy od dnia wydania decyzji zawierającej zgodę;
- art. 7 ust. 13 ww. ustawy, w celach porządkowych, przepisu zobowiązującego okręgowe rady lekarskie do niezwłocznego informowania ministra właściwego do spraw zdrowia, nie tylko o odmowie przyznania warunkowego prawa wykonywania zawodu, ale również o przyznaniu warunkowego prawa wykonywania zawodu oraz o innych rozstrzygnięciach lub działaniach skutkujących nieprzyznaniem warunkowego

prawa wykonywania zawodu przez radę, oraz zobowiązującego do wskazania przyczyny takiego rozstrzygnięcia lub działania;

- art. 7 ust. 18c ww. ustawy zobowiązania dla lekarzy, którzy uzyskali zgodę na wykonywanie zawodu lekarza albo zgodę na wykonywanie zawodu lekarza dentysty w ramach tzw. „procedury uproszczonej” do informowania ministra właściwego do spraw zdrowia o zmianie danych osobowych oraz o zmianie adresu do korespondencji, aby minister mógł skuteczniej realizować swoje uprawnienia określone w ustawie;
- art. 7 ust. 21a ww. ustawy rozwiązania, zgodnie z którym okręgowa rada lekarska albo Naczelna Rada Lekarska niezwłocznie informują ministra właściwego do spraw zdrowia o wszelkich znanych im rozstrzygnięciach, w tym rozstrzygnięciach sądów administracyjnych, zapadłych w ramach postępowania w sprawie przyznania prawa wykonywania zawodu lekarza albo lekarza dentysty, o którym mowa w art. 7 ust. 21 ww. ustawy, oraz przekazuje potwierdzoną za zgodność z oryginałem kopię tych rozstrzygnięć.

Wymiana danych dotyczących cudzoziemców z państw trzecich

W ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2025 r. poz. 274, z późn. zm.) zaproponowano zmianę polegającą na wprowadzeniu obowiązku osobistego stawiennictwa przy nadawaniu numeru PESEL, z wyjątkiem dzieci, które urodziły się w Polsce. Obowiązek ten pozwoli na weryfikację przebywania dzieci, na które składany jest wniosek, na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Określony został zakres danych przekazywanych przez ministra właściwego do spraw informatyzacji z rejestru PESEL do rejestru Komendanta Głównego Straży Granicznej, tak aby właściwie zidentyfikować cudzoziemca przekraczającego granicę. Przy określeniu zakresu danych wzięto pod uwagę dotychczasowe doświadczenia wynikające ze stosowania ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Dane o cudzoziemcach tj. imiona i nazwiska rodowe rodziców bądź numery PESEL rodziców przekazywane będą jedynie w sytuacji gdy są wprowadzone do rejestru PESEL.

W rejestrze prowadzonym przez Komendanta Głównego Straży Granicznej przechowuje się dane wszystkich obcokrajowców, którzy wjechali na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przekraczając granicę, na której obowiązuje kontrola graniczna. Wprowadzone rozwiązania mają na celu powiązanie numeru PESEL cudzoziemców z danymi dotyczącymi ruchu granicznego oraz dokumentami poświadczającymi legalność ich pobytu. Możliwość porównywania doprowadzi do likwidacji różnic w danych, dotyczących tej samej

osoby, przechowywanych w rejestrze prowadzonym przez Komendanta Głównego Straży Granicznej, i tych przechowywanych w rejestrze prowadzonym przez ministra właściwego do spraw informatyzacji, np. w zakresie rozbieżnej transliteracji imion i nazwisk, posługiwania się kilkoma różnymi paszportami, dokumentami czy też podawania do różnych czynności różnych obywatelstw.

Świadczenie „Dobry start” dla cudzoziemców

Uzależniono prawo do świadczenia „Dobry start” przez cudzoziemców od spełnienia warunku, dotyczącego aktywności zawodowej bądź podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576, z późn. zm.). Wprowadzenie tego rozwiązania w życie będzie wymagało wydania nowego rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

Dostęp pielęgniarek i położnych z Ukrainy do wykonywania zawodu

Zmiana zawarta w dodawanych ust. 30 i 31 w art. 35a ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 814, z późn. zm.) umożliwi właściwym okręgowym izbom pielęgniarek i położnych przedłużenie warunkowego prawa wykonywania zawodu, które zostało wydane na podstawie zgody Ministra Zdrowia na wykonywanie zawodu pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach tzw. procedury uproszczonej, do czasu ukończenia kształcenia zgodnego z wymogami Unii Europejskiej i kontynuację zatrudnienia w zawodzie pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jednak nie dłużej niż o 3 lata. Projektowane przepisy będą dotyczyły osób, które wykonują zawód pielęgniarki lub położnej w Polsce i jednocześnie kształcą się w szkole pielęgniarskiej lub szkole położnych. Z uwagi na brak możliwości wydania rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów dla pielęgniarek i położnych (upoważnienie ustawowe zawarte w art. 55a), które uzyskały kwalifikacje zawodowe poza terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej zgodnego z wymaganiami unijnymi, odstąpiono od jego procedowania oraz wprowadzono do ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw przepisu uchylającego upoważnienie ustawowe.

Świadczenie wychowawcze dla cudzoziemców

Zmiany w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci mają na celu powiązanie prawa do świadczenia wychowawczego dla cudzoziemców z państw trzecich, z aktywnością wnioskodawcy na rynku pracy oraz nauką dzieci w polskiej szkole. W świetle projektowanych przepisów za osobę aktywną zawodowo będzie uznawało się osobę:

a) podlegającą ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1–5a, 7 i 7b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, z późn. zm) oraz z tytułu wykonywania umowy uaktywniającej określonej w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798), od podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia stanowiącej nie mniej niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę – kategoria ta w szczególności obejmuje osoby będące pracownikami, osoby wykonujące pracę nakładczą, członków spółdzielni, osoby wykonujące pracę lub świadczące usługi na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, oraz osoby z nimi współpracujące, osoby prowadzące pozarolniczą działalność, osoby współpracujące z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, stypendystów sportowych oraz doktorantów otrzymujących stypendium doktoranckie;

b) podlegającą obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 9, 9a, 9c, 20, 21 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – kategoria ta obejmuje w szczególności osoby pobierające:

- zasiłek dla bezrobotnych,
- świadczenie integracyjne,
- stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub uczestniczące w zleconych przez starostę działaniach w zakresie reintegracji społecznej, na które zostały skierowane przez powiatowy urząd pracy,
- stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez inne niż powiatowy urząd pracy podmioty kierujące na szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych,
- stypendium na podstawie ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. poz. 620) w okresie odbywania szkolenia lub stażu, na które zostały skierowane przez powiatowy urząd pracy, jeżeli są osobami niepełnosprawnymi zarejestrowanymi w powiatowym urzędzie pracy jako poszukujące pracy, niepozostające w zatrudnieniu,
- zasiłek socjalny wypłacany na czas przekwalifikowania zawodowego i poszukiwania nowego zatrudnienia, stypendium na przekwalifikowanie, wynikające z odrębnych przepisów lub układów zbiorowych pracy,
- świadczenie szkoleniowe wypłacane po ustaniu zatrudnienia;

c) podlegającą obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym jako osoba przebywająca na urlopie wychowawczym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – kategoria ta dotyczy osób przebywających na urlopiach wychowawczych lub pobierających zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego;

d) prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, o której mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236, z późn. zm.) oraz w art. 18a i art. 18c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych – kategoria ta dotyczy osób korzystających z ulgi na start lub z „małego ZUS”, tj. jeżeli nie przekroczyły kwoty 120 000 zł dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej, uzyskanej w poprzednim roku kalendarzowym;

e) pobierającą zasiłek macierzyński, zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego, zasiłek chorobowy, zasiłek opiekuńczy, zasiłek wyrównawczy albo świadczenie rehabilitacyjne na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2780, z późn. zm.), zasiłek chorobowy, zasiłek wyrównawczy albo świadczenie rehabilitacyjne na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 257, z późn. zm.), jeżeli podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ostatnio przyjęta do obliczenia składek albo kwota zasiłku, świadczenia albo wynagrodzenia stanowi nie mniej niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę w odniesieniu do osób, o których mowa w lit. a albo nie mniej niż 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę w przypadku osób, o których mowa w lit. d;

f) podlegającą obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 16, 16a, 24a, 25, 28c i 37 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.). Do tej kategorii zaliczamy osoby pobierające: emeryturę lub rentę, osoby w stanie spoczynku pobierające uposażenie lub uposażenie rodzinne oraz osoby pobierające uposażenie po zwolnieniu ze służby lub świadczenie pieniężne o takim samym charakterze, osoby pobierające rodzicielskie świadczenie uzupełniające (przeznaczone dla osób, które posiadając 4 lub więcej dzieci nie mogły podjąć pracy zarobkowej lub z niej zrezygnowały); pobierające stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez podmiot inny niż powiatowy urząd pracy i nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu; osoby pobierające świadczenie wspierające,

o którym mowa w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym; osoby pobierające zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne, pobierające nauczycielskie świadczenia kompensacyjne;

g) podlegającą, na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2025 r. poz. 197, z późn. zm.), ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników z mocy ustawy albo przez nieprzerwany okres co najmniej 12 miesięcy ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników na wniosek, z wyjątkiem osób, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 3 i 4 i art. 16 ust. 2 pkt 2. Wyłączenie w tym przepisie dotyczy osób pobierających rentę strukturalną współfinansowaną ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej lub ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz małżonków tych osób (o ile renta jest wypłacana ze zwiększeniem na tego małżonka), które podlegały ubezpieczeniu jako rolnik i zaprzestały prowadzenia działalności rolniczej, nie nabywając prawa do emerytury lub renty z ubezpieczenia, jeżeli podlegały ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 12 lat i 6 miesięcy;

h) podlegającą dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym na podstawie art. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Każda z ww. kategorii osób widoczna jest w systemie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Już dziś Zakład Ubezpieczeń Społecznych (w stosunku do osób pobierających świadczenie wspierające i ich opiekunów) weryfikuje cyklicznie (miesięcznie) ciągłość podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu; aktywność zawodowa badana jest też w stosunku do świadczeń wypłacanych na podstawie ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”. Do każdej z aktywności został przypisany odrębny kod tytułu ubezpieczenia. Wprowadzenie rozwiązań zaproponowanych w projekcie ustawy będzie wiązało się z koniecznością rozszerzenia istniejących (zbudowania nowych) automatycznych usług, na podstawie których będzie weryfikowana kwestia zgłoszenia danej osoby do ubezpieczeń.

W projekcie ustawy za osoby aktywne zawodowo uznaje się nie tylko te aktualnie zatrudnione, ale również te, które były zatrudnione i pobierają zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego, zasiłek wychowawczy czy świadczenia emerytalne lub rentowe. Osoby te pomimo braku aktualnego zatrudnienia pozostają w kręgu osób związanych z rynkiem pracy, bowiem aby nabyć prawo do jednego z tych świadczeń musiały przez określony czas pozostawać aktywne zawodowo. Szerokie

uregulowanie aktywności zawodowej cudzoziemców ma również na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Dodatkowo warunek aktywności zawodowej nie dotyczy osób, które wnioskuje o ustalenie prawa lub mają prawo do świadczenia na dziecko będące obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej. Powyższe uregulowanie ma na celu, aby dzieci posiadające obywatelstwo polskie, których rodzic (opiekun) jest cudzoziemcem było traktowane w taki sam sposób jak dziecko obywatela polskiego. Dodatkowo warunek aktywności zawodowej nie dotyczy osób, które wnioskuje o ustalenie prawa lub mają prawo do świadczenia na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym bądź znacznym stopniu niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913). Oznacza to, że do świadczeń uprawnione są nie tylko osoby, które pobierają świadczenie pielęgnacyjne, ale również pozostali rodzice dzieci z niepełnosprawnością. Aby ZUS mógł zweryfikować ww. kwestie, w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w art. 6d w ust. 4a pkt 10 dodano uprawnienie ZUS do weryfikacji tej przesłanki w systemie EKSMOoN do celów ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego.

Wprowadzenie w art. 2 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w pkt 8a definicji „minimalnego wynagrodzenia za pracę” przez odesłanie do ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2024 r. poz. 1773) ma na celu zapewnienie spójności systemu prawa oraz uniknięcie rozbieżności interpretacyjnych. Dodatkowo powiązanie otrzymywania świadczeń przez cudzoziemców z uzyskiwaniem przez nich co najmniej 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę (lub jego częścią) ma na celu przeciwdziałanie zjawisku fikcyjnego zatrudniania cudzoziemców na część etatu w celu obejścia przepisów. Obserwuje się przypadki zawierania umów o pracę lub umów cywilnoprawnych na część etatu lub o zaniżonej wartości wynagrodzenia, które nie odzwierciedlają rzeczywistego wymiaru i charakteru świadczonej pracy. Wprowadzenie wymogu uzyskania wynagrodzenia na poziomie nie niższym niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę ograniczy nadużycia, a dane o deklarowanym zatrudnieniu cudzoziemców będą bardziej wiarygodne. Rozwiązanie to ma zapobiegać przypadkom pozorowania zatrudnienia na potrzeby otrzymania świadczeń. Powiązanie to ma charakter prewencyjny i służy nie tylko ochronie przed wyłudzeniami, ale także zwiększeniu transparentności na rynku pracy.

Wprowadzane przepisy uzależniają prawo do świadczeń od wyżej zdefiniowanej aktywności zawodowej jedynie wnioskodawcy, nie odnoszą się natomiast do sytuacji

zawodowej drugiego rodzica/opiekuna dziecka. Oznacza to, że świadczenia będą przysługiwać również rodzinie, w której jeden z rodziców kosztem aktywności zawodowej poświęca czas wychowaniu dzieci. Nie zmienia to jednak faktu, że cudzoziemcy, legalnie przebywający w Polsce powinni mieć środki niezbędne do utrzymania, a świadczenia na rzecz rodziny nie powinny być jedynym źródłem dochodu.

W art. 13 w ust. 3 w pkt 1 w lit. a–c ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci doprecyzowano elementy wniosku, wprowadzając konieczność podania numeru PESEL przez wszystkich wnioskodawców. Wprowadzenie obowiązku podawania numeru PESEL we wnioskach o świadczenie ma na celu zapewnienie skutecznej identyfikacji wnioskodawców, usprawnienie procesu obsługi spraw oraz zwiększenie bezpieczeństwa danych osobowych. Wymóg podania numeru PESEL umożliwi bowiem szybszą obsługę wniosków przez organy administracji publicznej – w szczególności przyspieszy proces weryfikacji prawa do świadczenia wychowawczego dla cudzoziemców określonych w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c–f ww. ustawy, których wniosek musi zostać zweryfikowany w kilku bazach. Dodatkowo w odniesieniu do cudzoziemców, określonych w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c–f ww. ustawy, wprowadzono konieczność podawania rodzaju, serii, numeru i kraju wydania dokumentu, stanowiącego podstawę przekroczenia granicy oraz rodzaju, serii, numeru, daty wydania i daty ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce. Dokument podróży stanowi podstawowe źródło danych identyfikacyjnych cudzoziemca. W związku z tym, że mogą występować dokumenty o takich samych numerach, ale różnym rodzaju (np. paszport zwykły, paszport służbowy, dokument tożsamości cudzoziemca, paszport dyplomatyczny, paszport tymczasowy) wprowadzono obowiązek podawania rodzaju dokumentu. Brak wskazania rodzaju dokumentu może bowiem prowadzić do błędnej identyfikacji osoby lub utrudnić dostęp do właściwych danych w rejestrach. Dodatkowo zgodnie z art. 1 ust. 2 pkt 2 oraz art. 4 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, świadczenie przysługuje wyłącznie cudzoziemcom legalnie przebywającym w Polsce. Wskazanie rodzaju, serii, numeru i daty ważności dokumentu legalizującego pobyt ułatwi ocenę spełnienia tego ustawowego warunku i umożliwi sprawdzenie tych danych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jak dotychczas jedynie w systemie SI Pobyt, ale także w systemie Komendanta Głównego Straży Granicznej. Wprowadzenie tych rozwiązań znacząco ograniczy ryzyko nadużyć i podwójnego ubiegania się o świadczenie. Dane w zakresie dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy oraz potwierdzającego legalność pobytu należy podawać również w odniesieniu do dzieci cudzoziemców, o których mowa art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c–f. Dodatkowo wprowadzono obowiązek

wskazywania adresu zamieszkania dzieci. Do tej pory obowiązek ten dotyczył jedynie spraw, w których miały zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczeń społecznych.

Podanie adresu zamieszkania dziecka cudzoziemca we wniosku o świadczenie wychowawcze ułatwi Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych zweryfikowanie czy przesłanka zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej została spełniona. Jest to szczególnie istotne w sytuacjach, gdy na podstawie innych danych zachodzi podejrzenie, że dziecko może przebywać za granicą. Organ w takiej sytuacji posiadając dane adresowe dziecka może ewentualnie dokonać czynności sprawdzających.

W związku z wprowadzeniem warunków do wypłaty świadczenia wychowawczego, które co miesiąc muszą być badane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, konieczne jest określenie dla tej grupy osób innego terminu wypłaty świadczenia. Termin ten musi być dłuższy niż dla innych grup, gdyż wymaga weryfikacji w bazie PESEL i rejestrze prowadzonym przez Komendanta Głównego Straży Granicznej, a także w bazach zawierających dane na temat odprowadzanych składek lub posiadanych orzeczeń.

Stworzenie rozwiązania polegającego na wymianie danych między systemami, oprócz badania spełnienia warunków do wypłaty świadczenia na rzecz rodziny, pozwoli zautomatyzować wiele procesów administracyjnych. Ułatwi obieg informacji między różnymi służbami i instytucjami, co doprowadzi do szybszego wykrywania i skutecznego reagowania na występujące nieprawidłowości. Informacja o wstrzymaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawa do wypłaty świadczeń na rzecz rodziny będzie bowiem widoczna dla jednostek samorządu terytorialnego, które na tej podstawie będą mogły zweryfikować zasadność wypłacania świadczeń przyznanych przez gminę. Pozwoli to w wielu przypadkach uniknąć konieczności prowadzenia postępowania o zwrot nienależnie pobranego świadczenia, który w przypadku cudzoziemców jest bardzo trudny do wyegzekwowania, a prowadzenie postępowań w takich sprawach wiąże się z dodatkowymi kosztami.

Projektowane rozwiązanie pozwoli również na skuteczną identyfikację osób, które podają nieprawdziwe dane albo podają różne dane na potrzeby różnych rejestrów, np. legitymując się różnymi dokumentami. Ułatwi także gromadzenie kompletnych i precyzyjnych informacji dotyczących cudzoziemców, ich wjazdów i wyjazdów oraz legalności ich pobytu.

Przedłużenie legalności pobytu uchodźców z Ukrainy i wynikające z tego prawa

Zmiany w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa dotyczą przedłużenia do dnia 4 marca 2026 r. okresu, w którym pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Polski w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na

terytorium Ukrainy, jest uznawany za legalny (zmiana art. 2 ust. 1 i 2 ustawy) oraz związanego z tym dostępu do rynku pracy. Jednocześnie wprowadza rozwiązania uszczelniające system udzielania wsparcia i likwiduje niektóre dotychczas obowiązujące rozwiązania nadzwyczajne.

Obecnie okres, w którym pobyt obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny (obywateli Ukrainy korzystających na tym terytorium z ochrony czasowej poprzez instytucje ustawy specjalnej) kończy się z dniem 30 września 2025 r., co zostało ukształtowane przepisami ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2024 r. poz. 854). Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2024/1836 z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony wprowadzonej decyzją wykonawczą (UE) 2022/382, wydana na podstawie art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz. Urz. UE L 212 z 07.08.2001, str. 12 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 4, str. 162), zwanej dalej „dyrektywą 2001/55/WE”, dokonała przedłużenia okresu udzielania tej ochrony do dnia 4 marca 2026 r. W ocenie projektodawcy zasadne jest, aby wykonanie zobowiązań wynikających z dyrektywy 2001/55/WE, w odniesieniu do tych cudzoziemców, którzy objęci są zakresem przepisów ustawy specjalnej, odbyło się przez wydłużenie funkcjonowania instytucji uregulowanych w tej ustawie.

Projekt przewiduje ponadto przedłużenie do dnia 4 marca 2026 r.:

- a) okresu, w którym organ gminy może upoważnić pracowników administracji publicznej lub jednostek organizacyjnych danej gminy, zgłoszonych przez ich pracodawców jako wolontariuszy do wykonywania czynności wynikających z art. 4 ustawy i art. 10 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (zmiana art. 4 ust. 20a ustawy),
- b) okresu, w którym dopuszcza się tymczasowe wykorzystanie oddanego do użytkowania obiektu budowlanego, na potrzeby zamieszkania zbiorowego obywateli Ukrainy, o których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy (zmiana art. 12a ust. 1 ustawy),
- c) okresu ważności wizy krajowej obywatela Ukrainy oraz zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego obywatelowi Ukrainy, terminu do opuszczenia przez obywatela Ukrainy terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz terminu dobrowolnego powrotu obywatela Ukrainy, okresu ważności kart pobytu, polskich dokumentów tożsamości cudzoziemca oraz dokumentów „zgoda na pobyt tolerowany” wydanych obywatelom Ukrainy,

- d) okresu, w którym pobyt obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie: wize Schengen wydanej przez organ polski, wize wydanej przez inne państwo obszaru Schengen, dokumentu, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiającego jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 157 z 15.06.2002, str. 1, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 6, str. 3, z późn. zm.), wydanego przez właściwy organ innego państwa obszaru Schengen, albo innego dokumentu pobytowego wydanego przez organ tego państwa, uprawniającego do podróży po terytorium innych państw tego obszaru oraz w ramach ruchu bezwizowego uznaje się za legalny, okresu niestosowania art. 142 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2025 r. poz. 1079) w postępowaniach w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej (zmiana art. 42 ustawy),
- e) okresu, w którym udziela się obywatelowi Ukrainy zezwolenia na pobyt czasowy na okres 1 roku licząc od dnia wydania decyzji, w przypadku gdy nie spełnia on wymogów udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na deklarowany cel pobytu lub okoliczności, które są podstawą ubiegania się o to zezwolenie, nie uzasadniają jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące, lub wobec obywatela Ukrainy zachodzą okoliczności uzasadniające odmowę udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy inne niż określone w art. 100 ust. 1 pkt 2–5 lub art. 165 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach lub gdy udziela się obywatelowi Ukrainy zezwolenia na pobyt czasowy na okres 6 miesięcy w sytuacji o której mowa w art. 181 ust. 1 lub art. 185a ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (zmiana art. 42a ust. 1 ustawy),
- f) okresu, w którym można nie wszczynać, w przypadkach, o których mowa w art. 302 ust. 1 pkt 1–8 i 10–16 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu wobec obywatela Ukrainy, a wszczęte postępowanie w tej sprawie umorzyć, jeżeli przemawia za tym ważny interes tego obywatela (zmiana art. 42b ustawy),
- g) okresu, w którym umożliwia się prowadzenie w grupie międzyszkolnej dodatkowej nauki języka polskiego, o której mowa w art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.) do dnia 4 marca 2026 r. (zmiana art. 55b).

Dodatkowo propozycja przedłużenia art. 100d ust. 1 ustawy specjalnej zmierza do wydłużenia okresu „spoczywania” terminów załatwiania przez wojewodów określonych spraw administracyjnych cudzoziemców do dnia 4 marca 2026 r. Dotyczy to postępowań w sprawach

udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy, udzielenia zezwolenia na pobyt stały, udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zmiany zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, zmiany zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji, cofnięcia cudzoziemcom zezwolenia na pobyt czasowy, cofnięcia zezwolenia na pobyt stały oraz cofnięcia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej. Ustanowienie podstawy prawnej dla „spoczywania” terminów dla rozpatrzenia spraw administracyjnych cudzoziemców przez wojewodów uzasadnione było od początku kolejnymi wzrostami liczby wniosków o udzielenie zezwoleń pobytowych, stanowiącymi skutki pośrednie agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w dniu 24 lutego 2022 r. oraz masowego napływu cudzoziemców, głównie obywateli Ukrainy, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jako przykład takiego skutku należy wskazać choćby to, że wraz z rozpoczęciem działań wojennych utracona została prawie w całości możliwość wydawania wiz przez polskie urzędy konsularne znajdujące się na terytorium Ukrainy, a które to wizy stanowiły częstokroć podstawy legalnego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Ukrainy, niedecydujących się na składanie wniosków do wojewodów o udzielenie zezwoleń pobytowych. Z chwilą utraty tej możliwości zwiększyła się grupa przebywających już na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (przed dniem 24 lutego 2022 r.) obywateli Ukrainy zainteresowanych ubieganiem się o udzielenie zezwoleń pobytowych, w szczególności zezwoleń na pobyt czasowy. Z dniem 1 kwietnia 2023 r. wprowadzono w art. 42 ust. 13 i n. ustawy specjalnej możliwość ubiegania się przez obywateli Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy specjalnej, a zatem korzystających w Rzeczypospolitej Polskiej z ochrony czasowej, o określone rodzaje zezwolenia na pobyt czasowy. Dodatkowo obecnie trwają prace legislacyjne nad projektem ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (UD163) przewidującym możliwość składania wniosków w postaci elektronicznej z wykorzystaniem usługi online za pośrednictwem Modułu Obsługi Spraw (MOS). Wprowadzenie ww. rozwiązań ma jednocześnie umożliwić składanie tzw. wniosków o status „CUKR”. Możliwość zalegalizowania pobytu obywateli Ukrainy (posiadających status „UKR” oraz mających przedłużone tytuły pobytowe na podstawie właściwych przepisów ustawy pomocowej) oznaczałoby konieczność zalegalizowania pobytu około 1 miliona obywateli Ukrainy, którzy złożąliby wnioski w zbliżonym czasie.

W ocenie projektodawcy powody dla ustanowienia czasowego „spoczywania” terminów trwają dalej i zasadne jest, aby okres tego „spoczywania” przedłużyć do dnia 4 marca 2026 r., tj. do dnia proponowanej w całokształcie perspektywy stosowania instytucji pomocowych

wobec obywateli Ukrainy w związku z wojną trwającą na terytorium tego państwa. Podkreślenia wymaga fakt, że liczbę obywateli Ukrainy posiadających status „UKR” szacuje się w Polsce na ponad 992 tys. osób. Natomiast przez cały 2024 r. do wszystkich wojewodów wpłynęło, według aktualnych danych statystycznych, ponad 600 tysięcy wniosków o legalizację pobytu. Przy tak dużej liczbie wniosków rezygnacja z zawieszenia terminów na załatwienie spraw wiązałaby się ze składaniem ponagleń, skarg zwykłych, podań oraz skarg do sądów wojewódzkich na bezczynność wojewodów przez pośredników w sprawach cudzoziemców, które miałyby wymusić na organie procedowanie wniosków poza przyjętą organizacją pracy, tj. realizacją wniosków według kolejności wpływów. W związku z powyższym część pracowników, która obecnie prowadzi postępowania dotyczące legalizacji pobytu cudzoziemców musiałaby zostać przekierowana do obsługi tychże skarg i ponagleń, kosztem wydawania decyzji administracyjnych. Wszystkie powyższe czynności paraliżowałyby działania organów administracji zmuszając je do procedowania w pierwszej kolejności ponagleń, skarg zwykłych, podań oraz skarg do sądów wojewódzkich na bezczynność wojewodów, co wydłużałoby o kolejne tygodnie procedowanie wniosków pobytowych. Jednocześnie należy podkreślić, że przepis ten w żaden sposób nie zwalnia wojewodów z obowiązku prowadzenia postępowań administracyjnych.

Uszczelnienie systemu udzielania pomocy. Wygaszenie części działań pomocowych

Mając na uwadze wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-753/23 i konkluzje ze spotkania Rady Unii Europejskiej w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony, mówiące o tym, że nie należy przyjmować żadnej wykładni, która nakłada na państwo członkowskie obowiązek udzielenia ochrony czasowej osobie, która już taką ochronę otrzymała w innym państwie członkowskim, projekt przewiduje zmianę brzmienia art. 3 ust. 3 pkt 3. Dotychczas organy gmin niejednokrotnie zgłaszały wątpliwości, czy powinny nadawać numer PESEL ze statusem UKR osobom, które mają już, często od dłuższego czasu, przyznaną ochronę czasową w innym państwie członkowskim. Kontrowersje budziły w szczególności sytuacje, w których chęć zmiany kraju, udzielającego ochrony była podyktowana wysokością i rodzajem oferowanego przez poszczególne kraje wsparcia dla uchodźców i zmian w tym obszarze. Dlatego też jasne stanowisko, wyrażone na poziomie unijnym, pozwala na doprecyzowanie przepisów projektowanej ustawy w taki sposób, który jednoznacznie wyklucza możliwość udzielenia ochrony tymczasowej osobom, które taką ochronę już nabyły w innym kraju. W ślad za zmianą w art. 3 odpowiednim zmianom uległy zapisy w art. 4 ust. 17a oraz w art. 11 ust. 4.

Projekt przewiduje również rozwiązanie odstępujące od możliwości nadawania uprawnień obywatelom Ukrainy, którzy krótkoterminowo przekraczają granicę na podstawie

zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego. Osoby te bowiem przekraczają granicę jedynie krótkoterminowo, a charakter ich pobytu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej nie jest związany bezpośrednio z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy (zmiana art. 2 ust. 3 pkt 4 ustawy). Konsekwencją tej zmiany jest również zmiana art. 4 ust. 4 pkt 20a w zakresie składanego oświadczenia.

Zaproponowana w art. 2 w ust. 3a ustawy zmiana doprecyzowująca, tj. przekazywanie przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców na bieżąco Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, informacji o dokumentach, o których mowa w art. 2 ust. 3 pkt 1 i 2, ma ułatwić prawidłowe prowadzenie rejestru Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, w tym procesu odbierania obywatelom Ukrainy statusu UKR, którzy posiadają legalny pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zmiany art. 3 w ust. 4 pkt 1 lit e i f polegające na dodaniu rodzaju, numeru i serii dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy wynikają z zebranych doświadczeń związanych z rozwojem i utrzymaniem Rejestru. Umożliwi to dokładniejszą identyfikację osoby oraz pomoże w wykrywaniu nadużyć związanych z tożsamością. Dalsze utrzymanie regulacji zawartej w pkt 6 nie znajduje uzasadnienia, gdyż brak jest możliwości wykorzystania odwzorowania własnoręcznego podpisu osoby, co z kolei stoi w kolizji z zasadą celowości i proporcjonalności. Propozycja dodania punktu 7 ma na celu, aby dane biometryczne w postaci odcisków linii papilarnych pobrane na podstawie niniejszej ustawy pozwalały na jednoznaczną identyfikację osób.

Zmiana w art. 4 ust. 2 i ust. 8 kończy możliwość złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL UKR oraz złożenia odcisków palców w miejscu pobytu osoby. Powyższa zmiana wynika z potrzeby racjonalnego zarządzania i efektywnego wykorzystywania sprzętu teleinformatycznego (komputerów mobilnych – laptopów oraz wydzielonej sieci komórkowej z usługą APN), przekazanego do realizacji spraw związanych z obsługą spraw obywatelskich w Systemie Rejestrów Państwowych oraz optymalizacją kosztów ponoszonych w związku z zapewnieniem mobilnej obsługi tych procesów. Zwłaszcza, że część kosztów generuje konieczność zachowania gotowości do realizacji zadania, bez względu na to, czy pojawi się rzeczywista potrzeba realizacji.

Powyższa propozycja przede wszystkim opiera się na statystykach dotyczących stale zmniejszającej się liczby nadawanych numerów PESEL przez organy gmin, jak i wynikającym z tego faktu znacznym ograniczeniem zużycia transferu sieci w usłudze APN. Trend stale zmniejszającego się zapotrzebowania na mobilną obsługę, przedstawiają poniższe dane.

- W 2022 r. zakupiono 2000 stacji mobilnych (laptopów) oraz modemów i kart SIM wraz z usługą APN (usługa do 31.03.2023 r.).

- W 2023 r. kontynuowano usługę tylko dla 1500 kart SIM z usługą APN (usługa w okresie 01.04.2023 r. do 31.03.2024 r.).

- W 2024 r. przedłużono usługę dla 1500 kart do 31.03.2025 r., przy czym na koniec 2024 r. w użyciu było tylko 500 aktywnych kart w usłudze, a w znacznej części z nich był to transfer na poziomie zupełnie pomijalnym. Dodatkowo, część urzędów wobec nierealizowania już tych zadań zwróciło sprzęt komputerowy oraz karty i modemy.

Wyeliminowanie usługi wyjazdowej zmniejsza koszty nie tylko sprzętowe, ale również koszty logistyczne i organizacyjne (transport, czas pracy urzędników), a także powoduje zmniejszenie obciążeń dla pracowników gmin, ograniczając opóźnienia i przeciążenia kadrowe.

Podkreślenia wymaga fakt, że zapis ten w żaden sposób nie utrudni nadawania numeru PESEL osobom, które ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność nie są w stanie osobiście złożyć wniosku, co znajduje potwierdzenie w treści art. 4 ust. 3 ustawy pomocowej. Zgodnie z powołanym przepisem w imieniu osoby nieposiadającej zdolności do czynności prawnych lub posiadającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych ubiegającej się o nadanie numeru PESEL albo osoby, która ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność nie jest w stanie samodzielnie złożyć wniosku, wniosek może zostać złożony przez przedstawiciela. Ustawodawca wskazuje w tym zakresie szeroki katalog osób uprawnionych tj. jedno z rodziców, opiekun, kurator, opiekun tymczasowy, o którym mowa w art. 25, lub osoba sprawująca faktyczną pieczę nad dzieckiem. Natomiast w przypadku braku takich osób numer PESEL może zostać nadany z urzędu. Powyższe rozwiązania prawne skutecznie zabezpieczają interesy osób należących do grup wrażliwych i zapewniają im dostęp do procedury nadawania numeru PESEL.

Wprowadzona zostaje konieczność potwierdzenia więzów rodzinnych obywatela państwa trzeciego z obywatelem Ukrainy stosowną dokumentacją, tj. dokumentami stanu cywilnego lub innymi dokumentami wydanymi przez właściwe władze kraju. Z konieczności przedłożenia właściwych dokumentów, które potwierdzają więzy rodzinne, zwolnione zostaną osoby, których więzi rodzinne będą możliwe do potwierdzenia na podstawie danych znajdujących się w rejestrze PESEL. Dotyczy to przykładowo dzieci obywateli Ukrainy urodzonych na terytorium Polski. W takim przypadku kierownik urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia oraz nadający numer PESEL, dokonuje rejestracji w rejestrze PESEL tzw. powiązania parentyzacyjnego. W rekordzie dziecka w rejestrze PESEL kierownik urzędu stanu cywilnego rejestruje numery PESEL rodziców, jeżeli zostały im nadane (art. 8 pkt 3a ustawy

o ewidencji ludności). W takim przypadku nie będzie konieczne przedkładanie odpowiednich dokumentów, gdyż wskazane więzi rodzinne wynikają właśnie z rejestru PESEL.

Powyższa regulacja wynika z prób nadużycia przepisów ustawy pomocowej i prób zalegalizowania pobytu przez obywateli państw trzecich, którzy nigdy nie pozostawali w relacjach rodzinnych z obywatelami Ukrainy.

Propozycja dodania w art. 4 ustępu 14a umożliwi wykorzystanie mechanizmów identyfikacji biometrycznej w obszarze wizerunku osoby przy nadawaniu numeru PESEL obywatelowi Ukrainy. Ust. 14a zakłada w procesie weryfikacji danych określonym w ust. 14 wykorzystanie fotografii i przekazanie jej do Komendanta Głównego Straży Granicznej, który przy użyciu mechanizmów identyfikacji biometrycznej zweryfikuje w swoich zasobach fakt przekroczenia granicy przez osobę i jej dane. W wyniku weryfikacji może dojść do sytuacji niezgodności między danymi przekazywanymi przez ministra w procesie weryfikacji a danymi osobowymi w bazie Komendanta Głównego Straży Granicznej. Projektowany przepis przejściowy w tym obszarze z kolei stwarza podstawy prawne dla możliwości przeprowadzenia procesu weryfikacji z wykorzystaniem biometrii czy danej osobie, której wizerunek posiada minister właściwy do spraw informatyzacji, nie został nadany więcej niż jeden numer PESEL, a tym samym utworzona więcej niż jedna tożsamość w rejestrze PESEL, w tym z różnymi danymi osobowymi. Efektem weryfikacji powinno być zidentyfikowanie zwielokrotnionych tożsamości w rejestrze PESEL lub tożsamości, do których przypisane są inne dane. Po zidentyfikowaniu nieprawidłowości powinny zostać one wyjaśnione przez organ gminy, który nadał numer PESEL, co pozwoli usunąć niezgodności w danych lub anulowanie jednego z numerów PESEL osoby. Do prowadzenia czynności wyjaśniających, a także zasad postępowania w przypadku wykazania w toku weryfikacji, że danej osobie nadano więcej niż jeden numer PESEL zastosowanie będą mieć przepisy ustawy o ewidencji ludności. Mechanizmem BMS dysponuje obecnie jedynie Komendant Główny Straży Granicznej, natomiast nie są one jeszcze wykorzystywane w Systemie Rejestrów Państwowych (planowane w perspektywie kilku lat). Dlatego proces, którego dotyczy projekt będzie realizowany etapami i w zależności od dostępnych zasobów, poziomu gotowości instytucji. Wypracowanie zasad wymiany danych w celu wykorzystania mechanizmu BMS przez Straż Graniczną na podstawie danych Ministerstwa Cyfryzacji wymagać będzie przeprowadzenia analizy procesów, prac technicznych i wytwórczych. Na etapie prac legislacyjnych nie ma możliwości przewidzenia precyzyjnego terminu realizacji takich prac, ponieważ wiele czynników może zmieniać się w czasie – zarówno po stronie technicznej, jak i organizacyjnej (np. przepływ informacji między podmiotami, harmonogram prac wdrożeniowych). Przepis ma na celu stworzenie

podstaw prawnych dla podjęcia współpracy pomiędzy Ministerstwem Cyfryzacji i Komendantem Głównym Straży Granicznej, w tym zapewnienie podstaw prawnych do wykorzystywania mechanizmów biometrycznych w sytuacjach kryzysowych i nadzwyczajnych. Dlatego też korzystanie z mechanizmu jest w zaproponowanym brzmieniu fakultatywne i będzie mogło zostać uruchomione w momencie przeprowadzenia stosownych prac integracyjnych w obydwu instytucjach. Przepis ten ma na celu zostawienie organom dużego zakresu uznaniowości, aby uniknąć sztucznego przyspieszenia działań tylko po to, by dostosować się do sztywnej daty zawartej w przepisach, co mogłoby prowadzić do błędów i nieefektywności. Zapis ten nie oznacza dowolności ani braku zobowiązań – stanowi raczej ramę dla odpowiedniego do sytuacji wdrożenia przepisów. Przepisy te są niezbędne w celu poprawy jakości danych w rejestrze PESEL i rejestrze obywateli Ukrainy, w tym wyeliminowania przypadków utworzenia więcej niż jednej tożsamości dla tej samej osoby, co jest szczególnie istotne w związku z istniejącą do 1 lipca 2024 r. możliwością nadania numeru PESEL UKR na podstawie innych niż ważny paszport dokumentów. Proces przewidziany w przepisie przejściowym służy weryfikacji danych wstecznie, dla numerów PESEL obywateli Ukrainy nadanych od wybuchu wojny na Ukrainie podczas gdy proces przewidziany w ust. 14a zakłada weryfikację bieżącą dla nowo nadawanych numerów PESEL.

Propozycja zmiany art. 4 ust. 17k ustawy sprowadza się do zmiany sposobu rejestracji w rejestrze PESEL danych dotyczących zmiany statusu UKR na status UE. Wynika ona z konieczności zapewnienia podmiotowi udzielającemu świadczeń na podstawie ustawy specjalnej możliwości weryfikacji, w jakim czasie w rekordzie cudzoziemca figurowały dane o statusie UKR, a tym samym egzekwowania zwrotu nienależnie pobranych przez cudzoziemca świadczeń. Zmiana ma charakter techniczny i dotyczy jedynie sposobu rejestracji zmiany danych dotyczących statusu UKR.

Dodanie w art. 4 ust. 17l ma na celu uregulowanie w przepisach ustawy specjalnej sposobu zarządzania statusem UKR w przypadku cudzoziemców, którzy w dacie nadania statusu UKR posiadali jeden z dokumentów, wymienionych w art. 2 ust. 3 pkt 1. Mając na uwadze, że osoby takie mogły korzystać ze świadczeń przewidzianych w ustawie specjalnej, zmiana statusu na NUE powinna zostać dokonana przez rejestrację zmiany danych ze wskazaniem, jako daty zmiany statusu, daty nadania statusu UKR. Taki sposób rejestracji danych pozwoli na weryfikację przez podmiot, który przyznawał dane świadczenie, w jakim czasie w rekordzie cudzoziemca figurowały dane o statusie UKR, a tym samym egzekwowanie zwrotu nienależnie pobranych przez cudzoziemca świadczeń. Zmiana nie wpłynie na wzrost kosztów związanych z realizacją zadania. Zmiana formalizuje dotychczasową praktykę organów gmin.

Celem zmiany treści art. 4 ust. 20b jest wskazanie organu gminy właściwego do rejestracji danych małoletniego cudzoziemca ze statusem UKR, o których mowa w art. 8 pkt 3–3a ustawy o ewidencji ludności, tj. imienia i nazwiska rodziców oraz ich numerów PESEL. Gromadzenie takich danych w rejestrze PESEL pozwala na pobranie, na podstawie art. 10 ust. 1a pkt 1 ustawy specjalnej, danych dziecka przez rodzica posiadającego elektroniczny dokument DIIA. Zmiana formalizuje dotychczasową praktykę organów gmin.

Propozycja zmiany brzmienia przepisu art. 10 ust. 1a ustawy specjalnej ma na celu ujednolicenie odesłań zawartych w całym art. 10. W chwili obecnej w ust. 1 mowa jest o tym, że dokument elektroniczny udostępniany jest obywatelowi Ukrainy w aplikacji mObywatel w rozumieniu ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o aplikacji mObywatel (Dz. U. z 2024 r. poz. 1275, z późn. zm.). Takie brzmienie art. 10 ust. 1 ustawy specjalnej zostało ukształtowane z dniem 14 lipca 2023 r. na mocy art. 52 pkt 1 lit. a ustawy o aplikacji mObywatel. Ustawa ta nie zmieniła jednak art. 10 ust. 1a, który wszedł w życie z dniem 5 czerwca 2023 r. (dotyczy udostępniania dokumentu elektronicznego dla małoletniego obywatela Ukrainy). W konsekwencji przepis ten odwołuje się obecnie do publicznej aplikacji mobilnej, o której mowa w art. 19e ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, a zatem przepisu, który już nie obowiązuje (został uchylony z dniem 14 lipca 2023 r. na mocy ustawy o aplikacji mObywatel). W konsekwencji istnieje niewątpliwie potrzeba zawarcia również w art. 10 ust. 1a ustawy specjalnej właściwego odesłania do aplikacji mObywatel jako środka technicznego udostępniania dokumentu elektronicznego.

Zasadniczym celem zmiany art. 12 ustawy jest określenie terminu zakończenia przyjmowania nowych osób do Ośrodków Zbiorowego Zakwaterowania (OZZ) na dzień 31 października 2025 r., poza grupami wrażliwymi wskazanymi w ustawie. Tym samym wygaszany jest częściowy system dopłat za zakwaterowanie.

Od dnia 1 listopada 2025 r. wojewoda będzie mógł udzielić pomocy w postaci zakwaterowania i wyżywienia:

- dzieciom, na które pobierane jest świadczenie wychowawcze w przypadku odpłatności 15zł/osobodzień,
- emerytom, którzy pobierają polskie świadczenie emerytalne w przypadku odpłatności w wysokości 15 zł/osobodzień,
- osobom posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności umiarkowanym i znacznym lub orzeczenie równoważne,

- tym, którzy ukończyli: w przypadku kobiet – 60. rok życia, w przypadku mężczyzn – 65. rok życia, o ile nie pobierają polskiego świadczenia emerytalnego;
- kobietom w ciąży lub osobom wychowującym dziecko do 12 miesiąca życia, na podstawie przedstawionych dokumentów;
- samotnie sprawującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej opiekę nad trojgiem i więcej dzieci, o ile przynajmniej jedno z dzieci nie ukończyło 7. roku życia, na podstawie przedstawionych dokumentów;
- małoletnim w pieczy zastępczej lub małoletnim, na których nie jest pobierane świadczenie wychowawcze;
- osobom sprawującym opiekę nad osobami, o których mowa w art. 12 ust. 17c pkt 1, o ile nie pobierają świadczenia pielęgnacyjnego;
- opiekunom tymczasowym ustanowionym dla małoletnich, o których mowa w art. 25a ust. 1 lub opiekunom ustanowionym przez władze ukraińskie, o których mowa w art. 25¹ ust. 1;
- pełnoletnim uczniom szkoły ponadpodstawowej prowadzącej kształcenie w formie dziennej, o której mowa w art. 18 ust 1 pkt 2 lit. a–d ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe nie dłużej niż do końca roku szkolnego, w którym ukończą 20 rok życia;
- osobom bezpośrednio po hospitalizacji finansowanej przez Narodowy Fundusz Zdrowia lub Fundusz Pomocy, trwającej przynajmniej 7 dni, nie dłużej niż do ustania przyczyny będącej powodem hospitalizacji.

Ze względu na brak jednolitości w sposobie rozpatrywania wniosków o zwolnienie z partycypacji w kosztach pomocy ze względu na trudną sytuację życiową w poszczególnych województwach, zdecydowano o nieprzedłużaniu tego narzędzia. W wyniku konsultacji społecznych rozszerzono za to katalog osób, którym wojewoda może udzielić wsparcia w postaci zakwaterowania i wyżywienia. W grupie tej znalazła się młodzież, która do osiągnięcia pełnoletności nie zdążyła jeszcze zakończyć edukacji na poziomie ponadpodstawowym oraz osoby z poważnymi schorzeniami, wymagającymi hospitalizacji, które po zakończonym leczeniu, nadal pozostają w szpitalu, gdyż nie mają gdzie odbyć rekonwalescencji i dojść do zdrowia. Przesłanka ta stanowi również odpowiedź na zdarzenia losowe, które są trudne do przewidzenia i dają możliwość wojewodzie zapewnienia bezpłatnego zakwaterowania i wyżywienia osobom po np. ciężkim wypadku, zawale, czy udarze.

Obecnie ponad 50% osób dopłaca do zamieszkiwania w OZZ. W dużej mierze są to osoby pracujące, które powinny się usamodzielniać i wyprowadzić z miejsc zbiorowego

zakwaterowania lub ponosić pełne koszty zamieszkiwania. Prowadzony obecnie przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji projekt „Wspólnie do niezależności” współfinansowany ze środków europejskich, ma na celu pomóc takim właśnie osobom w osiągnięciu niezależności. Utrzymanie do 31 października 2025 r. obecnie obowiązujących przepisów pozwoli im na znalezienie mieszkania i wyprowadzenie z ośrodka. Zmiany zaprojektowane w ustawie od 1 listopada 2025 r. dotyczą w równym stopniu osób nowoprzybyłych, jak i tych, które obecnie zamieszkują w OZZ. W przypadku decyzji o chęci kontynuowania zamieszkiwania w obiekcie, który pełni również funkcję ośrodka zbiorowego zakwaterowania przez osoby nieuprawnione na podstawie projektowanej ustawy, może się ono odbywać wyłącznie na zasadach komercyjnych i nie może powodować prawa do roszczeń ze środków Skarbu Państwa. Dodatkowo z zachowaniem wyjątków przewidzianych w ustawie, zwiększono do 20 minimalną liczbę osób, które muszą zamieszkiwać w obiekcie aby można było go uznać za OZZ z wyłączeniem osób, w ukraińskiej pieczy zastępczej za zgodą ministra właściwego do spraw rodziny.

Dotychczasowe doświadczenia pokazały, że większe obiekty łatwiej nadzorować i dotrzeć do ich mieszkańców z informacjami oraz ofertami wsparcia. Dodatkowo mniejsza liczba obiektów ułatwi NGO dostęp do grup wrażliwych w celu niesienia im stosownej pomocy. Wymóg minimalnej liczby 20 osób w obiekcie odnosi się wyłącznie do grup wrażliwych określonych w art. 12 ust. 17c, których pobyt w obiekcie jest finansowany ze środków Funduszu Pomocy, a nie osób zamieszkujących tam komercyjnie. Dodatkowo proponowana zmiana zdejmuje warunek dotyczący minimalnej liczby mieszkańców w obiektach dedykowanych wyłącznie ukraińskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej. W związku z powyższym nie będzie już konieczności przygotowywania dodatkowych wniosków przez wojewodów na podstawie art. 12 ust. 1 pkt. 4 dotyczących zasilenia z Funduszu Pomocy, a wymagana będzie jedynie zgoda ministra właściwego do spraw rodziny, który potwierdzi, że w danym obiekcie finansowane są ze środków Funduszu Pomocy osoby uprawnione.

Według danych z czerwca 2025 r. funkcjonuje 6 ośrodków z dziećmi z ukraińskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej, które spełniają nowe kryteria definicji ośrodka zbiorowego zakwaterowania.

Zmiana polegająca na dodaniu w art. 12 ust. 17k ma charakter porządkowy i jest potwierdzeniem dotychczasowej praktyki. Zapewnia godne mieszkanie w obiektach zakwaterowania zbiorowego dla obywateli Ukrainy dostosowujących się do obowiązujących norm społecznych i regulaminów. Zmiana ma na celu ograniczenie incydentów i interwencji Policji, Sądu Rodzinnego i pracowników socjalnych w obiektach OZZ. Stanowi ona również

rozwiązanie problemu osób, które nie będą chciały się wyprowadzić z OZZ, pomimo braku podstaw do finansowania ich pobytu. Biorąc pod uwagę fakt, że zgodnie z obowiązującymi przepisami art. 12 wojewoda może zapewnić pomoc w postaci zakwaterowania i wyżywienia, natomiast nie stanowi to jego obowiązku, ani też prawa, które bezwarunkowo przysługuje uchodźcom z Ukrainy, nie ma konieczności doprecyzowania formy wykwaterowania. Projektowany przepis ugruntowuje dotychczas stosowaną praktykę i stanowi jasny sygnał dla mieszkańców ośrodków, którzy nagminnie łamią zasady życia społecznego, bądź stanowią zagrożenie dla innych mieszkańców, że takie zachowania nie pozostaną bezkarne. Zakwaterowanie w ośrodku nie ma postaci formalnoprawnej. Nakaz wykwaterowania również nie wymaga określenia formy. W związku z faktem, że ten rodzaj wsparcia nie jest obligatoryjny, od jego nieudzielenia nie przysługuje odwołanie.

Budynki wykorzystywane na Ośrodki Zbiorowego Zakwaterowania

Obiekt, który jest przeznaczony do zakwaterowania więcej niż 20 osób, musi uzyskać pozytywną opinię dotyczącą spełniania podstawowych wymogów, wydaną przez nadzór budowlany, inspekcję sanitarną oraz straż pożarną. W tym przypadku liczone są wszystkie osoby, które zamieszkują dany obiekt, bez względu na źródło i sposób finansowania ich pobytu.

Z uwagi na ustabilizowaną sytuację w zakresie zakwaterowania osób, o których mowa w ustawie, zasadne jest wydłużenie z 5 do 10 dni roboczych terminu na wydanie przez wskazane w ustawie organy opinii o spełnieniu podstawowych wymagań w zakresie bezpieczeństwa użytkowania budynku, bezpieczeństwa pożarowego oraz higieny, zdrowia i środowiska, w przypadku gdy obiekt budowlany, o którym mowa w art. 12a ust. 1 ustawy, będzie przeznaczony do zakwaterowania więcej niż 20 osób. Okres ten pozwoli na wnikliwszą weryfikację przez służby, czy wszystkie wymagane warunki zostały spełnione.

Doprecyzowanie przepisów dotyczących Funduszu Pomocy

Z punktu widzenia podmiotu sprawującego nadzór nad Funduszem Pomocy zasadne wydaje się finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie ze środków Funduszu Pomocy, bez możliwości przeznaczania na realizację tych zadań odsetek od środków z Funduszu, bezpośrednio przez jednostki sektora finansów publicznych. Podstawą gospodarki finansowej Funduszu Pomocy jest plan finansowy, który określa w szczególności przeznaczenie środków Funduszu. Plan finansowy Funduszu Pomocy stanowi podstawę dokonywania wypłat ze środków Funduszu oraz podstawę do przeprowadzenia emisji obligacji. Finansowanie zadań na rzecz pomocy Ukrainie w ramach Funduszu Pomocy dokonywane jest zatem w oparciu o plan finansowy Funduszu, w którym określone są planowane wydatki Funduszu z podziałem na dysponentów i zadania. Plan ten określa dla każdego dysponenta limit

wydatków możliwych do poniesienia w danym roku. Z kolei możliwość wydatkowania przez jednostki sektora finansów publicznych odsetek od środków z Funduszu Pomocy zaburza przejrzystość wydatków Funduszu Pomocy na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie. Powoduje bowiem wzrost faktycznych wydatków dysponentów na realizację zadań na rzecz pomocy Ukrainie, przy czym kwota wykorzystanych odsetek nie jest ujmowana w sprawozdawczości Funduszu Pomocy. W związku z powyższym zasadne jest wprowadzenie rozwiązania, zgodnie z którym wszystkie odsetki od środków z Funduszu Pomocy podlegają zwrotowi do Funduszu i są ewidencjonowane jako wpływ do Funduszu. Zgodnie bowiem z art. 5 pkt 8 ustawy pomocowej, jednym ze źródeł finansowania Funduszu Pomocy są odsetki od środków Funduszu, pozostających na wydzielonych rachunkach bankowych, których obowiązek utworzenia wynika z obowiązujących przepisów lub umów, będących w dyspozycji kierownika jednostki organizacyjnej realizującej zadania finansowane ze środków Funduszu. Powyższe rozwiązanie przewiduje, że odsetki powstałe od wypłaconych środków z Funduszu Pomocy zasilają Fundusz i z tych wpływów mogą być finansowane zadania na rzecz pomocy Ukrainie, ale po uprzednim złożeniu przez dysponenta wniosku o zasilenie rachunku pomocniczego, który to wniosek podlega weryfikacji w Ministerstwie Finansów, i dyspozycji wypłaty ze środków Funduszu.

Tym samym, takie rozwiązanie systemowe ogranicza wzrost zadłużenia Funduszu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych. Dysponenti mają również obowiązek dokonywania bieżących zwrotów odsetek na rachunek główny Funduszu w sytuacji, gdy beneficjent zwrócił na rachunek pomocniczy odsetki od wypłaconych środków. W kontekście powyższego należy wskazać, że przepisy ustawy pomocowej, umożliwiając jednostkom sektora finansów publicznych finansowanie zadań, o których mowa w art. 14 ust. 1, z odsetek od środków z Funduszu Pomocy, nie określają terminu na wydatkowanie odsetek od środków z Funduszu ani terminu na dokonanie zwrotu niewykorzystanych odsetek. W rezultacie może dochodzić do przetrzymywania tych odsetek na rachunkach jednostek sektora finansów publicznych, podczas gdy odsetki – zgodnie z proponowanym rozwiązaniem – będą mogły zostać zwrócone do Funduszu i jako wpływ do Funduszu będą wykorzystane na pokrycie bieżących zapotrzebowań dysponentów na środki Funduszu. Mając powyższe na uwadze, zasadne wydaje się określenie w ustawie pomocowej terminu zwrotu odsetek – raz na kwartał – w terminie 15 dni od dnia upływu każdego kwartału. Istotne wydaje się również uregulowanie w ustawie pomocowej mechanizmu zwrotu odsetek od środków z Funduszu Pomocy. W celu ujednolicenia przepisów, proponuje się, aby odsetki od zgromadzonych środków z Funduszu były zwracane na wydzielony rachunek prowadzony w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Biorąc pod uwagę, że proponowana zmiana zakłada, że odsetki od środków z Funduszu Pomocy nadal będą mogły być wykorzystane na realizację zadań, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy pomocowej, należy uznać, że przedmiotowa zmiana nie rodzi skutków finansowych dla jednostek sektora finansów publicznych.

Z kolei zmiana w obrębie przepisów art. 14 ust. 16–22 wynika z tego, że obecnie przepisy pozwalają Ministrowi Finansów tylko w wąskim zakresie, odnoszącym się wyłącznie do niewykorzystanych środków i niewykorzystanych odsetek, sprawować nadzór nad wydatkowaniem środków Funduszu. Konieczne jest dodanie przepisu, na podstawie którego Minister Finansów będzie mógł żądać od upoważnionych podmiotów informacji i wyjaśnień w znacznie szerszym zakresie, uwzględniającym ogół działań podejmowanych w ramach realizacji zadań finansowanych lub dofinansowanych z Funduszu Pomocy, w tym także w zakresie niewykorzystanych środków.

Minister Finansów, jako organ nadzorujący Fundusz Pomocy, kontroluje upoważnione podmioty zgodnie z bieżącymi potrzebami, co powinno mieć odzwierciedlenie w przepisach ustawy.

Odnosząc się do kwestii niewykorzystanych środków Funduszu, należy zauważyć, że proponowany przepis ust. 17a pozwoli na precyzyjne określenie przez Ministra Finansów, jakie informacje w przedmiotowym zakresie mają zostać przekazane przez upoważnione podmioty, które dysponują rachunkami pomocniczymi Funduszu. Należy w tym miejscu podkreślić, że to dysponenti rachunków pomocniczych Funduszu Pomocy są odpowiedzialni za prawidłowe i efektywne gospodarowanie środkami Funduszu. Zgodnie z przedstawioną propozycją zmiany przepisów, minister właściwy do spraw finansów publicznych będzie mógł zwrócić się do upoważnionych podmiotów, które dysponują rachunkami pomocniczymi Funduszu o przekazanie informacji w szerokim zakresie odnoszącym się do zadań finansowanych lub dofinansowanych z Funduszu Pomocy. Powyższe uprawnienie zostanie również przyznane dysponentom Funduszu oraz wojewodom wobec jednostek, którym zostały przekazane środki z Funduszu.

W związku z przedłużeniem tymczasowej ochrony do dnia 4 marca 2026 r., rozszerzono katalog źródeł finansowania Funduszu Pomocy o kredyty i pożyczki zaciągane przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rzecz Funduszu, które byłyby objęte gwarancją Skarbu Państwa. Obecnie głównymi źródłami przychodów Funduszu są obligacje emitowane przez BGK oraz wpłaty z budżetu państwa. Ponadto przychodami Funduszu mogą być również m.in. wpłaty środków pieniężnych jednostek sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 9 pkt 5–8 i 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, z wyłączeniem

samorządowych osób prawnych, z wyjątkiem środków pochodzących z dotacji z budżetu i środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych; środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, które za zgodą Komisji Europejskiej mogą zostać przeznaczone na wsparcie realizacji zadań, o których mowa w ust. 1; wpływy ze skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w art. 15. Uelastycznienie procesu finansowania potrzeb Funduszu Pomocy poprzez uzupełnienie możliwych źródeł pozyskania środków o kredyty i pożyczki jest szczególnie istotne z punktu widzenia możliwości skorzystania z finansowań oferowanych lub gwarantowanych przez międzynarodowe instytucje finansowe. Finansowania takie mają nierzadko charakter programów preferencyjnych, w tym we współpracy z bankami komercyjnymi, dających możliwość pozyskania środków po koszcie niższym, niż uzyskiwany w ramach standardowych instrumentów rynkowych. Ponadto, rozszerzając zakres instrumentów dłużnych, warunki finansowe zaciąganych pożyczek i kredytów, podobnie jak emisje obligacji, będą podlegały akceptacji Ministra Finansów. Szeroki katalog przychodów umożliwi wybór najbardziej korzystnego z punktu finansowego źródła finansowania zadań Funduszu. Dodatkowo na obecnym etapie projekt ustawy budżetowej na rok 2026 przyjęty przez Radę Ministrów przewiduje wpłatę z budżetu państwa równiej kosztom realizacji zadań przez Fundusz.

Likwidacja portalu „Praca w Polsce”

Wdrożenie przez Ministerstwo Cyfryzacji we współpracy z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej portalu Praca w Polsce miało na celu zwiększenie szans obywateli Ukrainy na szybką aktywizację zawodową, a jednocześnie dostosowanie systemów teleinformatycznych Publicznych Służb Zatrudnienia. Tego rodzaju prace dostosowawcze zostały wykonane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i usługi związane z dostępem obywateli Ukrainy do rynku pracy w Polsce są realizowane zarówno w ramach Centralnej Bazy Ofert Pracy – w zakresie bezpłatnego dostępu do ofert pracy, w tym również dedykowanych dla obywateli Ukrainy, jak i w ramach serwisu Praca.gov.pl – w zakresie składania wniosków o dokonanie rejestracji jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku lub poszukująca pracy, wniosków o przyznanie finansowania opłaty pobieranej za postępowanie nostryfikacyjne lub w sprawie potwierdzenia ukończenia studiów na określonym poziomie, czy powiadomień o powierzeniu wykonywania pracy obywatelowi Ukrainy.

Z uwagi zatem na to, że systemy teleinformatyczne Publicznych Służb Zatrudnienia, o których mowa powyżej, umożliwiają publikację ofert pracy lub wnoszenie wniosków elektronicznych również w języku ukraińskim oraz, że planowane są także inne zmiany

związane z przygotowaniem aplikacji mobilnej ePraca w wersji językowej angielskiej i ukraińskiej, a w szczególności mając na względzie niskie zainteresowanie obywateli Ukrainy portalem Praca w Polsce, brak uzasadnienia dla dalszego utrzymywania ww. portalu. Konsekwencją powyższej zmiany jest uchylenie art. 13aa w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1557, z późn. zm.), który stanowi podstawę prawną dla ministra właściwego do spraw informatyzacji do działania mające na celu rozwój i wykorzystanie ww. systemu teleinformatycznego. Jednocześnie nie ma konieczności dalszego przechowywania zgromadzonych danych, w związku z czym zostaną one usunięte w ciągu 30 dni po zakończeniu funkcjonowania portalu. Projektodawca nie przewiduje migracji danych użytkowników systemu „Praca w Polsce” do systemów Publicznych Służb Zatrudnienia ze względu na tymczasowy charakter systemu i jego działanie niezależnie od systemów resortu pracy. Dane przetwarzane w systemie były ograniczone do potrzeb interwencyjnych i nie obejmowały pełnej rejestracji w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Dodatkowo z uwagi na brak podstawy prawnej do migracji danych, różnice funkcjonalne systemów oraz zasady wynikające z RODO (m.in. celowość i minimalizacja danych), nie było możliwe zintegrowanie baz danych.

Pieczęć zastępcza (dot. osób ze statusem UKR)

W art. 25¹ w ust. 2 ustawy proponuje się uzupełnienie tego przepisu poprzez wskazanie, iż sprawowanie nadzoru nad opiekunami przez jednostki powiatu powinno uwzględniać również przestrzeganie praw dziecka. Z założenia nadzór, o którym mowa w art. 25¹ ust. 2 ustawy obejmuje w szczególności kontrolę zapewnienia przez opiekuna, o którym mowa w ust. 1, a także osoby, o których mowa w art. 27e pkt 2, osobom, o których mowa w art. 27e pkt 1, odpowiednich warunków opieki i wychowania – co z założenia mieści się w pojęciu „przestrzeganie praw dziecka”. Wobec powyższego proponowany przepis należy traktować jako doprecyzowanie obecnego brzmienia przepisu art. 25¹ ust. 2. Brak rozporządzenia w tym zakresie nie uniemożliwia obecnie przeprowadzania takiego nadzoru, nastąpiła natomiast potrzeba m. in. jego ujednolicenia.

Dodatkowo w art. 25¹ ustawy proponuje się dodać ust. 13, zawierający przepis upoważniający ministra właściwego do spraw rodziny do wydania rozporządzenia określającego tryb i sposób nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna, o którym mowa w ust. 1, a także osób, o których mowa w art. 27e pkt 2, oraz nad zapewnieniem dziecku odpowiednich warunków opieki i wychowania w celu zapewnienia skutecznego, jednolitego i kompleksowego nadzoru.

Świadczenie wychowawcze (dot. osób ze statusem UKR)

Zmiana w art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy jest konieczna, gdyż w obecnym brzmieniu przepisów na dzieci, które ukończyły szkołę ponadpodstawową przed ukończeniem 18. roku życia, a spełniają obowiązek nauki w inny, przewidziany polskim prawem sposób nie jest możliwe otrzymywanie świadczenia wychowawczego, gdyż informacja o ich kształceniu nie jest umieszczana w systemie informacji oświatowej. Dlatego też uzupełniono zapis o wskazanie sposobu spełnienia warunku realizacji obowiązku nauki poprzez naukę w szkole wyższej należącej do polskiego systemu szkolnictwa wyższego lub uczęszczanie na kwalifikacyjne kursy zawodowe albo praktykę absolwencką, potwierdzonych zaświadczeniem wydanym przez szkołę wyższą, należącą do polskiego systemu szkolnictwa wyższego lub przez organizatora kwalifikacyjnych kursów zawodowych albo praktyki absolwenckiej. Projektowany przepis stanowi również podstawę do wydawania przez wskazane podmioty stosownych zaświadczeń.

Powyższe rozwiązania dotyczą ujednolicenia prawa do świadczenia wychowawczego dla wszystkich uczących się dzieci ukraińskich posiadających status UKR i mają zastosowanie po raz pierwszy przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego na okres, który rozpoczął się 1 czerwca 2025 r. W sprawach dotyczących świadczenia wychowawczego za okresy, które rozpoczęły się przed 1 czerwca 2025 r. stosuje się przepisy dotychczasowe. W art. 26 w ust. 1a powiązano również wypłatę świadczenia wychowawczego z aktywnością zawodową, analogicznie jak w przypadku cudzoziemców określonych w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. c–f ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Z grupy podlegającej weryfikacji przesłanki aktywności zawodowej wyłączeni zostali opiekunowie tymczasowi małoletnich obywateli Ukrainy, o których mowa w art. 25.

Placówki sprawujące opiekę nad dziećmi

Z uwagi na ustabilizowanie się sytuacji związanej z napływem obywateli Ukrainy do naszego kraju zasadne jest przywrócenie obowiązujących dla placówek sprawujących opiekę nad dziećmi wymogów gwarantujących zachowanie właściwego bezpieczeństwa dzieci. Wobec powyższego uznaje się za zasadne uchylene w całości art. 28 ustawy. Proponuje się, aby podmioty prowadzące żłobki, kluby dziecięce lub zatrudniające dziennego opiekuna na zasadach, wynikających z uchylanego art. 28, w terminie do dnia 28 lutego 2026 r. dostosowały placówki do warunków określonych w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798) oraz dokonały odpowiednich zmian bądź aktualizacji danych w rejestrze żłobków i klubów dziecięcych lub w wykazie dziennych opiekunów. Od 1 stycznia 2026 r. nie będzie natomiast możliwości tworzenia żłobka lub klubu dziecięcego na zasadach określonych w art. 28 ustawy.

Opieka zdrowotna (dot. osób ze statusem UKR)

Proponowane ograniczenie katalogu świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych z Funduszu Pomocy, z jakich mogą korzystać obywatele Ukrainy, wiąże się z koniecznością zminimalizowania negatywnych skutków, jakie pomoc obywatelom Ukrainy stwarza z punktu widzenia dostępności świadczeń opieki zdrowotnej dla polskich ubezpieczonych, jak również z koniecznością ograniczenia kosztów tej pomocy. Ponadto ma ono na celu przeciwdziałanie ryzyku nadużywania prawa do opieki zdrowotnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez obywateli Ukrainy, którzy niekiedy przyjeżdżają do naszego kraju głównie albo wyłącznie z zamiarem skorzystania z określonych świadczeń zdrowotnych, jak np. leczenia w ramach programów lekowych, planowych zabiegów ortopedycznych czy też leczenia stomatologicznego. Ze względu na konieczność zapewnienia szczególnej ochrony dzieciom wprowadzane w zmienianym przepisie ograniczenia w dostępie do świadczeń opieki zdrowotnej nie będą dotyczyły korzystających z ochrony czasowej obywateli Ukrainy do ukończenia 18 lat. Do obywateli Ukrainy uprawnionych do świadczeń jako osoby podlegające w Polsce ubezpieczeniu zdrowotnemu mają zastosowanie zasady wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Uszczelnienie legalizacji pobytu

Proponuje się zachować mechanizm zapobiegający wprowadzaniu obywateli w nielegalny pobyt na terytorium Polski wynikający z art. 42a, jednakże taki mechanizm powinien być zastosowany tylko raz z uwagi na jego specyficzny charakter. Ograniczenie to stosuje się do przypadków udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy na podstawie art. 42a ust. 1 tej ustawy w okresie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Dodanie w art. 42a w ust. 5 pkt 3 i 4 przesłanek do cofnięcia udzielonego zezwolenia zostało poszerzone o przesłanki określone w art. 42a ust. 1 jako przesłanki, których zaistnienie obliguje organ administracji do odmowy udzielenia obywatelowi Ukrainy zezwolenia na pobyt czasowy.

Zastąpienie w art. 42c w pkt 1 i art. 42g ust. 4 pkt. 10 wyrazów „w dniu 4 marca 2024 r.” wyrazami „w dniu 4 czerwca 2025 r.” wynika z faktu, że nadal trwa proces legislacyjny umożliwiający składanie wniosków elektronicznych. Tak więc w chwili obecnej nie ma jeszcze możliwości złożenia wniosku o status CUKR.

Nowelizacja reguluje również sytuację osób, które złożą wniosek o status CUKR, który nie zostanie rozpatrzony do dnia 4 marca 2026 r. przedłużając im legalność pobytu do dnia odbioru karty pobytu lub jej unieważnienia w trybie art. 42r ust. 2, lub odmowy wydania karty pobytu lub umorzenia postępowania zgodnie z art. 42i (zmiana art. 42x).

Edukacja (dot. osób ze statusem UKR)

Zmiany w art. 50 ust. 4 ustawy mają charakter doprecyzowujący związany z obowiązkiem zwrotu niewykorzystanych środków z Funduszu Pomocy przeznaczonych na realizację przez jednostki samorządu terytorialnego dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy.

Zmiana przepisu art. 50ba ustawy specjalnej ma na celu doprecyzowanie okresu, którego dotyczy wyłączenie dzieci i uczniów będących obywatelami Ukrainy z uwzględniania w ramach łącznej kwoty potrzeb oświatowych. Dotychczas wyłączenie obejmowało okres od dnia 1 stycznia 2025 r. do dnia 30 września 2025 r. Obecnie okres ten został określony do 31 grudnia 2025 r. Sposób finansowania oświaty, począwszy od 1 stycznia 2026 r. zostanie określony przy kolejnej nowelizacji przepisów w tym zakresie po dokonaniu uzgodnień ze stroną samorządową. Przy podziale łącznej kwoty potrzeb oświatowych między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, o którym mowa w art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1572, z późn. zm.), ustalonej na rok 2026 uwzględniono w wymiarze całego roku – kształcące się w niepublicznych szkołach podstawowych dla dorosłych, niepublicznych liceach ogólnokształcących dla dorosłych, niepublicznych branżowych szkołach II stopnia oraz niepublicznych szkołach policealnych – osoby dorosłe będące obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie niniejszej ustawy. W związku z tym, przepis ten będzie obowiązywał do 31 grudnia 2025 r. gdyż nie ma uzasadnienia do nieudzielania dotacji ww. szkołom w okresie od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 4 marca 2026 r.

W związku ze zwiększoną liczbą uczniów w szkołach, wynikającą z uczęszczania do polskich szkół uczniów przybyłych z Ukrainy, a co się z tym wiąże – ze zwiększonymi potrzebami kadrowymi – w dalszym ciągu zachodzi potrzeba zapewnienia rozwiązań ułatwiających organizację pracy szkół. W związku z powyższym proponuje się przedłużenie rozwiązań polegających na:

- umożliwieniu w szkole, w której utworzono dodatkowy oddział w celu zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki dzieciom i uczniom będącym obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie ustawy albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa,

przydzielenia nauczycielowi, za jego zgodą, godzin ponadwymiarowych w wymiarze wyższym niż określony w art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986, z późn. zm.) – (art. 56 ustawy);

- umożliwieniu przydzielania godzin ponadwymiarowych w wymiarze wyższym niż określony w art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela nauczycielowi języka polskiego, za jego zgodą, także w szkole, w której nie utworzono dodatkowego oddziału w celu zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki dzieciom i uczniom będącym obywatelami Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie niniejszej ustawy albo którzy przebywają legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa – (art. 56a ustawy);

- wydłużeniu okresu zniesienia wymogu potwierdzenia znajomości języka polskiego dokumentem, o którym mowa w art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1135), w przypadku zatrudnienia na stanowisku pomocy nauczyciela, o którym mowa w art. 165 ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, osoby nieposiadającej obywatelstwa polskiego – osoba zatrudniona na tym stanowisku musi posiadać znajomość języka polskiego w mowie i piśmie w stopniu umożliwiającym pomoc uczniowi, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki – (art. 57 ustawy);

- wydłużeniu okresu zniesienia wymogu potwierdzenia znajomości języka polskiego dokumentem, o którym mowa w art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, w przypadku zatrudnienia na stanowisku asystenta międzykulturowego, o którym mowa w art. 165 ust. 8a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, osoby nieposiadającej obywatelstwa polskiego – osoba zatrudniona na tym stanowisku musi posiadać znajomość języka polskiego w mowie i piśmie w stopniu umożliwiającym pomoc uczniowi, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki – (art. 57a ustawy);

- wydłużeniu okresu zniesienia stosowania przepisu art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 174, z późn. zm.) w razie podjęcia przez uprawnionego pracy w jednostkach, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, na stanowisku (art. 58 ustawy):

- pomocy nauczyciela, o którym mowa w art. 165 ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,

- nauczyciela języka polskiego lub nauczyciela prowadzącego dodatkową naukę języka polskiego, o której mowa w art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- nauczyciela innego niż wymieniony powyżej, jeżeli w dniu nawiązania z nauczycielem stosunku pracy do szkoły uczęszcza co najmniej jeden uczeń będący obywatelem Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie ustawy albo który przebywa legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa.

Pomoc psychologiczna

Do 4 marca 2026 r. przedłużono okres, w którym możliwe jest świadczenie usług psychologicznych na rzecz obywateli Ukrainy przez przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Ukrainy posiadających odpowiednie wykształcenie uzyskane w Ukrainie (zmiana art. 64b ustawy).

Ochrona międzynarodowa

Sytuacja obecności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej znaczącej liczby cudzoziemców, którzy przybyli z terytorium Ukrainy w związku agresją zbrojną Federacji Rosyjskiej na to państwo w dniu 24 lutego 2022 r., powoduje konieczność wprowadzenia również czasowego, do dnia 4 marca 2026 r., „spoczywania” terminów na załatwienie przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców spraw udzielenia ochrony międzynarodowej. Zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 223, z późn. zm.) co do zasady załatwienie sprawy udzielenia ochrony międzynarodowej powinno nastąpić w terminie 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku o udzielenie takiej ochrony. Art. 34 ust. 2 tej ustawy pozwala zaś na wydłużenie tego terminu do 15 miesięcy w przypadku, gdy sprawa jest szczególnie skomplikowana, z wnioskami występuje w krótkich odstępach czasu duża liczba cudzoziemców i uniemożliwia to rozpoznanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w terminie 6 miesięcy lub gdy wnioskodawca nie wykonuje swoich obowiązków proceduralnych określonych w art. 41 tej ustawy. Należy zwrócić uwagę na to, że w 2022 r., a zatem w pierwszym roku kalendarzowym, w którym nastąpił masowy napływ wysiedleńców z terytorium Ukrainy, do organów polskich złożono wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, które dotyczyły 9 933 osób, z czego tylko 1 778 to byli obywatele Ukrainy. W 2023 r. złożono wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, które dotyczyły 9 511 osób, z czego 1 770 to byli obywatele Ukrainy. Jednakże w 2024 r. odnotowano wpływ wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, które dotyczyły aż 17 053 cudzoziemców, z czego aż

7 060 to byli obywatele Ukrainy. Natomiast w samym tylko miesiącu styczniu 2025 r. odnotowano wpływ wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej dotyczących aż 1 696 cudzoziemców, z czego 1 063 to byli obywatele Ukrainy. Nie ulega zatem wątpliwości, że pomimo trwania ochrony czasowej i stosowania szeregu instytucji pomocowych adresowych do obywateli Ukrainy, jak również pomimo szeregu rozwiązań mających na celu wzmocnienie trwałości legalności ich pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, obywatele Ukrainy coraz częściej decydują się na składanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej. Generuje to ogromne obciążenia dla organu właściwego w tych sprawach, tj. Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, skutkujące tym, iż może nie być możliwe zachowanie terminu na załatwienie tych spraw, przewidzianego w art. 34 ust. 2 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W ocenie projektodawcy należy wyważyć względy szybkości postępowania oraz względy związane z zapewnieniem koniecznych warunków do tego, żeby czynione w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej ustalenia faktyczne były wszechstronne i dokładne. Zwiększająca się wciąż liczba wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej znacząco utrudnia ich prawidłowe rozpatrywanie, tj. takie rozpatrywanie, które prowadzi do jednoznacznego ustalenia, który wnioskodawca spełnia przesłanki nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej, a który nie, względnie, który z wnioskodawców powinien podlegać wyłączeniu od tych form ochrony z uwagi na popełnione dotąd czyny lub stwarzanie zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa lub społeczeństwa. W tych uwarunkowaniach w ocenie projektodawcy zasadne jest, aby wzorem art. 100d ustawy specjalnej, dotyczącego określonych spraw cudzoziemców załatwianych przez wojewodów, czasowo wstrzymać bieg terminów na załatwienie przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców spraw udzielenia ochrony międzynarodowej, jak również wyłączyć w okresie spoczywania terminów realizację przez ten organ obowiązku zawiadamiania o nowym terminie załatwienia sprawy, jak również wyłączyć stosowanie przepisów o beczynności oraz przepisów o przewlekłym prowadzeniu postępowania, wyłączyć możliwość wymierzenia grzywny lub zasądzenia sumy pieniężnej od Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, jak również wprowadzić regulację stanowiącą, iż w okresie „spoczywania” terminów zaprzestanie czynności przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców lub dokonywanie ich z opóźnieniem nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki.

Projektowany przepis art. 100da ustawy specjalnej będzie miał zaś charakter czasowy. Nie jest zatem tak, że projektodawca w sposób bezterminowy usunie z krajowego porządku

prawnego terminy załatwiania spraw udzielenia ochrony międzynarodowej. Projektowane, szczególne rozwiązania są związane z określonym, trudnym dla całej administracji rządowej, stanem zwiększonego obciążenia wpływem nowych spraw, będącego skutkiem zdarzenia zewnętrznego, obiektywnego, któremu nie można skutecznie przeciwdziałać (wojna skutkująca bardzo dużymi, bezprecedensowymi w historii Polski ruchami migracyjnymi). W dalszym jednak ciągu przepisy prawa o charakterze permanentnym będą przewidywać skutki niedochowania terminów wynikających z art. 31 dyrektywy 2013/32/UE. I tak niedochowanie terminu skutkuje z założenia powstaniem stanu beczynności, który może być stwierdzony w drodze postanowienia Rady do Spraw Uchodźców wydanego na skutek rozpoznania ponaglenia, o którym mowa w art. 37 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572, z późn. zm.), lub w drodze prawomocnego wyroku sądu administracyjnego rozpoznającego skargę w tym przedmiocie, o której mowa w art. 3 § 2 pkt 8 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 935, z późn. zm.). Skutkiem pierwszego jest powstanie po stronie Rady do Spraw Uchodźców obowiązku dokonania oceny, czy beczynność miała miejsce z rażącym naruszeniem prawa czy też nie (art. 37 § 6 pkt 1 K.p.a.), zobowiązania Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców do załatwienia sprawy, z wyznaczeniem terminu do jej załatwienia, jeżeli postępowanie jest niezakończony (art. 37 § 6 pkt 2 lit. a K.p.a.), jak również zarządzenia wyjaśnienia przyczyn i ustalenia osób winnych beczynności lub przewlekłości, a w razie potrzeby także podjęcie środków zapobiegających beczynności lub przewlekłości w przyszłości (art. 37 § 6 pkt 2 lit. b K.p.a.). Skutkiem drugiego, jest konieczność zobowiązania przez sąd administracyjny Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców do wydania decyzji w określonym terminie (art. 149 § 1 pkt 1 P.p.s.a.) lub stwierdzenia, że organ ten dopuścił się beczynności (art. 149 § 1 pkt 3 P.p.s.a.), jak również do stwierdzenia czy beczynność miała miejsce z rażącym naruszeniem prawa (art. 149 § 1a P.p.s.a.). Dodatkowym skutkiem może być wymierzenie organowi grzywny lub zasądzenie na rzecz strony skarżącej sumy pieniężnej (art. 149 § 2 P.p.s.a.). Skuteczność wyroku stwierdzającego beczynność jest dodatkowo zabezpieczona skargą na niewykonanie wyroku (art. 154 § 1 P.p.s.a.). Tożsame skutki można odnieść do sytuacji, w której w drodze postanowienia Rady do Spraw Uchodźców czy wyroku sądu administracyjnego stwierdzono by przewlekłe prowadzenie postępowania przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Można jednak argumentować, że w ramach pewnej swobody w kształtowaniu skutków niedochowania terminów określonych w art. 31 ust. 3 dyrektywy 2013/32/UE, którą to swobodę można wywieść z tego, iż w samej dyrektywie nie przewidziano wprost skutków uchybienia terminom,

ustawodawca krajowy, może czasowo, uznając, iż istnieją poważne ku temu argumenty, wyłączyć występowanie określonych, ogólnych konsekwencji niedochowania terminów ustanowionych w prawie krajowym w zgodzie z dyrektywą. I takie właśnie czasowe wyłączenie skutków ma przewidzieć projektowany przepis art. 100da ustawy specjalnej.

Dodatkowo proponuje się, aby w przypadku upływu 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej mógł mieć zastosowanie przepis art. 35 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis ten ustanawia podstawę prawną do tego, aby Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał zaświadczenie, które wraz z tymczasowym zaświadczeniem tożsamości cudzoziemca (dokument stwierdzający tożsamość wydawany na okres trwania postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej) będzie uprawniać do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Podstawę prawną dla dostępu do polskiego rynku pracy ustanawia w tym przypadku art. 87 ust. 1 pkt 6a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 214) stanowiąc wdrożenie art. 15 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 96), zwanej dalej „dyrektywą 2013/33/UE”. Przesłanki kumulative wydania zaświadczenia przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców na wniosek cudzoziemca ubiegającego się o udzielenie ochrony międzynarodowej, są następujące:

- brak załatwienia sprawy w terminie określonym w art. 34 ust. 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- opóźnienie w załatwieniu sprawy nie nastąpiło z winy wnioskodawcy.

Z uwagi na to, że projektowana regulacja wprowadzi czasowe spoczywanie terminu określonego w art. 34 ust. 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i w konsekwencji brak możliwości spełnienia pierwszego z powyższych warunków, proponuje się dodatkowo, aby w przypadku, w którym upłynął okres 6 miesięcy od dnia złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (odpowiadający terminowi ustawowemu), Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców mógł stosując art. 35 tej ustawy ocenić czy zachodzi drugi z powyższych warunków, i w przypadku uznania, że został on spełniony, wydać zaświadczenie. Taki zabieg spowoduje, że sytuacja prawna cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej nie ulegnie pogorszeniu i nie uchybi się zobowiązaniu wynikającemu z art. 15 ust. 1 dyrektywy 2013/33/UE.

Sprawozdanie

Konieczne stało się uregulowanie kwestii złożenia ostatniego sprawozdania Rady Ministrów z wykonania ustawy. Zgodnie z zaproponowanym zapisem ostatnie sprawozdanie składa się w terminie 6 miesięcy od daty wskazanej w art. 2 ust. 1, określającej legalny pobyt obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej.

Świadczenie „Aktywny rodzic” dla cudzoziemców

W ustawie z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 3 („aktywni rodzice w pracy”), art. 29 ust. 1 pkt 1–2 („aktywnie w żłobku”) i art. 30 ust. 1 pkt 1–2 („aktywnie w domu”) doprecyzowano, że osoba składająca wniosek o świadczenie (a w przypadku świadczenia „aktywni rodzice” oboje rodzice) musi podać we wniosku numer PESEL, a także numer PESEL dziecka, na które składane jest świadczenie. Dodatkowo osoby, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lit. c–f ww. ustawy, składając wniosek o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” (obojcie rodzice) i osoby, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. c–f, składając wniosek o świadczenie „aktywnie w domu” muszą podać rodzaj, serię, numer i kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy oraz rodzaj, serię, numer, datę wydania i datę ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce. Natomiast w przypadku dzieci osób, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lit. c–f oraz art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. c–f, mają obowiązek wskazywania we wniosku „aktywni rodzice w pracy” lub „aktywnie w domu” adresu zamieszkania oraz rodzaju, serii, numeru i kraju wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy oraz rodzaju, serii i numeru, daty wydania i daty ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce. Rozwiązania te zostały powielone z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, tak aby wszystkie świadczenia na rzecz rodziny były możliwe do weryfikacji w systemach i żeby nie dochodziło do nadużyć przy składaniu wniosku.

Ponadto w art. 50 proponuje się dodanie ust. 1a, w którym wprowadzona zostanie możliwość wstrzymania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłaty świadczenia „aktywni rodzice w pracy” cudzoziemcom, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 lit. c–f, lub „aktywnie w domu” cudzoziemcom, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. c–f, jeżeli występują uzasadnione wątpliwości dotyczące spełnienia warunków do jego otrzymywania, w szczególności zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez wnioskodawcę lub dziecko, na które przysługuje świadczenie. Jest to wprowadzenie analogicznych rozwiązań jak w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Wejście w życie projektowanej ustawy proponuje się określić z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem:

1) art. 6, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Okres ten jest niezbędny do przygotowania rozwiązań technicznych, pozwalających na wdrożenie rozwiązania umożliwiającego powiązanie rejestru PESEL z rejestrem Straży Granicznej;

2) art. 4, art. 7, art. 9 pkt 1 i 3–5, art. 10 pkt 13 lit. b oraz art. 11, które wchodzi w życie z dniem 1 lutego 2026 r.

Okres ten jest niezbędny do przygotowania rozwiązań technicznych, pozwalających na weryfikację informacji o aktywności zawodowej przez system do wypłaty świadczeń na rzecz rodziny, a także uzyskiwanie zweryfikowanych danych z innych baz, co wyeliminuje próby wyłudzenia świadczeń;

3) art. 10 pkt 3 lit. c, który wchodzi w życie z dniem 1 marca 2026;

Okres ten jest niezbędny do przygotowania rozwiązań technicznych, pozwalających na wdrożenie rozwiązania;

4) art. 10 pkt 7 lit. a i c–j, który wchodzi w życie z dniem 1 listopada 2025 r.

Zgodnie z projektowanym w ustawie nowym brzmieniem art. 12 ust. 17 po dniu 31 października 2025 r. wygaszana jest forma pomocy polegająca na zapewnieniu zakwaterowania i wyżywienia w OZZ z wyjątkiem osób z grup wrażliwych, które nadal będą tam mogły zamieszkiwać i być przyjmowane. Wskazanie terminu 1 listopada 2025 r. na wejście w życie nowych przepisów wynika z faktu, że mieszkańcy OZZ muszą mieć czas na wyprowadzkę i usamodzielnienie się. Dodatkowo wojewodowie będą musieli przeprowadzić relokację uprawnionych do dalszego wsparcia uchodźców, zamieszkujących ośrodki poniżej 20 osób do większych obiektów. Wiąże się to z koniecznością przygotowania całego procesu relokacji, który wymaga czasu;

5) art. 10 pkt 11 oraz art. 5 i art. 19, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Wygaszenie przepisów dotyczących portalu Praca w Polsce i przepisów związanych z rozwojem tego portalu wymaga przygotowań technicznych;

6) art. 10 pkt 14, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Przywrócenie obowiązujących dla nowych placówek, chcących sprawować opiekę nad dziećmi, czasowo zawieszonych wymogów gwarantujących zachowanie właściwego bezpieczeństwa dzieci wchodzi w życie od 1 stycznia 2026 r.;

7) art. 10 pkt 18 i 19, które wchodzi w życie z dniem określonym w komunikacie, o którym mowa w art. 33 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom

Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw.

Powyższe zmiany dotyczą przepisów, które jeszcze nie weszły w życie, gdyż brak jest jeszcze rozwiązań technicznych umożliwiających ich stosowanie. Zostaną one wdrożone komunikatem ministra właściwego do spraw wewnętrznych ogłoszonym w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. W związku z tym proponowane przepisy ze względu na ich charakter również winny być wdrożone łącznie z nimi.

W ocenie projektodawcy projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677).

Projekt nie podlega dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu weryfikacji prawa do świadczeń na rzecz rodziny dla cudzoziemców oraz o warunkach pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji – wiodące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – współpracujące Ministerstwo Edukacji Narodowej – współpracujące Ministerstwo Zdrowia – współpracujące Ministerstwo Cyfryzacji – współpracujące Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Maciej Duszczyk – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Grzegorz Ziomek – Dyrektor Departamentu Administracji Publicznej w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji tel. +48 47 728 17 77, sekretariat.dap@mswia.gov.pl	Data sporządzenia 05.09.2025 r. Źródło: inicjatywa własna Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD229
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Od 2014 r. obserwujemy znaczący wzrost napływu cudzoziemców do Polski, zarówno w celach zarobkowych, jak i w związku z sytuacją na terytorium Ukrainy (zajęcie Krymu przez Rosję, a następnie pełnoskalowa agresja Rosji na Ukrainę). Od 2020 r. znacząco wzrosła również liczba wniosków o legalizację pobytu przez cudzoziemców z państw trzecich. W efekcie, Polska przekształciła się z kraju o charakterze typowo emigracyjnym w państwo imigracyjno-emigracyjne, z rosnącym napływem cudzoziemców. Z różnych statystyk wynika, że obecnie w Polsce mieszka między 2,3 a 2,5 mln cudzoziemców, których pobyt można określić jako długookresowy (przebywają w Polsce powyżej 12 miesięcy). Doświadczenia wielu państw, na terenie których znajduje się liczna grupa cudzoziemców, wskazują na ryzyko wykorzystywania przez nich systemu polityki społecznej w celu uzyskiwania dodatkowych dochodów lub traktowania świadczeń rodzinnych i socjalnych jako alternatywy dla poszukiwania i podejmowania zatrudnienia. Według danych OECD zatrudnienie uchodźców z Ukrainy w 2023 r. w Niemczech wynosiło tylko 25%, podczas gdy w Polsce 71%.

Projektowane rozwiązania mają na celu umożliwienie wymiany i porównywania danych cudzoziemców między poszczególnymi rejestrami państwowymi, co będzie prowadzić do skutecznej eliminacji nadużyć. Pozwoli również Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych na bieżącą weryfikację spełnienia warunku zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez cudzoziemców i ich dzieci, na które pobierane są świadczenia. Proponowane rozwiązania, a także powiązanie prawa do świadczeń z aktywnością na rynku pracy mają zapobiec napływowi cudzoziemców z państw trzecich, których celem jest głównie utrzymywanie się ze świadczeń oferowanych na terytorium Polski. Jednocześnie proponowane zmiany zapobiegają ryzyku wystąpienia wykluczenia społecznego cudzoziemców z państw trzecich legalnie przebywających na terytorium Polski. Projektowane rozwiązania nie będą dotyczyły cudzoziemców, którzy podlegają koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, bądź odrębnym regulacjom w tym zakresie na podstawie umów dwustronnych.

Doświadczenia związane ze stosowaniem ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, z późn. zm.), zwanej dalej również „ustawą o pomocy”, w zakresie możliwości przekazywania danych do systemu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z rejestru, prowadzonego przez Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz rejestru PESEL prowadzonego przez ministra właściwego do spraw informatyzacji pokazały, że obecny system wypłaty świadczeń na rzecz rodziny dla cudzoziemców z państw trzecich przebywających legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie ustawy o cudzoziemcach zawiera luki. Weryfikacja kwestii zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez obywateli państw trzecich nie jest obecnie dokonywana automatycznie i istnieje ryzyko wypłaty świadczeń na dzieci, które nie zamieszkują w Polsce.

W rejestrze PESEL status UKR, uprawniający m.in. do pobierania świadczeń, dotychczas odebrano łącznie 967 760 osobom ze względu na wyjazd poza granice Rzeczypospolitej Polskiej na okres powyżej 30 dni. Tylko w maju 2025 r. 4 757 osób utraciło status UKR z tego powodu. Dzięki mechanizmom zawartym w ustawie o pomocy nie wypłacono tym osobom świadczeń. Zakład Ubezpieczeń Społecznych prowadzi ponad 52,3 tys. postępowań o zwrot nienależnie pobranego przez cudzoziemców świadczenia. Zdecydowana większość tych spraw dotyczy obywateli Ukrainy ze statusem UKR – ponad 51,5 tys. spraw (są to głównie sprawy dotyczące okresu przed wejściem w życie zmian umożliwiających automatyczną weryfikację). Dane te obrazują jak bardzo potrzebny jest automatyczny system monitorowania zamieszkiwania na terytorium Polski pozostałych cudzoziemców z państw trzecich w sytuacji, gdy pobierają świadczenia na rzecz rodziny, tj. świadczenie wychowawcze, świadczenie Dobry Start i świadczenie Aktywny Rodzic.

Dodatkowo możliwość wpisywania we wniosku w przypadku nieposiadania numeru PESEL rodzaju, numeru i serii dokumentu poświadczającego tożsamość mogło prowadzić do sytuacji, w których cudzoziemiec posiadający kilka różnych obywatelstw próbowałby złożyć na jedno dziecko kilka wniosków posługując się innymi paszportami (często z odmienną transliteracją).

System prowadzony przez Komendanta Głównego Straży Granicznej gromadzi m.in. dane dotyczące przekroczeń granicy, imię, nazwisko oraz rodzaj, serię, numer, kraj wydania dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy, a także dane z systemu POBYT dotyczące legalności pobytu, tj. rodzaj, serię, numer, datę wydania i datę ważności dokumentu potwierdzającego legalność pobytu w Polsce. Proponowane rozwiązania umożliwiają uzupełnienie tych danych o informacje z rejestru PESEL, co będzie się wiązać z możliwością weryfikacji danych między rejestrami i wykrycia ewentualnych nieprawidłowości. Dane te następnie będą zestawiane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z danymi w elektronicznym wniosku o świadczenie, złożonym przez wnioskodawcę.

Kluczowe jest zbudowanie systemu weryfikacji w taki sposób, żeby mogła się ona odbywać w każdym miesiącu, w którym ma być wypłacone świadczenie, a także, aby jej koszt nie przekroczył korzyści, płynących z wprowadzonych rozwiązań. Od każdej z kategorii aktywnych zawodowo osób, określonych w projektowanej ustawie odprowadzana jest składka, która widoczna jest w systemie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Już dziś Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dla osób pobierających świadczenie wspierające i ich opiekunów) weryfikuje cyklicznie (miesięcznie) ciągłość podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu. Aktywność zawodowa badana jest też dla świadczeń wypłacanych na podstawie ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. 858, z późn. zm.).

Porównywanie danych z trzech rejestrów pozwoli na pełną transparentność i uszczelni system wypłaty świadczeń na rzecz rodziny.

Jednocześnie, w związku ze zgłoszonym wetem Prezydenta RP do przyjętej przez Sejm i Senat ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, powstała konieczność pilnego uregulowania statusu prawie 1 mln uchodźców z Ukrainy, którzy w przypadku braku wprowadzenia stosownych rozwiązań od 1 października br. utraciliby możliwość potwierdzania legalności pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Tym samym blisko pół miliona osób, które legalnie pracują w Polsce mogłoby stracić podstawę do tego zatrudnienia. Dlatego też projekt zakłada przedłużenie do 4 marca 2026 r. niektórych rozwiązań, przewidzianych w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, która została uchwalona w celu stworzenia szczególnej regulacji prawnej zapewniającej doraźną podstawę prawną do legalnego pobytu obywatelom Ukrainy, którzy w wyniku działań wojennych zostali zmuszeni do opuszczenia swojego kraju pochodzenia. Decyzją wykonawczą Rady (UE) 2024/1836 z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony wprowadzonej decyzją wykonawczą (UE) 2022/382, przedłużono ochronę tymczasową udzielaną obywatelom Ukrainy uciekającym przed wojną do dnia 4 marca 2026 r., co wymaga wprowadzenia stosownych zmian do ustawy. Konieczne jest zminimalizowanie negatywnych skutków, jakie pomoc obywatelom Ukrainy stwarza z punktu widzenia dostępności świadczeń opieki zdrowotnej dla polskich ubezpieczonych, jak również ograniczenie kosztów tej pomocy. Ponadto niezbędne jest podjęcie działań w celu ograniczenia ryzyka nadużywania prawa do opieki zdrowotnej na terenie Polski przez obywateli Ukrainy, którzy niekiedy przybywają do naszego kraju głównie albo wyłącznie z zamiarem skorzystania z określonych świadczeń zdrowotnych, jak np. leczenia w ramach programów lekowych, planowych zabiegów ortopedycznych czy też leczenia stomatologicznego.

Jak wynika z raportu BGK z marca 2025 r. obecność migrantów z Ukrainy wywiera pozytywny wpływ na polski PKB, rynek pracy oraz sytuację budżetową. Wpływa ona pozytywnie przede wszystkim przez zwiększenie zasobu siły roboczej oraz impuls popytowy wspierający konsumpcję. Z badań wynika, że napływ „przedwojennych” imigrantów i uchodźców przekłada się co roku na wzrost polskiego PKB o od 0,5% do nawet 2,7% – wg *Analizy wpływu uchodźców z Ukrainy na gospodarkę Polski*, opracowanego przez Deloitte i UNHCR. Wg danych ZUS pod koniec 2024 r. Ukraińcy stanowili 5%

osób pracujących w Polsce. Natomiast wg danych CEIDG w 2024 r. co ósma firma, będąca JDG w Polsce zakładana była przez obywateli Ukrainy.

Biorąc pod uwagę, że uchodźcy z Ukrainy odnoszą coraz większe sukcesy w zakresie integracji na rynku pracy oraz w społeczeństwie, a obecny poziom napływu nowych uchodźców jest stabilny, po ponad trzech latach od wybuchu wojny niektóre przepisy nadzwyczajne i formy pomocy zostaną już wygaszone.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projekt ustawy przewiduje wprowadzenie w szczególności następujących rozwiązań prawnych:

- przedłużenie preferencji podatkowych stanowiących podatkowe wsparcie w związku z trwającym konfliktem w Ukrainie. Preferencje przewidziane obecnie obowiązują do końca 2025 r. Zasadne jest jednak przedłużenie ich obowiązywania do końca 2026 r. w celu nieutrudniania udziału w projektach wsparcia uchodźców, finansowanych ze środków zagranicznych;
- zmiany w ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty mające na celu uszczelnienie tzw. systemu uproszczonego umożliwiającego wykonywanie zawodu lekarza i lekarza dentysty przez obywateli Ukrainy oraz inne osoby, które uzyskały kwalifikacje lekarza lub lekarza dentysty poza Unią Europejską;
- zmiany w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych umożliwiające Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych weryfikację w systemie EKSMOoN danych dotyczących dziecka, na które jest ustalane lub weryfikowane prawo do świadczenia wychowawczego i osób pobierających te świadczenia;
- zmiany w ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2025 r. poz. 274, z późn. zm.) mające na celu:
 - ✓ weryfikację pobytu dzieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przy nadawaniu numeru PESEL,
 - ✓ umożliwiające przekazywanie przez ministra właściwego do spraw informatyzacji z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności danych cudzoziemców, z wyłączeniem obywateli UE, obywateli państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, obywateli Konfederacji Szwajcarskiej, obywateli Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b lub d Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz rodzin ww. cudzoziemców, do rejestru, prowadzonego przez Komendanta Głównego Straży Granicznej, w celu weryfikacji zgodności danych w rejestrach państwowych;
- zmiany w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49), które wprowadzają warunek, dotyczący aktywności zawodowej bądź podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, określonym w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576, z późn. zm.), do otrzymania świadczenia „Dobry Start”;
- zmiany ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 814, z późn. zm.) umożliwiające właściwym okręgowym izbom pielęgniarek i położnych przedłużenie warunkowego prawa wykonywania zawodu, które zostało przyznane na podstawie zgody Ministra Zdrowia na wykonywanie zawodu pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach tzw. procedury uproszczonej, do czasu ukończenia kształcenia zgodnego z wymogami Unii Europejskiej i kontynuację zatrudnienia w zawodzie pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jednak nie dłużej niż o 3 lata;
- zmiany w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci:
 - ✓ mające na celu powiązanie prawa do świadczenia wychowawczego dla cudzoziemców z państw trzecich, z aktywnością wnioskodawcy na rynku pracy oraz nauką dzieci w polskiej szkole. Za osoby aktywne zawodowo w projektowanej ustawie uznane zostaną nie tylko te, aktualnie zatrudnione, lecz również te, które były zatrudnione, tj.: osoby pobierające zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego, zasiłek wychowawczy czy świadczenia emerytalne lub rentowe etc. Osoby te pomimo braku aktualnego zatrudnienia pozostają w kręgu osób związanych z rynkiem pracy, bowiem aby nabyć prawo do jednego z tych świadczeń musiały przez określony czas pozostawać aktywne zawodowo. Dodatkowo w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu cudzoziemców z państw trzecich, dla osób niepracujących, które zarejestrują się jako bezrobotne, zostanie wprowadzona możliwość uzyskania prawa do świadczenia wychowawczego przez okres 3 miesięcy lub w przypadku opiekunów co najmniej 3 dzieci przez okres 6 miesięcy, jeżeli spełniają pozostałe warunki do świadczenia na troje lub więcej dzieci. Warunek aktywności zawodowej nie będzie dotyczył osób, które wnioskuje o ustalenie prawa lub mają prawo do

świadczenia na dziecko będące obywatelem Rzeczypospolitej Polski lub legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym bądź znacznym stopniu niepełnosprawności. Mechanizmy te zabezpieczą cudzoziemców, którzy jeszcze nie podjęli zatrudnienia po przyjeździe do Polski, lub je utracili na pewien okres oraz tych, którzy wychowują dzieci z niepełnosprawnością,

- ✓ umożliwiające Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, w celu wypłaty świadczeń lub ich wstrzymania, comiesięczną weryfikację w rejestrze prowadzonym przez Komendanta Głównego Straży Granicznej spełnienia przesłanki zamieszkiwania cudzoziemców na terenie Rzeczypospolitej Polskiej;
- zmiany w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, mające na celu:
 - ✓ powiązanie prawa do wypłaty świadczeń na rzecz rodziny z aktywnością zawodową jednego z rodziców,
 - ✓ przedłużenie do dnia 4 marca 2026 r. okresu:
 - w którym pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Ukrainy, którzy przybyli na to terytorium w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy, jest uznawany za legalny, związanego z tym dostępu do rynku pracy, edukacji, świadczeń zdrowotnych, świadczeń społecznych, oraz możliwości pobytu osób należących do grup wrażliwych w obiektach zbiorowego zakwaterowania,
 - w którym organ gminy może upoważnić pracowników administracji publicznej lub jednostek organizacyjnych danej gminy, zgłoszonych przez ich pracodawców jako wolontariuszy do wykonywania czynności wynikających z art. 4 ustawy i art. 10 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności,
 - w którym dopuszcza się tymczasowe wykorzystanie oddanego do użytkowania obiektu budowlanego, na potrzeby zamieszkania zbiorowego obywateli Ukrainy, o których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy,
 - ważności wizy krajowej obywatela Ukrainy oraz zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego obywatelowi Ukrainy, terminu do opuszczenia przez obywatela Ukrainy terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz terminu dobrowolnego powrotu obywatela Ukrainy, okresu ważności kart pobytu, polskich dokumentów tożsamości cudzoziemca oraz dokumentów „zgoda na pobyt tolerowany” wydanych obywatelom Ukrainy, okresu, w którym pobyt obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie: wizy Schengen wydanej przez organ polski, wizy wydanej przez inne państwo obszaru Schengen, dokumentu, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiającego jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 157 z 15.06.2002, str. 1, z późn. zm.) – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 6, str. 3, z późn. zm.), wydanego przez właściwy organ innego państwa obszaru Schengen, albo innego dokumentu pobytowego wydanego przez organ tego państwa, uprawniającego do podróży po terytorium innych państw tego obszaru oraz w ramach ruchu bezwizowego uznaje się za legalny, okresu niestosowania art. 142 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2025 r. poz. 1079) w postępowaniach w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej,
 - w którym udziela się obywatelowi Ukrainy zezwolenia na pobyt czasowy na okres 1 roku, licząc od dnia wydania decyzji, w przypadku gdy nie spełnia on wymogów udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na deklarowany cel pobytu lub okoliczności, które są podstawą ubiegania się o to zezwolenie, nie uzasadniają jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące, lub wobec obywatela Ukrainy zachodzą okoliczności uzasadniające odmowę udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy inne niż określone w art. 100 ust. 1 pkt 2–5 lub art. 165 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach lub gdy udziela się obywatelowi Ukrainy zezwolenia na pobyt czasowy na okres 6 miesięcy w sytuacji, o której mowa w art. 181 ust. 1 lub art. 185a ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
 - w którym można nie wszczynać, w przypadkach, o których mowa w art. 302 ust. 1 pkt 1–8 i 10–16 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu wobec obywatela Ukrainy, a wszczęte postępowanie w tej sprawie umorzyć, jeżeli przemawia za tym ważny interes tego obywatela,
 - w którym umożliwia się prowadzenie w grupie międzyszkolnej dodatkowej nauki języka polskiego, o której mowa w art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.),

- w którym bieg terminów na załatwienie spraw dotyczących udzielenia cudzoziemcowi: a) zezwolenia na pobyt czasowy, b) zezwolenia na pobyt stały, c) zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej; zmiany: a) zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, b) zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji; cofnięcia cudzoziemcowi: a) zezwolenia na pobyt czasowy, b) zezwolenia na pobyt stały, c) zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej – w postępowaniach prowadzonych przez wojewodę nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres;
- ✓ wykluczenie możliwości nadawania uprawnień obywatelom Ukrainy, którzy krótkoterminowo przekraczają granicę na podstawie zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego,
- ✓ doprecyzowanie obowiązku przekazywania przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, który tworzy oraz prowadzi w systemie teleinformatycznym krajowy zbiór rejestrów, ewidencji i wykazu w sprawach cudzoziemców, informacji o dokumentach potwierdzających posiadanie statusu powodującego wyłączenie stosowania ustawy na podstawie art. 2 ust. 3, co pozwoli na prawidłowe prowadzenie rejestru Komendantowi Głównemu Straży Granicznej,
- ✓ zmianę zakresu danych przechowywanych w rejestrze Komendanta Głównego Straży Granicznej przez usunięcie własnoręcznego podpisu, doprecyzowanie obowiązku wpisywania danych z dokumentów stanowiących podstawę przekroczenia granicy oraz dodanie odcisków linii papilarnych w celu jednoznacznej identyfikacji osób,
- ✓ nałożenie wymogu przy nadawaniu numeru PESEL osobistej obecności dzieci bez względu na wiek,
- ✓ zniesienie konieczności zapewnienia przez organ gminy realizacji zadania pobierania odcisków palców w miejscu pobytu osoby,
- ✓ doprecyzowanie sposobu potwierdzania więzów rodzinnych, o których mowa w art. 4 ust. 4 pkt 20, dokumentami stanu cywilnego lub innymi dokumentami wydanymi przez właściwe władze kraju,
- ✓ wprowadzenie możliwości wykorzystania mechanizmów identyfikacji biometrycznej w obszarze wizerunku osoby przy nadawaniu numeru PESEL,
- ✓ umożliwienie zmian technicznych sposobu rejestracji w rejestrze PESEL danych dotyczących zmiany statusu UKR;
- ✓ wskazanie organu gminy właściwego do rejestracji danych cudzoziemca ze statusem UKR, o których mowa w art. 8 pkt 3–3a ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności,
- ✓ ujednolicenie odesłań zawartych w art. 10 dotyczących pobrania dokumentu elektronicznego do aktualnych przepisów prawnych,
- ✓ podniesienie wymaganego minimum liczby mieszkańców, aby uznać ośrodek za obiekt zbiorowego zakwaterowania, z 10 do 20 z jednoczesnym zachowaniem wszystkich wyjątków od tej zasady oraz dodaniem wyjątku odnośnie ośrodków dedykowanych dla osób, o których mowa art. 27e, za zgodą ministra właściwego do spraw rodziny,
- ✓ określenie terminu zakończenia przyjmowania uchodźców wojennych z Ukrainy do ośrodków zbiorowego zakwaterowania na 31 października 2025 r., poza grupami wrażliwymi wskazanymi w ustawie,
- ✓ doprecyzowanie grup wrażliwych, którym wojewoda nadal będzie mógł udzielać pomocy,
- ✓ doprecyzowanie przypadków, w których wojewoda może wykwaterować obywatela Ukrainy z ośrodka,
- ✓ zmianę części przyjętych rozwiązań dotyczących Funduszu Pomocy, w zakresie wykorzystywania odsetek, pełnienia nadzoru przez Ministra Finansów oraz katalogu źródeł finansowania,
- ✓ zakończenie utrzymywania portalu Praca w Polsce oraz związana z tym zmiana ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1557, z późn. zm.),
- ✓ doprecyzowanie przepisów dotyczących pieczy zastępczej poprzez wskazanie, iż sprawowanie nadzoru nad opiekunami przez jednostki powiatu powinno uwzględniać również przestrzeganie praw dziecka,
- ✓ doprecyzowanie przesłanek do otrzymania świadczenia wychowawczego, tak by wypłacane było również na dzieci, które ukończyły szkołę ponadpodstawową przed ukończeniem 18. roku życia oraz spełniają obowiązek nauki poprzez uczęszczanie do uczelni, należącej do polskiego systemu szkolnictwa wyższego, uczęszczanie na kwalifikacyjne kursy zawodowe albo na praktykę absolwencką,
- ✓ przywrócenie wymogów, obowiązujących dla placówek sprawujących opiekę nad dziećmi, których stosowanie mogło być czasowo zawieszone,

- ✓ wprowadzenie ograniczeń w zakresie możliwości korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej przez obywateli Ukrainy, którzy nie podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu, poprzez wyłączenie następujących świadczeń: programów zdrowotnych, rehabilitacji leczniczej, leczenia stomatologicznego, programów lekowych, ratunkowego dostępu do technologii lekowych, świadczeń opieki zdrowotnej polegających na przeszczepianiu lub zastosowaniu u ludzi komórek, w tym komórek krwiotwórczych szpiku, krwi obwodowej oraz krwi pępowinowej, tkanek i narządów pochodzących od żywego dawcy lub ze zwłok, zabiegów endoprotezoplastyki i usunięcia zaćmy, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych dostępnych w aptece na receptę, objętych refundacją, zaopatrzenia w wyroby medyczne, na zlecenie osoby uprawnionej, oraz ich naprawy. Powyższe wyłączenie nie będą miały zastosowania do osób, które nie ukończyły 18 lat,
- ✓ doprecyzowanie, że zezwolenia, o których mowa w art. 42a ust. 1 (tj. zezwolenia na pobyt czasowy wydawane na okres 1 roku, licząc od dnia wydania decyzji, w przypadku gdy obywatel Ukrainy nie spełnia wymogów udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na deklarowany cel pobytu lub okoliczności, które są podstawą ubiegania się o to zezwolenie, nie uzasadniają jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące, lub wobec obywatela Ukrainy zachodzą okoliczności uzasadniające odmowę udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy), mogą być udzielone tylko raz,
- ✓ rozszerzenie katalogu przesłanek do uchylenia zezwolenia z art. 42a, w sytuacji gdy obywatel Ukrainy:
 - złożył wniosek zawierający nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje lub dołączył do niego dokumenty zawierające takie dane lub informacje, lub
 - zeznał on nieprawdę lub zataił prawdę albo podrobił lub przerobił dokument w celu użycia go jako autentycznego lub takiego dokumentu używał jako autentycznego,
 - w przypadku gdy związek małżeński został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego,
- ✓ aktualizację wymogów do nabycia statusu CUKR oraz uregulowanie legalności pobytu obywateli Ukrainy, którzy do 4 marca 2026 r. złożą wniosek o status CUKR, do czasu uzyskania rozstrzygnięcia,
- ✓ kontynuowanie do 31 grudnia 2025 r. wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy,
- ✓ wydłużenie obowiązywania przepisów umożliwiających w szkole, w której utworzono dodatkowy oddział w celu zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki dzieciom i uczniom będącym obywatelami Ukrainy, przydzielenia nauczycielowi, za jego zgodą, godzin ponadwymiarowych,
- ✓ umożliwienie przydzielania godzin ponadwymiarowych w wymiarze wyższym niż określony w art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986, z późn. zm.) nauczycielowi języka polskiego, za jego zgodą, także w szkole, w której nie utworzono dodatkowego oddziału w celu zapewnienia kształcenia, wychowania i opieki dzieciom i uczniom będącym obywatelami Ukrainy, w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa,
- ✓ wydłużenie okresu, w którym zniesiono:
 - wymóg potwierdzenia znajomości języka polskiego dokumentem, o którym mowa w art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1135), w przypadku zatrudnienia na stanowisku pomocy nauczyciela, o którym mowa w art. 165 ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, osoby nieposiadającej obywatelstwa polskiego – osoba zatrudniona na tym stanowisku musi posiadać znajomość języka polskiego w mowie i piśmie w stopniu umożliwiającym pomoc uczniowi, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki,
 - wymóg potwierdzenia znajomości języka polskiego dokumentem, o którym mowa w art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, w przypadku zatrudnienia na stanowisku asystenta międzykulturowego, o którym mowa w art. 165 ust. 8a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, osoby nieposiadającej obywatelstwa polskiego – osoba zatrudniona na tym stanowisku musi posiadać znajomość języka polskiego w mowie i piśmie w stopniu umożliwiającym pomoc uczniowi, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki,
 - stosowanie przepisu art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 174, z późn. zm.) w razie podjęcia przez uprawnionego pracy

w jednostkach, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, na stanowisku:

- pomocy nauczyciela, o którym mowa w art. 165 ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
 - nauczyciela języka polskiego lub nauczyciela prowadzącego dodatkową naukę języka polskiego, o której mowa w art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
 - nauczyciela innego niż wymieniony powyżej, jeżeli w dniu nawiązania z nauczycielem stosunku pracy do szkoły uczęszcza co najmniej jeden uczeń będący obywatelem Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie niniejszej ustawy albo który przebywa legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa,
- ✓ wydłużenie do 4 marca 2026 r. okresu, w którym możliwe jest świadczenie usług psychologicznych na rzecz obywateli Ukrainy przez przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Ukrainy posiadających odpowiednie wykształcenie uzyskane w Ukrainie,
 - ✓ wprowadzenie przepisów umożliwiających zawieszenie biegu terminów w sprawach administracyjnych dotyczących wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej,
 - ✓ doprecyzowanie terminu, w jakim należy złożyć ostatnie sprawozdanie z wykonania ustawy;
- zmiany w ustawie z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” przewidujące możliwość wstrzymania świadczenia w przypadku niespełnienia przesłanek ustawowych oraz doprecyzowujące katalog niezbędnych dokumentów (danych) dołączanych do wniosku o to świadczenie, co pozwoli na uszczelnienie systemu wypłaty świadczeń;
 - zmiany umożliwiające Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych odstąpienie od przepisów o zamówieniach publicznych w związku z pilnym wdrożeniem zadań polegających na weryfikacji nabywania prawa do świadczeń na rzecz rodziny oraz zasad przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Wiele krajów wprowadza mechanizmy ograniczające dostęp do świadczeń dla cudzoziemców, w tym np.:

- obowiązek przebywania na terytorium danego państwa w okresie, w którym wypłacane jest świadczenie,
- powiązanie przyznania i wypłaty świadczenia z nabyciem do niego uprawnień, np. poprzez fakt opłacania we wcześniejszym okresie podatków i/lub składek na ubezpieczenie społeczne,
- określenie warunków umożliwiających nabycie świadczenia przez nowo przybyłych cudzoziemców.

Przykładowe rozwiązania w innych krajach:

Finlandia: osoba, która przyjeżdża do Finlandii do pracy i zarabia co najmniej 800 euro miesięcznie (w 2024 r.) ma prawo do świadczeń rodzinnych. Aktywność zawodowa daje dostęp do wielu świadczeń socjalnych w Finlandii jeszcze zanim dana osoba zostanie uznana za stałego rezydenta.

Malta: obywatele państw trzecich, w tym beneficjenci ochrony tymczasowej, mają dostęp do świadczeń rodzinnych pod warunkiem, że opłacają składki ubezpieczenia społecznego. W przypadku wszystkich obywateli państw trzecich przebywających na Malcie dostęp do świadczeń rodzinnych zależy od ich konkretnego statusu pobytu i przestrzegania maltańskich przepisów dotyczących zabezpieczenia społecznego. Obywatele państw trzecich, którzy legalnie przebywają i opłacają składki na system zabezpieczenia społecznego na Malcie, zazwyczaj kwalifikują się do świadczeń rodzinnych. Obywatele państw trzecich mogą jednocześnie ubiegać się o zwolnienie z obowiązku rejestracji na mocy ustawy o zabezpieczeniu społecznym, jeśli opłacają składki państwowe w swoim kraju pochodzenia. W takich przypadkach nie są oni uprawnieni do maltańskich świadczeń socjalnych, w tym świadczeń rodzinnych.

Norwegia: osoba uprawniona do otrzymania świadczenia rodzinnego w Norwegii musi zamieszkiwać co najmniej 12 miesięcy w Norwegii. W przypadku legalnego zatrudnienia osoby zamieszkujące krócej mogą również otrzymać świadczenie.

Celem ustawy w części dotyczącej pomocy uchodźcom z Ukrainy jest dostosowanie polskich regulacji do decyzji wykonawczej Rady (UE) 2024/1836 z dnia 5 czerwca 2024 r. poprzez uregulowanie niektórych spraw w związku z masowym wjazdem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemców będących obywatelami Ukrainy oraz cudzoziemców nieposiadających obywatelstwa tego państwa, zamieszkających na stałe na jego terytorium, którzy opuścili terytorium Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt			
Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
cudzoziemcy	Liczba cudzoziemców posiadających zezwolenie na pobyt czasowy – 687 123, posiadających zezwolenie na pobyt stały – 104 943, liczba osób posiadających aktywny PESEL UKR – 992 582	Dane statystyczne Urzędu do Spraw Cudzoziemców i COI – 2025	Bieżąca weryfikacja, czy cudzoziemcy, którym przyznano prawo do świadczeń na rzecz rodziny przez cały okres świadczeniowy posiadają legalny pobyt na terytorium RP, zamieszkują w Polsce oraz czy wykazują aktywność związaną z rynkiem pracy.
Liczba wnioskujących o świadczenie 800+ z państw trzecich	317,2 tys.	Dane ZUS za okres świadczeniowy 2024/2025	Bieżąca weryfikacja aktywności zawodowej, legalności pobytu i zamieszkania na terytorium RP. Obowiązek osobistego stawiennictwa przy złożeniu wniosku o nadanie numeru PESEL.
Dzieci cudzoziemców z państw trzecich, na które pobierane są świadczenia	337,7 tys.	Dane ZUS na grudzień 2024 r.	Bieżąca weryfikacja, czy dzieci cudzoziemców, na które przyznano świadczenie przez cały okres świadczeniowy posiadają legalny pobyt na terytorium RP, zamieszkują w Polsce oraz czy uczęszczają do polskiego systemu oświaty.
Straż Graniczna	– Komendant Główny Straży Granicznej – 9 Komendantów oddziałów Straży Granicznej – 97 Komendantów placówek Straży Granicznej.	Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 914)	Wprowadzenie nowych rozwiązań umożliwiających weryfikowanie numeru PESEL cudzoziemców oraz przekazywanie danych cudzoziemców do ZUS.
ZUS	1	Dane administracyjne	Wprowadzenie nowych rozwiązań związanych z uzależnieniem wypłaty świadczenia wychowawczego (800+) cudzoziemcom z państw trzecich od aktywności zawodowej.
Uchodźcy z Ukrainy	Ok. 1 mln	Dane ze strony dane.gov.pl	Przedłużenie obowiązywania ustawy pozwoli na kontynuowanie pomocy uchodźcom należącym do grup szczególnie wrażliwych, przy jednoczesnym podniesieniu jakości gromadzonych w rejestrach państwowych danych. Obowiązek osobistej obecności małoletnich bez względu na wiek przy nadawaniu numeru PESEL UKR. Wprowadzenie nowych przesłanek utraty zezwolenia z art. 42a oraz określenie ile razy można o nie wnioskować. Doprecyzowanie przesłanek uzyskania świadczenia wychowawczego również na dzieci, które ukończyły szkołę ponadpodstawową przed ukończeniem 18. roku życia oraz spełniają obowiązek nauki przez naukę w szkole wyższej należącej do polskiego systemu szkolnictwa wyższego i nauki lub uczęszczanie na kwalifikacyjne kursy zawodowe. Od

			1 listopada 2025 r. pobyt w ośrodkach zbiorowego zakwaterowania jedynie dla grup wrażliwych. Uregulowanie legalności pobytu dla osób, które złożą do 4 marca 2026 r. wniosek o kartę pobytu (tzw. status CUKR), a jej jeszcze nie otrzymają.
województwie	16 wojewodów	Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. poz. 603, z późn. zm.)	Kontynuowanie realizacji zadań w związku z projektowanym wydłużeniem obowiązywania ustawy oraz od dnia 1 listopada 2025 r. zmniejszenie obowiązków związanych z organizacją ośrodków zakwaterowania zbiorowego.
Jednostki samorządu terytorialnego	2 873 (16 województw, 314 powiatów i 66 miasta na prawach powiatu oraz 2479 gmin)	Główny Urząd Statystyczny	Kontynuowanie do dnia 31 grudnia 2025 r. wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy.
Organy realizujące świadczenia rodzinne (gminy)	2479 gmin	Dane administracyjne	Kontynuowanie realizacji zadań w związku z projektowanym wydłużeniem terminów.
Liczba obywateli Ukrainy wykonujących zawody medyczne, których dotyczą zmiany proponowane w projekcie	Liczba obywateli Ukrainy, którzy otrzymali zgodę na wykonywanie zawodu: – pielęgniarki – 2 633 – położnej – 397 – lekarza i lekarza dentystry – 5 248	Dane Ministerstwa Zdrowia na dzień 30 czerwca 2025 r.	Uszczelnienie tzw. systemu uproszczonego umożliwiającego wykonywanie zawodu lekarza i lekarza dentystry przez obywateli Ukrainy oraz inne osoby, które uzyskały kwalifikacje lekarza lub lekarza dentystry poza Unią Europejską. Umożliwienie właściwym okręgowym izmom pielęgniarek i położnych przedłużenia warunkowego prawa wykonywania zawodu, które zostało przyznane na podstawie zgody Ministra Zdrowia na wykonywanie zawodu pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach tzw. procedury uproszczonej, do czasu ukończenia kształcenia zgodnego z wymogami Unii Europejskiej i kontynuację zatrudnienia w zawodzie pielęgniarki lub położnej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jednak nie dłużej niż o 3 lata.
Instytucje opieki nad dziećmi do lat 3	1131, z tego 675 w instytucjach gminnych oraz 456 w instytucjach tworzonych przez podmioty inne niż jst	Dane administracyjne	1. Uchylenie art. 28 ustawy, spowoduje, że od 1 stycznia 2026 r. nie będą mogły być wpisane do rejestru żłobków, klubów dziecięcych i wykazu dziennych opiekunów instytucje niespełniające wymogów z ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. 2. Instytucje, które powstały na podstawie art. 28 ustawy pomocowej w terminach określonych w zmienianej ustawie będą musiały potwierdzić spełnienie wymogów określonych w ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3:

			a) poprzez likwidację miejsc opieki stworzonych na mocy wyłączeń z ustawy pomocowej, b) poprzez pozyskanie stosownych dokumentów potwierdzających spełnienie wymogów sanitarnych i przeciwpożarowych (w przypadku żłobków decyzja właściwego państwowego inspektora sanitarnego i decyzja komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, w przypadku klubów dziecięcych pozytywna opinia wójta, burmistrza lub prezydenta miasta i decyzja komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej). Obie te czynności będą wymagały złożenia wniosków o zmianę wpisu a następnie dokonania przez gminy stosownych zmian w rejestrze. W przypadku lit. a dzieci, dla których zostaną zlikwidowane miejsca opieki, będą mogły zostać objęte opieką przez inną instytucję. Z rejestru wynika, że statystycznie 20% miejsc opieki w skali kraju jest nieobsadzonych. Należy także zaznaczyć, że w ramach programów MRPiPS są tworzone nowe miejsca opieki.
--	--	--	--

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt w zakresie zmian ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz innych ustaw zmienianych w tej ustawie (z wyjątkiem kwestii dotyczących warunków nabywania świadczenia wychowawczego oraz katalogu świadczeń opieki zdrowotnej, do których uchodźcy z Ukrainy nie będą uprawnieni), odpowiada swoim zakresem projektowi rządowemu (nr w Wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów UD249), który był przedmiotem szerokich konsultacji publicznych i został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677).

Projekt w ww. zakresie został przekazany do zaopiniowania następującym podmiotom:

- 1) Prokuratorowi Krajowemu;
- 2) Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego;
- 3) Prezesowi Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
- 4) Rzecznikowi Praw Obywatelskich;
- 5) Rzecznikowi Praw Dziecka;
- 6) Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- 7) Głównemu Inspektorowi Pracy;
- 8) wojewodom;
- 9) Konfederacji „Lewiatan”;
- 10) Business Centre Club – Związkowi Pracodawców;
- 11) Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej;
- 12) Federacji Przedsiębiorców Polskich;
- 13) Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych;
- 14) Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu „Solidarność”;
- 15) Forum Związków Zawodowych;
- 16) Związkowi Rzemiosła Polskiego;

- 17) Polskiemu Towarzystwu Gospodarczemu;
- 18) Związkowi Przedsiębiorców i Pracodawców.

W ramach konsultacji publicznych projekt w ww. zakresie został przekazany członkom grupy roboczej do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi wspierającej działania Zespołu do spraw Migracji, a w szczególności następującym podmiotom:

- 1) Caritas Polska;
- 2) Fundacja „Centrum Białoruskiej Solidarności”;
- 3) Fundacja Dialog;
- 4) Fundacja dla Migrantów „Dobry Start” im. A. G. Farah;
- 5) Fundacja Emic;
- 6) Fundacja Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej;
- 7) Fundacja Polskie Forum Migracyjne;
- 8) Fundacja Q;
- 9) Fundacja To Proste;
- 10) Fundacja Ukraina;
- 11) Fundacja „W Stronę Dialogu”;
- 12) Helsińska Fundacja Praw Człowieka;
- 13) IOM;
- 14) Klub Inteligencji Katolickiej;
- 15) Koalicja Organizacji Mniejszościowych i Migranckich;
- 16) Konsorcjum Migracyjne;
- 17) NGO Forum „Razem”;
- 18) Polski Czerwony Krzyż;
- 19) Stowarzyszenie Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć;
- 20) Stowarzyszenie „Dla Ziemi”;
- 21) Stowarzyszenie Homo Faber;
- 22) Stowarzyszenie Interwencji Prawnej;
- 23) UNHCR;
- 24) Zjednoczony Gabinet Przejściowy Białorusi.

Projekt w ww. zakresie został również przekazany do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Pozostała część projektu została skonsultowana z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

Projektowana ustawa jest procedowana w trybie odrębnym, polegającym m. in. na pominięciu konsultacji publicznych i opiniowania.

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]										
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Łącznie
Dochody ogółem											
budżet państwa											
JST											
pozostałe jednostki (oddzielnie)											
Wydatki ogółem	9,78	22,8	3	3	3	3	3	3	3	3	56,58
budżet państwa	9,78	22,8	3	3	3	3	3	3	3	3	56,58
JST											

pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Źródła finansowania	W zakresie finansowania rozwiązań dotyczących weryfikacji prawa do świadczeń na rzecz rodziny dla cudzoziemców źródłem finansowania jest budżet państwa. Budżet państwa w części 27 – Informatyzacja, na podstawie wcześniej ponoszonych wydatków na zmiany w rejestrze PESEL oszacowano, że koszt wprowadzenia zmian nie przekroczy 0,8 mln zł (jednorazowo). Budżet państwa w części 42 – Sprawy wewnętrzne, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, w zakresie środków będących w dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej – 19 mln zł jednorazowo oraz obsługa zadania: 0,64 mln zł rocznie. Środki zostaną przeznaczone na modernizację i rozbudowę Centralnego Systemu Informatycznego Straży Granicznej, tak aby zapewnić niezbędne oprogramowanie oraz odpowiednią wydajność i moc obliczeniową dla zwiększonego wolumenu danych cudzoziemców. Ponadto roczny serwis i obsługa nowych zadań wyniesie 0,64 mln zł. Budżet państwa w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych oszacował koszt zmian w systemach teleinformatycznych ZUS na kwotę 9,78 mln zł, a w latach następnych roczny koszt serwisu na kwotę 1,16 mln zł. Dodatkowo wzrost pracochłonności związany z realizacją nowych zadań pociągnie za sobą po stronie ZUS roczne koszty w wysokości 1,2 mln zł. Oznacza to konieczność sfinansowania jednorazowego nakładu na poziomie 9,78 mln zł i dodatkowe roczne wydatki w kwocie 2,36 mln zł. Łącznie zbudowanie odpowiednich połączeń między rejestrami państwowymi w celu automatycznej weryfikacji określonych danych będzie się wiązało z kosztem w wysokości 29,58 mln zł, a serwis systemów i obsługa nowych zadań nie przekroczy 3 mln zł. rocznie w perspektywie 10 lat. W zakresie finansowania rozwiązań dotyczących zapewnienia ochrony czasowej uchodźcom wojennym z Ukrainy źródłem finansowania jest Fundusz Pomocy. Przewiduje się ewentualne zasilenie Funduszu Pomocy z oszczędności powstałych w jednostkach sektora finansów publicznych lub budżetowych rezerwach celowych na podstawie mechanizmów określonych w ustawie. Rozszerzono również katalog źródeł finansowania Funduszu Pomocy o kredyty i pożyczki zaciągane przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rzecz Funduszu, które byłyby objęte gwarancją Skarbu Państwa. Uelastycznienie procesu finansowania potrzeb Funduszu Pomocy poprzez uzupełnienie możliwych źródeł pozyskania środków o kredyty i pożyczki jest szczególnie istotne z punktu widzenia możliwości skorzystania z finansowań oferowanych lub gwarantowanych przez międzynarodowe instytucje finansowe. Finansowania takie mają nierzadko charakter programów preferencyjnych, w tym we współpracy z bankami komercyjnymi, dających możliwość pozyskania środków po koszcie niższym niż uzyskiwany w ramach standardowych instrumentów rynkowych.											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Proponowane zmiany mają na celu uszczelnienie systemu przyznawania świadczeń dla cudzoziemców z państw trzecich, co z kolei powinno spowodować zmniejszenie wydatków z budżetu państwa przewidzianych na wypłatę świadczeń dla tych cudzoziemców o co najmniej 10% w stosunku do wydatków na świadczenia przyznawane na dotychczasowych warunkach. Kwestia powiązania aktywności zawodowej z wypłacaniem świadczenia wychowawczego nie była dotąd przedmiotem publikowanej analizy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Nie publikowano również diagnozy dotyczącej prób wyłudzenia świadczenia wychowawczego, czy też prób podawania przez cudzoziemców nieprawdziwych danych do rejestrów publicznych. Z kolei przepisy dotyczące powiązania wypłaty świadczenia wychowawczego z obowiązkiem szkolnym na podstawie ustawy pomocowej zaczęły obowiązywać w okresie świadczeniowym od 1 czerwca 2025 r. do 31 maja 2026 r., tak więc nie ma jeszcze analiz w tym zakresie. Mając na uwadze powyższe przy tworzeniu metodologii obliczania oszczędności uwzględniono nie tylko dane liczbowe, ale także dane wynikające z różnych raportów i publikacji, czy też informacje z rozmów o próbach nadużyć z przedstawicielami urzędów											

wojewódzkich, jednostek samorządu terytorialnego i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Z danych liczbowych wzięto pod uwagę dane: z raportu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Informacja o zatrudnieniu cudzoziemców w Polsce – 2024 rok”, tj. liczbę zezwoleń na pracę w latach 2023–2024, liczbę oświadczeń o powierzeniu pracy w latach 2023–2024 (przy uwzględnieniu procentowych danych z ostatnich lat sytuacji niepodjęcia pracy), liczbę osób fizycznych, którzy podali inne niż polskie obywatelstwo w zgłoszeniu do ubezpieczenia emerytalnego i rentowego w latach 2023–2024, dane Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie pobytu czasowego i stałego, dane publikowane co miesiąc przez Główny Urząd Statystyczny „Cudzoziemcy wykonujący pracę w Polsce”. Dane te porównano z danymi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, tj. liczbą wypłacanych świadczeń wychowawczych na rzecz dzieci obcokrajowców w 2024 r. – 337,7 tys. W związku z tym, że mechanizmy związane z kontrolą zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wstrzymywaniem świadczeń są obecnie zawarte w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, wzięto również pod uwagę liczbę zdarzeń: wstrzymania wypłat świadczenia wychowawczego w związku z opuszczeniem Polski – 49 tys. oraz uchylecia prawa do świadczeń – 19 tys.

Uwzględniono również ogólną liczbę prowadzonych obecnie przez ZUS postępowań o zwrot nienależnie pobranego świadczenia przez cudzoziemców, która wynosi ponad 52 tys. Zdecydowana większość tych spraw dotyczy obywateli Ukrainy ze statusem UKR (ponad 51 tys.). Skuteczność w odzyskiwaniu nienależnie pobranych świadczeń od cudzoziemców, pomimo dużej pracochłonności procesu, jest znacznie niższa niż w przypadku obywateli RP, co głównie wynika z opuszczania przez nich Polski. Uwzględniono również liczbę osób, które będą mogły wystąpić o status CUKR – 860,5 tys. i przestaną mieć do nich zastosowanie mechanizmy weryfikacyjne ustawy pomocowej.

Mając na uwadze powyższe dane oszacowano, że proponowane rozwiązania mogą spowodować zmniejszenie wydatków z budżetu państwa przewidzianych na wypłatę świadczeń dla cudzoziemców o 10% w stosunku do wydatków na świadczenia przyznawane na dotychczasowych warunkach. Nie ma jednak możliwości dokładnego oszacowania tych kwot z rozbiciem na lata. Jednocześnie niezbędne jest jednorazowe przeznaczenie środków na zbudowanie odpowiednich połączeń między rejestrami państwowymi w celu automatycznej weryfikacji określonych danych w wysokości 29,58 mln zł. Ww. kwota zostanie przeznaczona w głównej mierze na zmiany w systemach dziedzinowych do obsługi działań poszczególnych służb i instytucji. Przewidziane koszty wdrożenia projektowanego systemu są znacznie niższe niż kwota już stwierdzonych nienależnie pobranych świadczeń od cudzoziemców. Niemożliwa do określenia jest kwota świadczeń pobieranych niezgodnie z prawem, które nie są obecnie wykrywane przez brak narzędzi służących do tego celu. Należy zauważyć, że wykrywalność nienależnie pobranych świadczeń wśród uchodźców z Ukrainy ze statusem UKR, po wprowadzeniu automatycznych narzędzi weryfikacyjnych w ustawie o pomocy wzrosła kilkukrotnie. Skuteczniejsza wykrywalność i automatyczna weryfikacja spowodowały z kolei znaczący spadek prób wyłudzeń w kolejnych okresach. Z danych ZUS wynika, że ponad 80% nienależnie pobranych świadczeń dla obywateli z Ukrainy ze statusem UKR zostało wypłaconych przed wprowadzeniem automatycznej weryfikacji informacji o przekroczeniach granic w rejestrze Straży Granicznej. Dlatego też tak ważne jest, żeby mechanizmami automatycznej weryfikacji zostali objęci wszyscy cudzoziemcy z państw trzecich, którzy pobierają świadczenia i aby powstałe narzędzia mogły być wykorzystane również po zakończeniu funkcjonowania ustawy o pomocy.

Jeśli chodzi o wydłużenie niektórych narzędzi wsparcia dla uchodźców z Ukrainy, to nadal będą one finansowane z Funduszu Pomocy. Obecny plan finansowy Funduszu Pomocy do 30 września 2025 r. wynosi 8 241 mln zł. Zgodnie z danymi oszacowanymi na podstawie danych Narodowego Funduszu Zdrowia za okres I–VI 2025 r., wprowadzenie dodatkowych ograniczeń w dostępie do świadczeń opieki zdrowotnej w odniesieniu do osób uprawnionych na podstawie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w okresie 01.10.2025 – 04.03.2026 r.

przyniesie szacowane oszczędności w wysokości co najmniej 29,31 mln zł w odniesieniu do świadczeń w rodzaju rehabilitacja lecznicza, leczenie stomatologiczne, programy lekowe, zabiegi zaćmy, endoprotezoplastyka, koszty profilaktycznych programów zdrowotnych finansowanych ze środków własnych NFZ, zaopatrzenie w wyroby medyczne i ich naprawa, refundacja leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia. Dodatkowe oszczędności związane z ww. ograniczeniami na obecnym etapie nie są możliwe do oszacowania. W związku z rozwiązaniami proponowanymi w nowelizacji ustawy prognozuje się, że wydatki w zakresie zbiorowego zakwaterowania będą spadać. Niezbędne jest jednak zapewnienie finansowania określonych narzędzi w okresie, o który przedłużone zostaje obowiązywanie ustawy. Zapotrzebowanie na IV kw. 2025 r. zostało oszacowane w wysokości 914,8 mln, a na I kw. 2026 r. w wysokości 1 185,95 mln zł (uwzględniając fakt, że zobowiązania powstałe w grudniu 2025 r. zostaną zapłacone na początku roku ze środków przewidzianych na 2026 r.). Środki te zostaną przeznaczone na pokrycie wydatków edukacji małoletnich, poniesionych do 31 grudnia 2025 r., oraz świadczeń zdrowotnych, świadczeń na rzecz rodziny, wypłacanych przez ZUS, pobytu uchodźców w ośrodkach zbiorowego zakwaterowania do czasu ustania obowiązywania ustawy. Ponadto na I kw. 2026 r. w części, której dysponentem jest MSWiA, zaplanowano również środki w wysokości 43 mln zł na zadania Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych, której wydatki w latach ubiegłych były pokrywane z części, której dysponentem jest KPRM. Wskazane w załączniku kwoty są wynikiem wyliczeń dokonanych przez resorty w oparciu o wysokość wydatków dotychczas ponoszonych na poszczególne zadania przy uwzględnieniu zmiany wysokości niektórych świadczeń lub zmiany liczby świadczeniobiorców. Wydłużenie finansowania zadań oświatowych z Funduszu Pomocy do końca 2025 r. przełoży się na koszt dodatkowych zadań oświatowych, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w wysokości ok. 500 mln zł w 2025 r. (październik–grudzień). Kwota ta została skalkulowana na podstawie liczby dzieci i uczniów w roku szkolnym 2024/2025. Wydatki na zadania oświatowe w IV kw. 2025 r. zostaną pokryte z oszczędności, powstałych w trakcie 2025 r., w związku z czym plan Funduszu Pomocy w tym zakresie na 2025 r. nie ulegnie zwiększeniu. Ministerstwo Finansów w porozumieniu z Ministerstwem Edukacji planuje, że finansowanie zadań oświatowych związanych z dziećmi ukraińskimi odbywać się będzie na ogólnych zasadach i zostanie uwzględnione w kalkulacji potrzeb oświatowych dla jednostek samorządu terytorialnego na 2026 r. Podział potrzeb oświatowych będzie przedmiotem konsultacji ze stroną samorządową. Sposób finansowania oświaty, począwszy od 2026 r., zostanie określony przy kolejnej nowelizacji przepisów w tym zakresie po dokonaniu uzgodnień ze stroną samorządową.

Załącznik obejmuje również zapotrzebowanie ministra właściwego do spraw informatyzacji na realizację zadań związanych z zapewnieniem łączności na terytorium Ukrainy dla obywateli tego państwa, udostępnieniem i utrzymaniem mobilnego centrum przetwarzania danych na potrzeby państwowych zasobów informatycznych i publicznych rejestrów elektronicznych Państwowej Służby Podatkowej Ukrainy oraz na potwierdzanie tożsamości obywateli Ukrainy i wprowadzanie danych do rejestru danych kontaktowych na podstawie ustawy.

Pozostałe zmiany ze względu na swój doprecyzowujący bądź uelastyczniający charakter oraz stosowane procedury nie będą generowały dodatkowych wydatków ze strony budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	<i>Łącznie (0–10)</i>
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa	-	-	-	-	-	-	-
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw		-	-	-	-	-	-

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	-	-	-	-	-	-	
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Proponowane rozwiązania spowodują, że cudzoziemcy będą dążyć do legalnego zatrudnienia, co powinno ograniczyć zatrudnienie w „szarej strefie” i promować pracodawców stosujących przepisy prawa pracy przy zatrudnianiu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Proponowane rozwiązania spowodują, że cudzoziemcy będą dążyć do legalnego zatrudnienia, co powinno ograniczyć zatrudnienie w „szarej strefie” i promować pracodawców stosujących przepisy prawa pracy przy zatrudnianiu. Przedsiębiorcy zyskają dostęp do szerszej puli pracowników gotowych do legalnego zatrudnienia, co jest szczególnie ważne w branżach takich jak gastronomia, budownictwo, usługi czy handel. Cudzoziemcy będą bardziej zainteresowani utrzymaniem legalnego zatrudnienia, co może oznaczać dla przedsiębiorców mniejszą rotację pracowników, niższe koszty rekrutacji i szkoleń oraz większą efektywność zespołu.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Osoby podejmujące zatrudnienie szybciej uczą się języka, zdobywają kontakty i rozumieją realia życia w Polsce, co sprzyja stabilności i rozwojowi całej rodziny. Jednocześnie projektowana ustawa zawiera przepisy, które będą przeciwdziałały wykluczeniu społecznemu cudzoziemców, którzy mają trudności z podjęciem pracy lub tę pracę tracą czy też osób, które z obiektywnych przyczyn nie mogą podjąć zatrudnienia, a wcześniej pracowały legalnie. Powiązanie wypłaty świadczenia z aktywnością zawodową promuje odpowiedzialność i aktywną postawę wśród cudzoziemców. To jasny sygnał, że wsparcie państwa idzie w parze z osobistym zaangażowaniem w życie społeczne i gospodarcze kraju. Takie podejście buduje pozytywny wizerunek cudzoziemców z państw trzecich w oczach obywateli polskich. Dodatkowo wymóg aktywności zawodowej jako warunek uzyskania świadczenia wychowawczego sprzyja lepszej integracji cudzoziemców z polskim rynkiem pracy i społeczeństwem.						
Niemierzalne	-	-						
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu								
☐ nie dotyczy								
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).				☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy				
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:				☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:				
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.				☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy				
Komentarz: Wprowadzone obciążenia dla Ministerstwa Cyfryzacji, Straży Granicznej i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Obciążenie będzie wynikało z konieczności rozbudowania obecnie funkcjonujących systemów, stworzenia odpowiednich połączeń między nimi, a także ręcznej obsługi pewnej liczby przypadków, które nie będą możliwe do rozpatrzenia w całości w sposób automatyczny, np. gdy zostaną wykryte rozbieżności w danych, przedstawionych przez cudzoziemca różnym instytucjom, zwłaszcza w okresie przed wejściem w życie projektowanych rozwiązań. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, po wzroście wykrywalności zaistnienia przesłanek, które mają wpływ na prawo do świadczeń, będzie prawdopodobnie prowadził więcej postępowań o uchylenie prawa do świadczeń i zwrocie tych nienależnie pobranych. Informowanie obywateli Ukrainy o nowych przepisach odbywać się będzie za pośrednictwem kanałów komunikacji, w tym stron internetowych resortów odpowiedzialnych merytorycznie za wprowadzone zmiany do przepisów, strony internetowej Urzędu do Spraw Cudzoziemców, stron internetowych wojewodów. Informacje zostaną również przygotowane w języku ukraińskim i rosyjskim, w celu ułatwienia ich zrozumienia. Planowane jest również docieranie z informacją o planowanych zmianach w funkcjonowaniu ośrodków zbiorowego zakwaterowania do osób je zamieszkujących przez pracowników urzędów								

wojewódzkich jak i partnerów współpracujących z MSWiA przy projekcie „Wspólnie do niezależności”. W kampanię informacyjną zostaną również włączone organizacje pozarządowe wspierające uchodźców. Informacje będą również udzielane przez kampanię medialną jak i kanały komunikacyjne używane przez obywateli Ukrainy. Projekt zmniejsza obciążenia wojewodów oraz podmiotów, które mogą zapewnić pomoc obywatelom Ukrainy polegającą na zapewnieniu zakwaterowania i wyżywienia przez ograniczenie liczby osób zamieszkujących te obiekty jedynie do grup wrażliwych oraz zwiększenie minimalnej liczby osób mogących zamieszkiwać te obiekty. Miejsca w instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3, chcąc dalej prowadzić obiekty, muszą dostosować wymagania do norm określonych w przepisach prawa dla tego typu obiektów.

9. Wpływ na rynek pracy

Połączenie prawa do świadczeń z aktywnością zawodową wpłynie na dążenie cudzoziemców do posiadania legalnego zatrudnienia, co z kolei pozwoli na lepsze monitorowanie rynku pracy. Projektowane rozwiązania mogą przyczynić się do zwiększenia liczby cudzoziemców podejmujących legalne zatrudnienie, co może pozytywnie wpłynąć na zaspokojenie potrzeb rynku pracy w branżach, gdzie brakuje pracowników.

Przedłużenie dotychczasowych rozwiązań związanych z rynkiem pracy oraz legalnością pobytu osób, które złożyły wniosek o kartę pobytu (tzw. status CUKR), a jej nie otrzymają do dnia 4 marca 2026 r. ma przeciwdziałać odpływowi pracowników z rynku pracy w sektorach o niskiej atrakcyjności dla obywateli polskich.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☒ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Obecne systemy, wykorzystywane przez Ministerstwo Cyfryzacji, Straż Graniczną i Zakład Ubezpieczeń Społecznych do obsługi cudzoziemców, zostaną rozbudowane i powstaną nowe połączenia, które pozwolą na bieżąco wymieniać dane między tymi systemami, weryfikując jednocześnie zgodność pozostałych danych. Dzięki temu wolumen danych cudzoziemców z państw trzecich, przechowywanych w rejestrach państwowych, wzrośnie, a ich jakość ulegnie poprawie.	

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Projektowana ustawa wejdzie w życie – co do zasady – z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przedstawia Radzie Ministrów sprawozdanie z liczby wstrzymanych świadczeń na rzecz rodziny oraz wszczętych postępowań o zwrot nienależnie pobranych świadczeń przez cudzoziemców z państw trzecich na podstawie przesłanek wynikających z projektowanych rozwiązań. Sprawozdanie jest składane w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, za który jest składane sprawozdanie.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Zapotrzebowanie dysponentów Funduszu Pomocy na środki w IV kw. 2025 i I kw. 2026 r.

Środki z Funduszu Pomocy

Dysponent	Zapotrzebowanie na IV kw. 2025 r.	Zapotrzebowanie na I kw. 2026 r.
Minister właściwy ds. rodziny	72 200 000,00 zł	76 505 000,00 zł
Minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego	22 926 000,00 zł	14 559 000,00 zł
Zakład Ubezpieczeń Społecznych	443 678 000,00 zł	561 415 000,00 zł
Minister właściwy ds. zdrowia	102 200 000,00 zł	176 200 000,00 zł
Minister właściwy ds. wewnętrznych*	231 355 000,00 zł	321 196 000,00 zł
Minister właściwy ds. oświaty i wychowania	- zł	2 000 000,00 zł
Minister właściwy ds. finansów publicznych	- zł	- zł
Minister właściwy ds. informatyzacji	42 445 000,00 zł	34 077 000,00 zł
Razem	914 804 000,00 zł	1 185 952 000,00 zł

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia

**w sprawie nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna oraz zapewnieniem
odpowiednich warunków opieki i wychowania**

Na podstawie art. 25¹ ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, 620 i 621) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa sposób i tryb sprawowania nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna, o którym mowa w art. 25¹ ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, zwanej dalej „ustawą”, oraz osób, o których mowa w art. 27e pkt 2 tej ustawy oraz nad zapewnieniem dziecku odpowiednich warunków opieki i wychowania, w tym przestrzegania praw dziecka.

§ 2. Kontrola może być przeprowadzana w sposób:

- 1) kompleksowy – obejmujący całokształt działań kontrolowanego w zakresie realizacji zadań określonych w ustawie;
- 2) problemowy – obejmujący sprawdzenie realizacji wybranego zadania lub grupy zadań realizowanych przez kontrolowanego;
- 3) sprawdzający – obejmujący stwierdzenie wykonania zaleceń pokontrolnych;
- 4) doraźny – obejmujący badanie prawidłowości działania kontrolowanego w zakresie określonego zagadnienia wynikającego ze skargi, wniosku lub informacji pochodzących ze środków komunikacji społecznej;

§ 3. Kontrolę prowadzi się zgodnie z rocznym planem kontroli opracowanym przez dyrektora właściwej jednostki przeprowadzającej kontrolę, z wyjątkiem kontroli doraźnej i kontroli sprawdzającej.

¹⁾ Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – rodzina, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2715).

§ 4. 1. Kontrolę przeprowadza się na podstawie upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, zwanego dalej „upoważnieniem”, wydanego w formie pisemnej przez organ upoważniony do kontroli.

2. Upoważnienie zawiera:

- 1) oznaczenie organu upoważnionego do kontroli;
- 2) datę wydania upoważnienia;
- 3) numer upoważnienia;
- 4) imię i nazwisko kontrolujących;
- 5) zakres kontroli;
- 6) miejsce i datę rozpoczęcia oraz datę zakończenia kontroli;
- 7) imię, nazwisko oraz podpis dyrektora jednostki udzielającej upoważnienia.

3. W trakcie przeprowadzania kontroli organ upoważniony do kontroli, w uzasadnionych przypadkach, może zmienić zakres i termin kontroli lub skład zespołu, o którym mowa w ust. 1 albo ust. 2, wydając nowe upoważnienie.

§ 5. 1. Kontrola jest przeprowadzana przez zespół składający się z co najmniej dwóch kontrolujących, zgodnie z programem kontroli zatwierdzonym przez organ upoważniony do kontroli przed wydaniem upoważnienia.

2. W szczególnych przypadkach kontrola może być przeprowadzona przez jedną osobę.

§ 6. Na co najmniej 3 dni przed rozpoczęciem kontroli, o której mowa w § 2 pkt 1 i 2, organ upoważniony do kontroli zawiadamia w postaci papierowej lub elektronicznej kontrolowanego o miejscu, zakresie i terminie kontroli.

§ 7. 1. Przed przystąpieniem do kontroli kontrolujący okazują kontrolowanemu upoważnienie oraz legitymacje służbowe.

2. Czynności kontrolne mogą być dokonywane w obecności kontrolowanego lub osoby przez niego upoważnionej.

3. Kontrolowany pisemnie wskazuje osobę upoważnioną, o której mowa w ust. 2, reprezentującą go w trakcie kontroli.

§ 8. 1. Kontrolujący dokonują ustaleń stanu faktycznego na podstawie zebranych w toku kontroli dowodów.

2. Czynności kontrolne polegają na:

- 1) badaniu dokumentów;
- 2) żądaniu udzielenia wyjaśnień w wyznaczonym terminie oraz na przyjmowaniu wyjaśnień;

3) przeprowadzaniu oględzin.

3. Dowodami są w szczególności: dokumenty, wyniki oględzin, pisemne wyjaśnienia i oświadczenia świadków oraz opinie specjalistów.

4. Kontrolowany potwierdza za zgodność z oryginałem sporządzone kopie dokumentów i wydruków. W przypadku odmowy potwierdzenia za zgodność z oryginałem kopii dokumentów i wydruków potwierdza je kontrolujący, o czym czyni wzmiankę w protokole kontroli.

5. Protokół kontroli zawiera:

- 1) nazwę miejsca podlegającego kontroli, jego adres, a także, jeżeli jest to potrzebne, imiona i nazwiska opiekunów wskazanych przez władze ukraińskie;
- 2) datę rozpoczęcia i zakończenia kontroli;
- 3) imiona i nazwiska kontrolujących oraz osób ze strony kontrolowanego uczestniczących w czynnościach związanych z postępowaniem kontrolnym, a także osób składających wyjaśnienia w toku kontroli;
- 4) określenie miejsca kontroli, szczegółowego zakresu kontroli i okresu objętego kontrolą;
- 5) opis stanu faktycznego stwierdzonego w toku kontroli, w tym opis ustalonych nieprawidłowości lub naruszeń prawa, z uwzględnieniem, o ile to możliwe, przyczyn powstania, zakresu i skutków tych nieprawidłowości lub naruszeń oraz wskazanie osób za nie odpowiedzialnych;
- 6) w przypadku załączników, opis załączników stanowiących część składową protokołu kontroli;
- 7) określenie stwierdzonych zagrożeń dla prawidłowej realizacji zadań wynikających z nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna, o którym mowa w art. 25¹ ust. 1 ustawy, a także osób, o których mowa w art. 27e pkt 2 ustawy, w szczególności zapewnienia przez wymienionego wyżej opiekuna, a także osoby, o których mowa w art. 27e pkt 2 ustawy, osobom, o których mowa w art. 27e pkt 1 ustawy, odpowiednich warunków opieki i wychowania;
- 8) informację o możliwości zgłaszania umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w protokole kontroli, o których mowa w §10 ust. 3.

6. Protokół kontroli sporządza się w postaci papierowej lub elektronicznej w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach - po jednym dla kontrolowanego i dla organu upoważnionego do kontroli.

§ 9. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości lub naruszeń prawa, w protokole kontroli dokonuje się odpowiedniej adnotacji.

§ 10. 1. Protokół kontroli podpisują kontrolujący i przekazują kontrolowanemu w celu podpisania w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu przez kontrolowanego. Jeżeli protokół kontroli jest sporządzony w postaci papierowej, każda strona protokołu kontroli jest parafowana przez kontrolujących i kontrolowanego.

2. Protokół kontroli może być dostarczony kontrolowanemu za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 1640 oraz z 2024 r. poz. 467, 1222 i 1717) lub w sposób przewidziany w art. 4 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1045 i 1841); w przypadku dostarczania protokołu za pośrednictwem operatora pocztowego stosuje się odpowiednio art. 44 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572).

3. Kontrolowany może zgłosić, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowane zastrzeżenia co do ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się w postaci papierowej lub elektronicznej w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

4. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń kontrolujący dokonują ich analizy i, w miarę potrzeby, podejmują dodatkowe czynności kontrolne, a w przypadku stwierdzenia zasadności zastrzeżeń – zmieniają lub uzupełniają odpowiednią część protokołu kontroli.

5. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń w całości lub w części kontrolujący przekazują na piśmie swoje stanowisko zgłaszającemu zastrzeżenia.

§ 11. 1. Kontrolowany może odmówić podpisania protokołu kontroli.

2. O odmowie podpisania protokołu kontroli kontrolujący zamieszczają wzmiankę w protokole.

3. Brak podpisanego protokołu kontroli przekazanego kontrolowanemu zgodnie z §10 ust. 1 albo niezgłoszenie zastrzeżeń do jego treści w terminie, o którym mowa w §10 ust. 3, uznaje się za odmowę podpisania protokołu kontroli.

§ 12. 1. W przypadku stwierdzenia w wyniku kontroli nieprawidłowości lub naruszeń prawa w zakresie przedmiotu kontroli organ upoważniony do kontroli, niezwłocznie po podpisaniu protokołu kontroli, sporządza wystąpienie pokontrolne, które przekazuje kontrolowanemu.

2. Wystąpienie pokontrolne zawiera opis stwierdzonych nieprawidłowości lub naruszeń prawa, a także uwagi i zalecenia pokontrolne zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości lub naruszeń prawa oraz termin wykonania zaleceń.

3. Jeżeli stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości lub naruszenia prawa wskazują na konieczność podjęcia działań przez właściwe organy państwowe lub samorządowe, organ upoważniony do kontroli przekazuje wystąpienie pokontrolne do tych organów oraz informuje o tym kontrolowanego.

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**MINISTER RODZINY, PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

U Z A S A D N I E N I E

Przedmiotowy projekt rozporządzenia został sporządzony na podstawie art. 25¹ ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, z późn. zm.). W związku z nowelizacją tej ustawy dodany został przepis upoważniający do wydania rozporządzenia dotyczącego nadzoru, zgodnie z którym minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna, o którym mowa w art. 25¹ ust. 1, a także osób, o których mowa w art. 27e pkt 2, oraz nad zapewnieniem dziecku odpowiednich warunków opieki i wychowania, biorąc pod uwagę przestrzeganie praw dziecka i dobro dziecka.

Celem wprowadzanych rozwiązań jest dookreślenie norm art. 25¹ ust. 2 w kwestii nadzoru i kontroli nad osobami opiekującymi się dziećmi z ukraińskich placówek pieczy zastępczej przebywającymi w Polsce.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa kontrolę sprawuje powiatowe centrum pomocy rodzinie właściwe ze względu na miejsce pobytu dziecka z ukraińskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej. W ustawie brak jest opisu prowadzenia czynności kontroli oraz zapisów dot. stosowania harmonogramów kontroli. Zmiana ma na celu zbliżenie standardu opieki nad dziećmi z ukraińskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej do wymagań obowiązujących w polskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej biorąc pod uwagę przestrzeganie praw dziecka i dobro dziecka.

W związku z faktem, że kwestia ww. nadzoru wynika z aktualnie obowiązujących przepisów, zmiana nie będzie generować skutków finansowych.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projektowana regulacja nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

Projektowana regulacja nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), więc nie podlega obowiązkowi notyfikacji.

Projektowane rozporządzenie nie będzie wymagało notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 702).

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedłożenia instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, o którym mowa w § 39 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów projekt podlega udostępnieniu w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projektowane rozporządzenie zostanie przesłane do konsultacji, opiniowania, a także zostanie przekazane do uzgodnień międzyresortowych.

Projektowana regulacja:

- nie stwarza zagrożeń korupcyjnych,
- nie ma wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny i osób niepełnosprawnych ani osób starszych,
- nie wywiera skutków społeczno-gospodarczych i nie ma wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym działalność mikroprzedsiębiorców i małych i średnich przedsiębiorstw.

W ocenie projektodawcy nie ma możliwości osiągnięcia projektowanego celu w innym trybie niż droga legislacyjna.

Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna oraz zapewnieniem odpowiednich warunków opieki i wychowania Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Pani Aleksandra Gajewska – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Pan Michał Guć – Zastępca Dyrektora Departamentu Demografii Tel. 538 11 74 90	Data sporządzenia 01.09.2025 Źródło: Upoważnienie ustawowe Nr w wykazie prac
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Pobyt dzieci z ukraińskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej w Polsce jest rozwiązaniem w wyjątkowym, spowodowanym sytuacją wojny w Ukrainie. Zgodnie z art. 25¹ ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, z późn. zm.) dziecko z ukraińskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun ustanowiony przez władze ukraińskie, natomiast w myśl art. 25¹ ust. 2 cytowanej ustawy, nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna sprawuje powiatowe centrum pomocy rodzinie właściwe ze względu na miejsce pobytu dziecka z ukraińskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej. Należy przyjąć, że słowo „nadzór” jest pojęciem szerszym od słowa „kontrola” i swoim znaczeniem obejmuje nie tylko czynności sprawdzające, ale także bezpośrednią ingerencję w realizację obowiązków opiekuna. Istotą nadzoru jest możliwość wpływania na działania podejmowane przez podmiot, nad którym sprawowany jest nadzór. Dlatego kontrola wpisuje się w procedurę nadzoru i co do zasady stanowi etap poprzedzający ewentualne zastosowanie środków nadzorczych.

Charakter środków nadzorczych zastosowanych w art. 25¹ ust. 3 ustawy specjalnej – „nadzór, o którym mowa w ust. 2, obejmuje w szczególności kontrolę zapewnienia przez opiekuna, o którym mowa w ust. 1, a także osoby, o których mowa w art. 27e pkt 2, osobom, o których mowa w art. 27e pkt 1, odpowiednich warunków opieki i wychowania” – wymusza więc konieczność uregulowania ich zakresu przedmiotowego i podmiotowego.

Podsumowując, uzasadnienie dla przygotowania rozporządzenia jest silnie umotywowane potrzebą zapewnienia skutecznego, jednolitego i kompleksowego nadzoru nad opiekunem wskazanym przez władze ukraińskie i odpowiednimi warunkami opieki i wychowania osób, o których mowa w art. 27e ust. 2. Precyzyjne uregulowanie zakresu przedmiotowego i podmiotowego nadzoru w rozporządzeniu jest niezbędne dla ochrony dobra dziecka i prawidłowego funkcjonowania całej instytucji opiekuna tymczasowego.

Pozostawienie tak ważnych kwestii bez szczegółowych wytycznych mogłoby prowadzić do braku jednolitości w działaniu ośrodków pomocy społecznej, potencjalnych zaniedbań lub nieefektywności nadzoru. Brak rozporządzenia skutkuje różnymi interpretacjami i praktykami w poszczególnych ośrodkach pomocy społecznej. Rozporządzenie jest niezbędne, aby zapewnić jednolite standardy nadzoru na terenie całego kraju.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Rozwiązaniem optymalnym jest wydanie rozporządzenia w sprawie nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna oraz zapewnieniem odpowiednich warunków opieki i wychowania. Efektem wprowadzenia aktu normatywnego będzie systemowe ujęcie uregulowania standardów środków nadzorczych wobec ustawowego nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna ustanowionego przez władze ukraińskie oraz odpowiednich warunków opieki i wychowania osób, o których mowa w art. 27e pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Dzięki rozporządzeniu, każdy małoletni z ukraińskiej pieczy zastępczej będzie objęty właściwą ochroną, niezależnie od miejsca pobytu w Polsce oraz gwarancją, że nadzór nad jego opiekunem będzie sprawowany w ten sam sposób i z taką samą dbałością o jego dobro. Dzięki rozporządzeniu wszystkie ośrodki pomocy społecznej będą stosować te same kryteria i procedury weryfikacji warunków opieki. Zapobiegnie to powstawaniu „wysp” lepszych lub gorszych praktyk i zapewni, że każde dziecko, niezależnie od miejsca pobytu w Polsce, będzie objęte opieką o podobnym, wysokim standardzie, co dodatkowo buduje zaufanie do PCPRu.

Pracownicy socjalni i inni specjaliści z ośrodków pomocy społecznej otrzymają konkretne narzędzia i ramy działania. Nie będą zmuszeni improwizować ani tworzyć własnych procedur, co oszczędzi czas i zasoby. Jasno określone kryteria oceny i procedury postępowania pozwolą na sprawniejsze przeprowadzanie kontroli i szybsze podejmowanie decyzji, a także na lepsze dokumentowanie podejmowanych działań.

Regularny i ustandaryzowany nadzór pozwala na systematyczne zbieranie informacji o sytuacji dzieci i opiekunów. Dzięki temu łatwiej jest zidentyfikować specyficzne potrzeby małoletnich (np. wsparcie psychologiczne, korepetycje, leczenie specjalistyczne) oraz problemy, z jakimi borykają się opiekunowie (np. brak zasobów, trudności wychowawcze). Umożliwia to wczesną interwencję i dostosowanie wsparcia.

Większość krajów UE do których ewakuowano ukraińską pieczę instytucjonalną przyjęła podejście ścisłego zaangażowania służb socjalnych w nadzór i wsparcie, starając się na bieżąco dostosowywać system prawny do bezprecedensowej sytuacji.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Dzieci z ukraińskiej pieczy zastępczej w Polsce	934	Ewidencja małoletnich obywateli Ukrainy, Centralna Aplikacja Statystyczna	wzmocnienie odpowiednich warunków opieki, wychowania i ochrony
Opiekunowie	124	Ewidencja małoletnich obywateli Ukrainy	sprawowanie nadzoru nad opiekunem w sposób ujednolicony
(dodaj/usuń)			
(dodaj/usuń)			
(dodaj/usuń)			

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów projekt podlega udostępnieniu w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projektowane rozporządzenie zostanie przesłane do konsultacji publicznych i opiniowania.

[illegible][illegible]

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe								
Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							
	(dodaj/usuń)							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń								
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu								
☒ nie dotyczy								
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).				☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy				
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...				☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...				
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.				☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy				
Komentarz: Projekt zakłada ujednolicenie obecnie stosowanych procedur.								
9. Wpływ na rynek pracy								
Nie dotyczy.								
10. Wpływ na pozostałe obszary								

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne: ...		☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☒ zdrowie
Omówienie wpływu	Regularny i ustandaryzowany nadzór pozwala na systematyczne zbieranie informacji o sytuacji dzieci i opiekunów. Dzięki temu łatwiej jest zidentyfikować specyficzne potrzeby małoletnich (np. wsparcie psychologiczne, korepetycje, leczenie specjalistyczne) oraz problemy, z jakimi borykają się opiekunowie (np. brak zasobów, trudności wychowawcze). Umożliwia to wczesną interwencję i dostosowanie wsparcia. Powyższe gwarantuje zapewnienie regularnych badań, leczenia w razie potrzeby, dostępu do specjalistów, zrównoważony rozwój psychofizyczny i emocjonalny: zapewnienie wsparcia psychologicznego, możliwości rozwijania zainteresowań, kontaktu z rówieśnikami, poczucia bezpieczeństwa i stabilności.		
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego			
Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.			
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?			
Nie dotyczy			
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)			
Brak			